

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE
**Hospitačný program
v Nemecku**

**Porušenie práva
na spravodlivý
súdny proces**
nedoručením procesných
vyjadrení účastníkov
konania súdom

**Inštitút
striedavej osobnej
starostlivosti
o dieťa**

**Trest domáceho
väzenia po novele
č. 390/2012 Sb.**
v právnom poriadku ČR

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Dôležité je dosiahnuť presvedčivosť rozhodnutia
- DISKUSIA**
- 5 Súdny dvor EÚ: Osobnostné nároky pozostalých pri smrteľnej dopravnej nehode sú kryté povinným zmluvným poistením
- 7 Ad: Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného
JUDr. Stanislav Demčák
- 9 Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Porušenie práva na spravodlivý súdny proces nedoručením procesných vyjadrení účastníkov konania súdom
JUDr. Marek Valachovič
- 18 Inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa
JUDr. Lenka Smatanová, Mgr. Ingrid Valachová
- 26 Trest domáceho väzenia po novele č. 390/2012 Sb. v právnom poriadku Českej republiky
Mgr. Marcela Nováková
- 35 **JUDIKATÚRA**
Pasívna vecná legitimácia správcu komunikácie v konaní na ochranu osobnosti

ADVOKÁCIA

SAK

- 38 Zo zasadnutí predsedníctva SAK
- 39 Bratislavské právnické fórum 2013
- 40 Povinnosť advokáta prerokovať vec priamo s klientom
- 42 19. Slovenské dni práva
- 44 Z histórie slovenskej advokácie
- 44 Pýta(j)te sa predsedníctva
- ZAHRANIČIE**
- 46 Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť
- 49 *Bulletin advokácie* prináša...
- 50 Októbrové zasadnutie Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

- 51 **LITERATÚRA**
Právo proti nekalej súťaži
- 53 Život advokáta

Milé kolegyně a kolegovia,

zrejme ste postrehli, že médiá venovali pozornosť jednému rozhodnutiu revíznej komisie, ktorá preskúmavala správanie advokáta mimo výkonu jeho advokátskej činnosti a dospela k názoru, že nedošlo k intenzite konania advokáta, ktoré by postačovalo na začatie disciplinárneho stíhania.

Aj mediálna pozornosť takýmto kauzám poukazuje na dlhodobú spoločenskú objednávku na splňanie vysokých štandardov správania advokátov, nielen na bežný súlad s dobrým tónom. Taktiež je dlhodobá objednávka advokátskeho stavu na správanie neznižujúce dôstojnosť nášho stavu pri výkone advokácie. Advokátsky poriadok – etický kódex SAK – upravuje špecifické podmienky vyžadované v správaní advokáta pri výkone advokácie, ktoré presahujú všeobecne uznávané pravidlá upravujúce dobré mravy. Komora preto organizuje pravidelne vzdelávacie podujatia venované otázkam advokátskej etiky a angažuje aj advokátov, aby sa podieľali na výchove koncipientov a niesli svoju časť morálnej zodpovednosti, napríklad aj pri advokátskych skúškach osobnou účasťou. Je ale úlohou každého z nás, aby sme našli takú mieru sebakontroly a sebadisciplíny, že dôstojné správanie ako elementárny funkčný znak advokátskej profesie zvládneme pri profesijných aj osobných emočných vypätiach.

Dôstojnosť správania pri výkone advokátskej profesie pritom, samozrejme, nebráni ohradeniu na korektným spôsobom voči nezákonnosti, neslušnosti, prípadne iným prešľapom proti dobrým mravom kohokoľvek. V rokovacej miestnosti, aj mimo nej. Voči advokátom, aj iným osobám. Ak však dochádza k takýmto reakciám pri výkone profesie a sú v rozpore s etikou advokáta, sú zo strany SAK postihnutelné a ak má o nich vedomosť, postihované.

Kontrola v rámci výkonu právomocí komory nastupuje až vtedy, ak zlyhá naša vlastná. Zámerom a rozhodovacej činnosti revíznej komisie sa viac venujem v rozhovore na nasledujúcich stránkach.

Richard Karkó
predseda RK SAK

K fotografií na obálke

Dňa 15. 10. usporiadalo Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava prednášku advokáta Petra Kerecmana *Advokát a sudca P. O. Hviezdoslav*. Foto archív Oravského múzea

ROZHOVOR

Dôležité je dosiahnuť presvedčivosť rozhodnutia

Mgr. Richard Karkó bol po Konferencii advokátov v júni 2013 zvolený za predsedu revíznej komisie už v druhom volebnom období.

Pýtame sa ho na jeho predstavy a plány na nadchádzajúce štyri roky.

■ S akými cieľmi ste do funkcie predsedu revíznej komisie nastupovali po Konferencii advokátov v roku 2010?

V minulom funkčnom období som mal osobný cieľ, aby rozhodnutia revíznej komisie pri prerokovávaní sťažností na advokátov boli kvalifikovane odôvodňované a rozhodovanie konzistentné, aby sme zrýchlili rozhodovací proces a zaviedli elektronizáciu našej činnosti pre skvalitnenie práce členov revíznej komisie, okrem iného so zámerom zníženia nákladov. Rovnako som chcel priblížiť sťažnostné oddelenie a revíziu komisiu verejnosti prostredníctvom pravidelných stránkových dní. Tieto úlohy sa revíznej komisii v minulom funkčnom období z môjho pohľadu v podstatnej miere podarilo splniť, aj keď s elektronizáciou rozhodovacieho procesu sme definitívne začali až začiatkom tohto funkčného obdobia. Ciele

sa podarilo dosiahnuť vďaka aktivite členov revíznej komisie – aj tých, ktorí už do revíznej komisie nekandidovali ako JUDr. Škrinár a JUDr. Havlát. Členom revíznej komisie patrí za ich aktivitu moja vďaka.

■ Do revíznej komisie prišli noví kolegovia. Ako vnímate tieto personálne zmeny?

Už na prvom zasadnutí novozvolenej revíznej komisie sme funkčne starší členovia vzájomne skonštatovali, že noví členovia priniesli novú energiu, kvalitu a inakosť. Samozrejme, inštitucionálna pamäť – zosobnená najmä v najstaršom členovi JUDr. Strakovi – je nevyhnutnou podmienkou neopakovania chýb a prevzatia fungujúcich vecí z minulých funkčných období. Nepochybne, je na čo nadväzovať. A naďalej sa snažíme aplikovať naše predpisy na skutkový stav zásadne rovnako bez ohľadu na osoby sťažovateľov a dotknuté osoby. A z toho mám osobne veľkú radosť.

■ Aké ambície ste si stanovili do nasledujúceho funkčného obdobia?

Cieľov na ďalšie funkčné obdobie je niekoľko. V dôsledku zmeny zákona o advokácii a predĺženia subjektívnej lehoty na šetrenie sťažnostných vecí máme zámer vykonávať šetrenie revíznou komisiou vo zvýšenom rozsahu tak, aby bol s primeranými nákladmi zdokumentovaný skutkový stav čo najlepšie. Za veľmi dôležité považujem zjednocovanie judikatúry prvostupňových a druhostupňových disciplinárnych senátov pri rozhodovaní o vine, ale aj o druhu a výške sankcie. Tu je nevyhnutná súčinnosť predsedov disciplinárnych komisií. Predsedníctvo komory pochopilo túto nevyhnutnosť a vymenovalo komisiu na zabezpečenie splnenia uvedenej úlohy. Chceme dosiahnuť udeľovanie vyššej výšky peňažnej sankcie ako najčastejšieho druhu sankcie v disciplinárnych veciach, a to v prípadoch, kde bol spáchaným skutkom poškodený klient aj materiálne. V zákone o advokácii je uvedená najvyššia prípustná výška peňažnej pokuty ako 100-násobok minimálnej mzdy, podľa rozsahu a závažnosti skutku by mali byť udeľované tresty aj v hornej polovici sadzby. Ďalej máme v úmysle zvýšiť aktivitu v kontrolnej činnosti ohľadom riadneho vykonávania advokácie a koncipientskej praxe, ako aj vlastnej čin-

nosti komory, k čomu pomohlo zrýchlenie rozhodovacieho procesu v sťažnostnej agende aj zásluhou nového softvéru. Napokon, s predsedníctvom chceme spoločne pripraviť víziu zrealizovateľnej koncepcie vzdelávania advokátskych koncipientov vzhľadom na neustále sa zväčšujúci počet mladých kolegov (hoci tu je právomoc revíznej komisie len v otázke nákladov vznikajúcich komore). Ja osobne očakávam v tomto funkčnom období kvalifikované zdôvodňovanie rozhodnutí prvostupňových a druhostupňových disciplinárnych senátov.

■ Aký je význam takéhoto Vášho očakávania?

Účelom zjednotenia praxe je dosiahnuť presvedčivosť rozhodnutia, aby sa s ním mohol advokát uznaný za disciplinárne vinného stotožniť, a to aj v prípade negatívneho výsledku. Vo veciach, kde nebolo návrhu vyhovené, by kvalifikované odôvodnenie dalo návod pre revíziu komisiu, ako zlepšiť našu ďalšiu činnosť v sťažnostnej agende. Určite budeme pozorne sledovať dlhodobější trendy v rozhodovacej praxi disciplinárnych senátov a túto aplikovať v činnosti revíznej komisie. Treba uviesť – aj vzhľadom na mnohé sťažnosti na kolegov, ktoré sa netýkajú výkonu advokácie – že revízna komisia prešetruje previnenia advokátov proti advokátskym predpisom, pokiaľ sa týkajú výkonu advokácie. Ak sa advokát správa neeticky mimo svojej činnosti, revízna komisia má kompetenciu iba vtedy, ak by jeho správanie bolo mimoriadne urážlivé a výnimočným spôsobom by znižovalo dôstojnosť advokátskeho stavu. Orgány komory nie sú určené na výkon celospoločenskej kontroly. Na takúto kontrolu má spoločnosť iné mechanizmy, vrátane občianskej kontroly. Nemôžeme svojvoľne rozširovať svoju kompetenciu, hoci možno pohľad tretích osôb zvonku je iný. Správanie advokáta v rozpore s dobrým tónom mimo výkonu advokácie nie je želateľné, ale postih takéhoto správania je úlohou pre občiansku spoločnosť, nie pre advokátsku samosprávu.

■ Čo Vás vedie k týmto snahám?

Potreba predvídateľnosti správania advokáta v jeho praxi. Naše očakávania v uvedenom smere sú dôvodné, pretože predsedovia disciplinárnych senátov majú podľa mojej vedomosti rovnaký záujem a rovnaké ciele. Cieľ navyše podporuje predseda komory JUDr. Hreždovič, ktorý poveril JUDr. Havláta ako člena predsedníctva na výkon „dohľadu“ nad činnosťou jednotlivých senátov na úseku zosúladovania a skvalitňovania judikačnej činnosti komory.

■ Dosiaľ sme hovorili o ambíciách činnosti revíznej komisie. Máte aj nejaké súkromné ambície?

Súkromné ambície sú pohonom, musia sa však podriadiť celku. Komora je organizácia združujúca kolegov, a tá je službou. Takže aj osobné ambície na pôde komory smerujú k výsledkom práce v komore. Od momentu môjho zvolenia za predsedu revíznej komisie pred tromi rokmi sa zaoberám víziou, v akých podmienkach by malo pracovať sťažnostné a disciplinárne oddelenie a ako zabezpečiť prítažlivé vzdelávanie koncipientov. Napr. Česká advokátska komora má v Prahe nádhernú a výborne vybavenú budovu z hľadiska priestorového, funkčného a estetického. Navyše, českí kolegovia majú

samostatnú budovu pre „veci kárne“. Českí kolegovia majú aj samostatné vzdelávacie centrum pre koncipientov. V našich podmienkach je sťažnostné oddelenie a disciplinárne oddelenie zväčša (dvoj)jediné oddelenie kancelárie komory, kde verejnosť prichádza s komorou do užšieho kontaktu. Akokoľvek sa komora bude angažovať v mediálnej oblasti – ak verejnosť príde do budovy komory a nebude cítiť organizáciu, kvalitu a dôstojnosť, sotva sa bude vedieť stotožniť s naším rozhodovacím procesom v disciplinárnych veciach. Uvedené sa rovnako vzťahuje na samotných advokátov: ak sa dostavia do rokovacej miestnosti, ktorá v nich nevzbudzuje vážnosť a dôstojnosť, či už na prvom alebo odvolacom stupni, ak vidia technické nedostatky, ťažšie u nich dosiahneme akceptovateľnosť rozhodnutí.

Bol by som hrdý, ak by sa podarilo vytvoriť samostatné sťažnostné a disciplinárne oddelenie bez ohľadu na to, či budú fungovať v novej budove, alebo sa iným spôsobom akoby oddelia od ostatnej činnosti komory. Mám na mysli oddelenia, ktoré budú techn(olog)icky, materiálne, esteticky a personálne kvalitne vybavené. Kde budú výborne vybavené pojednávacie miestnosti pôsobiace dôstojne a zdôrazňujúce vážnosť konania a jeho výchovný účel. Spomínané oddelenia by mali byť „výkladnou skriňou“ komory, pretože práve tam komora vykonáva jednu z hlavných samosprávnych funkcií advokátskeho stavu.

■ Aká filozofia podčiarkuje Vašu ambíciu?

Disciplinárne pojednávania sa konajú väčšinou v korektnej vecnej kolegiálnej atmosfére, žiaľ, s výnimkou občasných verbálnych útokov disciplinárne obvinených voči navrhovateľovi. Neustále **noví kolegovia a menšia opoznatel'nosť medzi nami bude a musí automaticky viesť k zvýšeniu formálnosti procesu**; deje sa tak už aj dnes. Preto si myslím, že advokáti by mali sami vytvoriť advokátsku spoločenskú objednávku na vytvorenie zodpovedajúcich priestorov pre rozhodovanie o ich veciach a prislúchajúcu agendu. Ak chceme udržať rozhodovanie o disciplinárnych veciach dlhodobo vo vlastnej stavovskej réžii, musíme prácu skvalitňovať podľa požiadaviek rýchlej doby. Spomenuté riešenie je napriek jeho novej finančnej náročnosti (a možno aj za cenu vykonania dodatočnej zbierky z našich radov) do budúcnosti podľa môjho názoru nevyhnutné. Vzhľadom na to, že disciplinárne previnenia advokátov sú už často sofistikované a smerujú voči sofistikovanejším sťažovateľom z radov podnikateľov, je nevyhnutná pripravenosť (aj po stránke materiálnej z pohľadu kvalitnej softvérovej správy disciplinárnych dokumentov prepojenej s matrikou) aj našej činnosti, aby slušní kolegovia boli hrdí na výkon samosprávnych činností komory. Zníženie vierohodnosti rozhodnutí, či už ich nekvalitou alebo nekvalitou samotného prostredia a vybavenia sťažnostného a disciplinárneho oddelenia, nie je cestou k vlastnej samospráve, ale od nej.

■ Máte pocit, že v minulosti to bolo inak?

Budova komory a jej vybavenie bolo výkladnou skriňou v čase, kedy vznikla. Vtedy predbehla dobu a je na nás, súčasnej generácii advokátov, aby sme v nastúpenom trende pokračovali. Pevne verím, že môj hlas bude v čase vypočutý.

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2014

Odberateľ: .....

IČO: ..... IČ DPH: .....

Číslo účtu: .....

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky: .....

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + DPH (vrát. poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco zníži.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo faktúrovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli pred doručením objednávky, je možné dohodnúť individuálne.
7. **Advokáti zapísaní v zozname advokátov SAK budú bulletin naďalej dostávať bezplatne, bez osobitnej objednávky.**

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2014 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Dátum: ..... Podpis: .....

Vybavuje: .....

Telefón: .....

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava,
alebo odfaxujte na číslo **02/5292 4056, 5296 1554**

Žiaľ, zatiaľ mám pocit, že požiadavka doby nie je pre mnohých kolegov v ich očiach až tak naliehavá, každý rieši vlastné problémy a spoločné problémy tohto charakteru sú pre advokátov vzdialené; preto nepocitujú ani vnútorný tlak veci riešiť. Pritom spoločné zázemie je v našom povolani, kde z povahy veci vykonávame advokáciu zväčša samostatne, výhodou – to nás učili už naši školitelia.

■ Aké konkrétne kroky je potrebné vykonať?

Štart a rozhodnutie o realizácii projektu je v právomoci predsedníctva komory – po formálnej stránke prijať uznesenie, zabezpečiť ďalšie priestory a vybaviť ich. Je to však zjednodušené. Možno snívam s otvorenými očami; považujem však za potrebné uviesť, že už v minulom funkčnom období predsedníctvo schválilo vývin softvéru pre potreby revíznej komisie, ktorý výrazne zlepšil jej činnosť. Predsedníctvo spolu s tajomníkom komory plánovali zriadiť postupne po osvedčení funkčnosti softvéru obdobný systém aj pre disciplinárne senáty. Dnes je vytvorená predsedníctvom, ako píšem vyššie, komisia, ktorá bude ako poradný orgán riešiť aj záležitosť jednotnej správy dokumentov a uverejňovania rozhodnutí. Ak sa to podarí, dočkáme sa výrazného zlepšenia a skvalitnenia práce pri šetrení vecí a písaní rozhodnutí. Som presvedčený, že nielen obrovská úspora nákladov komory na kopírovaní materiálov, poštovnom, cestovnom členov disciplinárnej komisie, ale najmä rýchly prístup k všetkým informáciám bude prínosom nielen pre ich prácu, ale aj pre samotných advokátov, aparát komory, sťažovateľov a disciplinárne obvinených. Spoločná správa dokumentov je však iba akýmsi úvodom do problematiky... Je potrebné povedať, že s týmto zámerom sa na poslednom zasadnutí stotožnilo aj predsedníctvo a cíti potrebu vytvorenia kompaktných oddelení – disciplinárneho, sťažnostného, vzdelávacieho, vnútorných vecí, k čomu je potrebné rozšíriť priestory komory. Aby som neopomenul, aj vzdelávacie centrum SAK a kvalifikovaný a dôstojný Rozhodcovský súd SAK by mohli reprezentovať slovenskú advokáciu. Myslím, že tieto myšlienky rezonujú intenzívne aj v predsedníctve, u predsedu a u tajomníka, tak počkajme na ďalší vývoj. K tomu je možno potrebné prerozdeliť úlohy kancelárii komory, pretože popri vlastnom výkone advokácie je ťažké venovať toľko času a energie komore.

■ V čom podľa Vás spočíva význam zamýšľaných zmien a inovácií?

Vzhľadom na široké spektrum prezentovaných ambícií je veľmi ťažké vtesnať sa do stručného hodnotiaceho rámca. Napr. výborne personálne, materiálne, technologicky, esteticky vybudované samostatné sťažnostné a disciplinárne oddelenie SAK bude produkovať korektné, kvalitné a kvalifikované rozhodnutia. Pre dnešok, ale najmä pre zajtrajšok, pre čoraz širšie nové generácie advokátov, pre zvýšenie dôstojnosti advokátskeho stavu. Rovnako verím, že efektívne vzdelávanie koncipientov v menších skupinách môže prispieť k zvýšeniu kredibility nášho stavu. V krátkosti povedané – dosiahnuť vysokú úroveň a profesionalitu advokátskeho stavu a komory. Zostáva iba jedno pranie – aby volení funkcionári komory mali dostatok energie pri výkone vlastnej činnosti.

DISKUSIA

Súdny dvor EÚ: Osobnostné nároky pozostalých pri smrteľnej dopravnej nehode sú kryté povinným zmluvným poistením

*Svoje námety na nové témy, krátke glosy, prípadne stručné a heslovité poznámky do kontaktnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk.
Vaše podnety publikačne spracuje JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.*

Koncom októbra 2013 vyhlásil Súdny dvor Európskej únie dva prelomové rozsudky s bezprostredným dopadom na právne prostredie Slovenskej republiky. Popri „lotyšskej“ prejudiciálnej otázke v zmysle čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vo veci Drozdovs c/a Baltikums AAS (C-277/12) to bol predovšetkým rozsudok o „slovenskej“ prejudiciálnej otázke vo veci Haasová c/a Petrik a spol. (C-22/12). Obidva rozsudky vyhlásila dňa 24. 10. 2013 druhá komora Súdneho dvora EÚ a s miernymi odchýlkami sa týkajú totožnej problematiky.

Odhlíadnuc od špecifických skutkových okolností prípadu pani Kataríny Haasovej bola ťažiskovou otázkou v konaní pred Súdnym dvorom EÚ povinnosť poisťovateľa, poskytujúceho služby povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, uspokojiť z tohto poistenia aj osobnostné nároky pozostalých obetí smrteľných dopravných nehôd, ktoré boli uplatnené na základe § 11 a nasl. OZ o ochrane osobnosti.

Slovenská justícia za ostatné desaťročie akceptovala aplikovateľnosť občianskoprávných ustanovení o ochrane osobnosti na „odškodňovanie“ pozostalých po obetiach protiprávne usmrtených osôb. Smrť blízkej osoby nepochybne bezprostredne deštruuje medzilidské vzťahy, čím je spravdla v mimoriadnom rozsahu zasiahnuté predovšetkým osobnostné právo na ochranu súkromia a rodinného života. Takýto zásah môže voči zodpovednej osobe zakladať aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 OZ). Sporná otázka spočíva v tom, či je v prípade usmrtenia pri dopravnej nehode zodpovedná osoba krytá vlastným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a teda či príslušná poisťovňa nahradí pozostalým aj eventuálne prisúdené peňažné plnenie z titulu ochrany osobnosti.

Základným predpisom pre túto oblasť je zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoPZP“). Zákon vymedzuje rozsah poistenia zodpovednosti predovšetkým v § 4 ods. 1 ZoPZP, podľa ktorého sa poistenie zodpovednosti vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. V zmysle § 4 ods. 2 písm. a) ZoPZP má poistený o. i. právo, aby poisťovateľ zaňho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Pre tieto nároky stanovuje zákon minimálny limit poistného plnenia z jednej škodovej udalosti vo výške 5 000 000 eur [§ 7 ods. 2 písm. a) ZoPZP].

Zásadným je teda posúdenie, či škoda v zmysle ZoPZP zahŕňa aj ujmu spôsobenú pozostalým osobám zásahom do ich osobnosti a či náhrada škody v zmysle ZoPZP pokrýva aj náhradu osobnostnej nemajetkovej ujmy týchto pozostalých. V prípade pozitívneho záveru by bola ich nemajetková ujma krytá povinným zmluvným poistením, ktoré sa vzťahuje na zodpovednú osobu. Pri interpretácii ZoPZP vo vzťahu k nastolenej otázke je osobitne významnou skutočnosť, že samotný zákon je dôsledkom implementácie smernice Rady 72/166/EHS z 24. 4. 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti (tzv. prvá smernica); smernice Rady 84/5/EHS z 30. 12. 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (tzv. druhá smernica) a smernice Rady 90/232/EHS

zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel (tzv. tretia smernica).

Článok 1 bod 2 prvej smernice pritom v rámci výkladu pojmov stanovuje, že termín „poškodený“ znamená akúkoľvek osobu oprávnenú na náhradu, pokiaľ ide o akúkoľvek škodu spôsobenú motorovými vozidlami. Článok 3 ods. 1 prvej smernice uvádza, že každý členský štát prijme všetky primerané opatrenia, aby zabezpečil, že zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel obvykle sa nachádzajúcich na jeho území je pokrytá poistením. Podľa čl. 1 ods. 1 druhej smernice poistene uvedené v čl. 3 ods. 1 prvej smernice povinne pokrýva škodu na majetku, ako aj ujmy na zdraví. V súlade s čl. 1 tretej smernice poistenie uvedené v čl. 3 ods. 1 prvej smernice bude pokrývať zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča, vyplývajúcu z prevádzky vozidla.

Napriek tomu prevládal doteraz v praxi slovenských súdov názor, že škoda v zmysle ZoPZP nezahŕňa ujmu spôsobenú pozostalým zásahom do ich práva na ochranu súkromného a rodinného života pri úmrtí blízkej osoby, v dôsledku čoho nemôže byť takáto ujma nahradená z povinného zmluvného poistenia zodpovednej osoby (napr. uznesenie NS SR zo dňa 20. 4. 2011, sp. zn. 4 Cdo 168/2009, s pozoruhodným odlišným stanoviskom jedného z členov dovolacieho senátu; rozsudok NS SR zo dňa 30. 10. 2012, sp. zn. 4 Cdo 139/2011). Snáď najznámejším prielomovým rozhodnutím v tomto smere je rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 3. 3. 2010, sp. zn. 11Co/12/2009, ktorý bol publikovaný v Bulletin Slovenskej advokácie č. 1-2/2011 na str. 39-41, s nasledovnou právnou vetou: *„S použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v ust. § 4 ods. 1, § 4 ods. 2, § 4 ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel – sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody (ako poškodeným), za ktorú možno priznať náhradu (zadosťučinenie) peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ – ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa cit. zákona.“*

Späť k prípadu Haasová (SD EÚ, C-22/12) – Krajský súd v Prešove požiadal Súdny dvor EÚ o zodpovedanie prejudiciálnej otázky podľa čl. 267 písm. b) Zmluvy o fungovaní EÚ v tom zmysle, či sa majú čl. 1 ods. 1 tretej smernice a čl. 3 ods. 1 prvej smernice vykladať tak, že im odporuje vnútroštátna právna úprava, ako je právna úprava vyplývajúca z § 4 ZoPZP, podľa ktorej zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nepokrýva nemajetkovú ujmu vyjadrenú v peňažnej forme, spôsobenú pozostalým po obetiach do-

pravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Súdny dvor EÚ vyhodnotil prejudiciálnu otázku ako prípustnú. Už návrhy generálneho advokáta v tejto veci, Niila Jääskinea, prednesené na pojednávaní dňa 11. 7. 2013, umožňovali predbežne očakávať pozitívny výrok, ktorý v konečnom dôsledku súd vyhlásil. Vo vzťahu k vlastnej argumentácii Súdny dvor EÚ uviedol, že pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, patrí aj nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (Haasová, C-22/12, bod 50).

Keďže pojem škoda uvedený v článku 1 bode 2 prvej smernice nie je nijako presnejšie vymedzený, nič nenaznačuje tomu, že ak sa niektoré druhy škody, akou je nemajetková ujma, majú nahradiť podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu, mali by sa vylúčiť z tohto pojmu (Haasová, C-22/12, bod 53). Tento záver nemôže spochybniť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova (Haasová, C-22/12, bod 57).

Aj vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodol Súdny dvor EÚ nasledovne (označenia smerníc sú redakčne krátené): *„Článok 3 ods. 1 prvej smernice, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice a článok 1 prvý odsek tretej smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízky osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“*

Všeobecnú záväznosť rozsudkov Súdneho dvora EÚ, pokiaľ ide o výklad práva Európskej únie, nie je zrejme potrebné osobitne zdôrazňovať. Rovnako ako tzv. nepriamy účinok, spočívajúci v povinnosti vykladať vnútroštátne právo v súlade s právom EÚ. Z hľadiska limitovaného rozsahu tejto rubriky to nateraz ani nie je možné. Rozhodne však možno z hľadiska advokátskej praxe pragmaticky poukázať na druhú vetu § 15 ods. 1 ZoPZP, podľa ktorej je poškodený oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody aj priamo proti poisťovateľovi. Úplné znenia obidvoch citovaných rozsudkov sú v slovenskom jazyku dostupné na internetovej stránke <http://curia.europa.eu>.

DISKUSIA

Ad: Záložné právo ako prekážka exekvovateľnosti majetku povinného

Vo vzťahu k príspevku JUDr. Petra Molnára, PhD. považujem za vhodné sa doplnujúco vyjadriť k jednej z parciálnych otázok, ktorú v danom príspevku autor naznačil. Odhliadnuc od toho, že sa v celom rozsahu stotožňujem so záverom autora o neudržateľnej potrebe normatívnej korekcie exekučného záložného práva, dovoľujem si rozšíriť jeho argumentáciu k problematickému postaveniu exekučného záložného práva v prípade vyhlásenia konkurzu na majetok povinného v zmysle zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKR“).

Podľa § 48 ZKR sa exekučné konania vedené na majetok podliehajúci konkurzu vyhlásením konkurzu *ex lege* zastavujú. Podľa § 167 ods. 3 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „EP“) je exekútor poverený vykonaním exekúcie povinný do siedmich dní od zastavenia exekúcie oznámiť príslušnej správe katastra zrušenie exekučného záložného práva. Nakoľko procesným následkom vyhlásenia konkurzu je zastavenie exekúcie vedenej na majetok úpadcu, exekučné záložné právo zriadené na tomto majetku v súlade s § 167 ods. 3 EP zaniká a jeho prihlásenie v konkurze nie je možné.¹ Domnievam sa, že uvedený zánik exekučného záložného práva pri vyhlásení konkurzu môže vyvolať flagrantný zásah do legitímnych očakávaní oprávneného. Včasným iniciovaním exekučného konania a následným zriadením exekučného záložného práva totiž oprávnený získal značnú výhodu pred ostatnými nezabezpečenými veriteľmi dlžníka vo forme práva byť prednostne uspokojený z majetku zaťaženého exekučným záložným právom. Oprávnený, ktorý sa choval racionálne a zodpovedne, je tak normatívne favorizovaný za riadne a včasné využitie jeho zákonných možností, a to výhodnejším postavením oproti iným veriteľom. K radikálnej zmene tohto postavenia však dochádza po vyhlásení konkurzu, kde sa oprávnený (bez svojho zavinenia) vracia späť do pozície nezabezpečeného veriteľa, pričom stráca nadobudnutú výhodu a tým rapídne znižuje mieru očakávaného uspokojenia svojej pohľadávky v konkurze. Tento dôsledok navyše motivuje iných (nezabezpečených) veriteľov iniciovať konkurzné konanie na dlžníka práve po tom, čo oprávnený získal oproti nim výhodnejšiu pozíciu pri uspokojovaní svojej pohľadávky. Nakoľko po vyhlásení konkurzu oprávnený výhodnejšiu pozíciu bez ďalšieho stratí, majetok dlžníka, z ktorého by sa oprávnený pôvodne uspokojil prednostne, sa tak „rozdeliť“ medzi všetkých nezabezpečených veriteľov na princípe *pari passu* (atribúty spravodlivosti možno v danej situácii hľadať len s ťažkosťami).

Absolútne negovanie postavenia oprávneného po vyhlásení konkurzu nemusí však vždy argumentačne obstáť. Primárne možno poukázať na kolíziu so základným princípom právneho štátu, a to ochranou práv nadobudnutých v dobrej viere. Oprávnený získal zriadením exekučného záložného práva podľa podmienok § 61a ods. 2 EP a § 151h ods. 6 OZ v nadv. na § 151b ods. 1 OZ postavenie riadneho záložného veriteľa. Po vyhlásení konkurzu však toto postavenie neodôvodnene stráca a prichádza o práva, ktoré ostatným záložným veriteľom zostávajú zachované. Vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka tým vedie k zhoršeniu pozície oprávneného, ako záložného veriteľa, oproti iným záložným veriteľom, hoci sa na nich vzťahuje rovnaká právna úprava záložného práva.

Zánik postavenia oprávneného, ako záložného veriteľa, po vyhlásení konkurzu značne kolидуje aj s požiadavkou „zdravého rozumu“. Nezlúčiteľné s touto požiadavkou sú varianty smerujúce k nemožnosti uplatnenia konkrétneho právneho inštitútu (záložného práva) v medziach jeho účelu.² Účelom záložného práva (bez ohľadu na spôsob jeho vzniku) je prednostné a oddelené uspokojenie záložného veriteľa zo zálohu. V danom smere by preto mali mať všetci záložní veritelia legitímny dôvod očakávať, že platné právne predpisy budú v súlade s týmto účelom správne aplikované, bez ohľadu na konanie, v ktorom sa záložné právo bude realizovať alebo v ktorom sa budú uplatňovať práva z neho vyplývajúce.

Argumenty pre podporu zániku výhodnejšieho postavenia oprávneného v konkurze nemožno nájsť ani v historických súvislostiach. Podotýkame, že ustanovenie § 167 ods. 3 EP³ bolo do EP inkorporované zákonom č. 32/2002 Z. z. s účinnosťou od 1. 2. 2002, kedy konkurz ešte podliehal právnej úprave podľa zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „ZKV“). Účinky vyhlásenia konkurzu na prebiehajúcu exekúciu boli v ZKV stanovené odlišne ako v ZKR. Exekúcia vedená na majetok úpadcu sa podľa § 14 ods. 1 písm. d) ZKV vyhlásením konkurzu *ex lege* iba prerušila. Exekučné konanie tak z procesného hľadiska naďalej trvalo (nebolo

zastavené) a spolu s ním trvalo aj exekučné záložné právo. Napriek tomu, že § 167 ods. 3 EP nemohol v tomto smere vyvolávať ešte žiadne relevantné rozpory, otázku, či exekučné záložné právo zakladá veriteľovi postavenie konkurzného veriteľa s právom na oddelené uspokojenie v zmysle § 28 ZKV posúdil Najvyšší súd SR v rozsudku zo dňa 8. 7. 2008, sp. zn. 1Obo/141/2007⁴ nasledovne: „Podstatou záložného práva je oprávnenie záložného veriteľa uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva. **Zákon o konkurze a vyrovnaní nerozlišuje pre stanovenie poradia pohľadávky spôsob vzniku záložného práva. Hovorí o veriteľoch pohľadávok, ktoré boli zabezpečené záložným právom. Nemožno preto z oddeleného poradia vylúčiť pohľadávky, ktoré boli zabezpečené exekučným záložným právom.** Exekučné záložné právo bolo zriadené pred vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu a do vyhlásenia konkurzu nebolo zrealizované. Žalobca má teda pohľadávku zabezpečenú záložným právom a treba ho z hľadiska ustanovenia § 28 ZKV považovať za oddeleného veriteľa.“

Exekučné záložné právo bolo teda podľa ZKV považované za riadny zabezpečovací inštitút, ktorý veriteľovi garantoval v konkurze postavenie veriteľa s právom na oddelené uspokojenie. Rovnaký prístup k exekučnému záložnému právu (v rozhodnom období zriaďovanému súdom) bol upravený aj v „prvorepublikových kódexoch“. Podľa § 13 zákona č. 64 zo dňa 27. marca 1931, ktorým sa vydávajú poriadky konkurzný, vyrovnávací a odporovací vyhlásením konkurzu zanikali práva na oddelené uspokojenie, ktoré veriteľa nadobudli na úpadcovom majetku exekúciou v posledných šesťdesiatich dňoch pred vyhlásením konkurzu. *A contrario*, práva na oddelené uspokojenie nadobudnuté exekúciou skôr, ostali v konkurze zachované.⁵ Totožne aj komentár k § 11 cit. nariadenia č. 337 zo dňa 10. decembra 1914 (aplikované na území Čiech a Moravy do prijatia uvedeného zákona č. 64 z roku 1931) uvádza, že právami na oddelené uspokojenie v konkurze úpadcu boli záložné právo zmluvné, sudcovské (exekučné) i zákonné.⁶

Vzhľadom na to, že zachovanie práva na oddelené uspokojenie, ktoré veriteľ nadobudol prostredníctvom súdnej exekúcie je z historického hľadiska celkom zrejme, je málo pravdepodobné, že by zámerom zákonodarcu pri koncipovaní ZKR bol odlišný spôsob riešenia tejto otázky. Navyše, bez akéhokoľvek relevantného zdôvodnenia v dôvodovej správe k ZKR. Problematický § 48 ZKR, ktorý v nadv. na § 167 ods. 3 EP vyvoláva pochybnosti o trvaní exekučného záložného práva po vyhlásení konkurzu, je preto možné považovať za parciálny nedostatok právnej úpravy, ktorý je nevyhnutné korigovať.

Potrebu normatívnej úpravy akcentuje aj to, že § 8 ZKR nerozlišuje medzi spôsobmi vzniku záložného práva, tzn. neurčuje, ktoré zo záložných práv má v konkurze prednosť pred inými, resp. ktoré sa v konkurze vôbec neuplatňujú. Keďže špeciálnu úpravu vzniku a trvania záložného práva ZKR neobsahuje, v celom rozsahu by sa v tomto smere mali aplikovať ustanovenia OZ (§ 151 a nasl.). Podľa § 151b ods. 1 OZ sa záložné právo zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyriadení dedičstva, rozhodnu-

tím súdu alebo správneho orgánu, alebo zákonom (zriadenie exekučného záložného práva podľa EP sa považuje za jeho zriadenie rozhodnutím súdu). Pokiaľ teda došlo k zriadeniu exekučného záložného práva podľa podmienok EP a OZ, toto záložné právo by malo zakladať oprávnenému postavenie plnohodnotného záložného veriteľa.

Nakoľko exekučné záložné právo je záložným právom aj v zmysle OZ, dôvody pre jeho zánik by mali korešpondovať s hmotnoprávnou úpravou zániku záložných práv podľa § 151md ods. 1 OZ. Pri zániku exekučného záložného práva by sa preto mala prejavíť jeho procesná stránka – vo forme zastavenia exekučného konania a jeho hmotnoprávna stránka – vo forme zániku práv z exekučného záložného práva. Pri zastavení exekúcie *ex lege* (procesná stránka) by však nemuselo dochádzať aj k zániku práv z exekučného záložného práva (hmotnoprávna stránka). K danému uvádza prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., že: „Striktné uplatňovanie § 167 ods. 3 EP by znamenalo, že exekučné záložné právo zanikne vo všetkých prípadoch zastavenia exekučného konania, teda aj pokiaľ k takému následku dochádza *ex lege*, napr. v dôsledku vyhlásenia konkurzu na majetok povinného. To by však znamenalo, že oprávnený stratí postavenie záložného veriteľa a tým aj právo na oddelené uspokojenie v konkurze. Takýto účinok by však bol celkom evidentne neprípustným zásahom do právneho statusu záložného veriteľa a preto je potrebné dôsledne trvať na aplikácii všeobecných spôsobov zániku záložného práva.“⁷

Vzhľadom na ustálenú judikatúru a právnu doktrínu je pomerne málo pravdepodobné, že bez zmeny príslušnej legislatívy dôjde ku generálnemu akceptovaniu prihlasovania exekučných záložných práv v konkurzoch. Ambíciou tohto príspevku preto nebolo vplyvať na aktuálnu konkurznú prax, ktorá bez jasne definovaných limitov a zmien normatívnych pravidiel pre exekučné záložné práva zrejme na analyzovanú problematiku vôbec nezareaguje. Bolo však v súvislosti s príspevkom JUDr. Petra Molnára, PhD. vhodné prezentovať, že samotná podstata tejto praxe nemusí byť nevyhnutne správna.

Poznámky

- 1 Rozsudok NS SR zo dňa 18. 10. 2008, sp. zn. 6Obo/125/2007, citované podľa ĎURICA, M.: **Konkurzné právo na Slovensku a v Európskej únii. 2. prepracované vydanie.** EUROKODEX, Bratislava 2010, s. 202: „Zriadenie exekučného záložného práva k nehnuteľnosti je inštitút v rámci exekučného konania, ktorým sa zabezpečuje peňažný nárok oprávneného. Tento inštitút nie je možné používať mimo exekučného konania a je potrebné prisvedčiť, že ide o procesný zabezpečovací inštitút. Vyhlásením konkurzu na majetok prestanú účinky exekučného záložného práva a správca konkurznej podstaty aj nehnuteľnosť, na ktorú bolo zriadené exekučné záložné právo, speňaží. Veriteľ potom, ako jeho pohľadávka nebola uspokojená v rámci exekučného konania, nestane sa oddeleným veriteľom v konkurznom konaní len na základe exekučného záložného práva k nehnuteľnosti, lebo ide o procesný zabezpečovací inštitút. Tým, že vyhlásením konkurzu sa exekučné konanie zastavuje, exekučné záložné právo, ktoré je zriadené pre účely exekučného konania, stráca svoj právny základ.“

2 Bližšie k tomu: DRGONEC, J.: **Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 3. vydanie.** Heuréka, Bratislava 2007, s. 89.

3 „Exekútor poverený vykonaním exekúcie je povinný do siedmich dní od zastavenia exekúcie oznámiť príslušnej správe katastra zrušenie exekučného záložného práva.“

4 ASPI ID JUD36324SK

5 Bližšie k tomu: SCHROTZ, K.: **Konkursní, vyrovnací a odporčí řády.** VŠEHRD, Praha 1935, s. 43.

6 VOSKA, J. **Řády konkursní, vyrovnací a odporčí.** Československý kompas. Praha 1926, s. 87.; hoci obdobné ustanovenie v práve aplikovanom na Slovensku do roku 1931 chýbalo, išlo iba o dôsledok iného spôsobu riešenia uspokojenia odde-

lených veriteľov. Konkurzný poriadok platný na Slovensku (zákonný čl. XVII/1881) totiž nevytváral žiadnu prekážku v postupe zabezpečeného veriteľa pri zriadení záložného práva a vymáhaní zabezpečenej pohľadávky prostredníctvom exekúcie.

7 FIALA, J.: **Hmotněprávní a procesněprávní aspekty soudcovského zástavního práva a exekutorského zástavního práva v českém a ve slovenském právním řádu.** Komorní listy 2/2011, s. 12 – príspevok prednesený na Medzinárodnej odbornej konferencii Slovenskej komory exekútorov, konanej dňa 31. 3. 2011.

JUDr. Stanislav Demčák
advokát a správca

Multilaterálny hospitačný program v Nemecku

**Nemecká nadácia pre medzinárodnú právnu spoluprácu
Nemecká spolková advokátska komora
Nemecké združenie advokátov**

organizujú aj v roku 2014 hospitáciu pre mladých advokátov
a koncipientov v poslednom roku koncipientskej praxe

22. apríla – 4. júna 2014

Cieľom stáže je prehĺbenie vedomostí z nemeckého práva a práva Európskej únie prostredníctvom úvodného intenzívneho seminára, následne oboznámenie sa s prácou v nemeckých advokátskych kanceláriách. Podmienkou účasti je viacročná odborná prax, vek do 35 rokov a výborná znalosť nemčiny slovom aj písmom. Ťažiskom záujmu účastníkov hospitácie by malo byť občianske a obchodné právo.

Z hospitačného programu sú vylúčení záujemcovia pracujúci v nemeckých advokátskych kanceláriách na Slovensku, t. j. v kanceláriách, ktoré vznikli ako pobočka/zastúpenie nemeckej kancelárie, a/alebo ktoré majú meno nemeckej advokátskej kancelárie. Výluka sa vzťahuje aj na záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá má pracoviská v Nemecku, resp. záujemcov pracujúcich v advokátskej kancelárii, ktorá vystupuje ako partner konkrétnej nemeckej advokátskej kancelárie v rámci dohodnutej intenzívnej spolupráce.

V roku 2014 je pre Slovenskú advokátsku komoru vyhradené jedno miesto. Záujemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť písomne poštou alebo e-mailom

najneskôr do 10. januára 2014

na adrese Slovenskej advokátskej komory, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, mareckova@sak.sk
s poznámkou *Prihláška na stáž v Nemecku.*

K žiadosti o zaradenie do výberového konania pripojte životopis
a motivačný list v slovenskom a nemeckom jazyku.

Termín výberového konania bude prihláseným záujemcom včas oznámený.

Bližšie informácie Vám ochotne poskytne odbor medzinárodných vzťahov:

Katarína Marečková – 02 204 227 28, mareckova@sak.sk
Mgr. Lucia Lackovičová – 02 204 227 44, lackovicova@sak.sk

Porušenie práva na spravodlivý súdny proces nedoručením procesných vyjadrení účastníkov konania súdom

JUDr. Marek Valachovič

Azda každý advokát zastupujúci klienta v občianskom súdnom konaní sa stretol so situáciou, keď mu v rámci prebiehajúceho konania súd doručoval vyjadrenia procesnej protistrany. Nie zriedka sa stáva, že tieto vyjadrenia si s protistranou právne zastúpenou advokátom vzájomne zasielame na vedomie spravidla elektronickou poštou. To je nielen rýchlejšie, ako spoľahnúť sa na doručovanie podaní prostredníctvom súdu, ale podporuje sa tým čiastočne aj princíp vzájomnej kolegiality medzi advokátmi. Na druhej strane, takýchto situácií je z nášho pohľadu v praxi stále menej oproti bežnému štandardu, podľa ktorého si advokát splní svoju povinnosť vyplývajúcu z § 42 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v platnom znení (ďalej len „OSP“) tým, že súdu doručí podanie v potrebnom počte rovnopisov aj s prílohami tak, aby jeden rovnopis ostal pre súd a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné.

V prípade tohto bežného postupu by malo byť bremeno doručovania vyjadrenia procesnej protistrane na súde. Ako však uvedieme ďalej, na splnenie tejto povinnosti súdu sa nedá vždy úplne spoliehať. Občiansky súdny poriadok totiž výslovne ukladá súdu povinnosť doručovať len tieto podania účastníka konania:

- návrh na začatie konania (§ 79 ods. 4 v spojení s § 114 ods. 2 OSP);
- návrh na nariadenie predbežného opatrenia doručí súd ostatným účastníkom až spolu s uznesením, ktorým bolo predbežné opatrenie nariadené (§ 75 ods. 8 OSP);
- spolu s návrhom na začatie konania doručí všetky zmeny a čiastočné späťvzatia návrhu na začatie konania uskutočnené v čase od začatia konania do vydania platobného rozkazu (§ 172 ods. 6 OSP);
- odvolanie ostatným účastníkom a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov, aby sa k odvolaniu vyjadrili (§ 209a ods. 1 OSP);
- mimoriadne dovolanie¹ (§ 243i OSP);
- žalobu proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov podľa piatej časti OSP (§ 250e OSP).

Úkony účastníkov v civilnom konaní sa v teórii procesného práva nazývajú procesné úkony. Procesný úkon účastníka môžeme vymedziť ako prejav vôle adresovaný súdu, ktorým účastník realizuje svoje práva priznané OSP. Procesné úkony majú vplyv na začatie, priebeh a skončenie konania v závislosti od toho, aký konkrétny právny účinok spája OSP s konkrétnym procesným úkonom.

Podľa teórie procesného práva „Základom procesných úkonov účastníkov sú podania, z ktorých najvýznamnejšie sú návrhy a spomedzi nich zasa dispozitívne úkony.“² Ďalej sa v teórii uvádza, že „Pojem procesný úkon je širší než podanie. Podanie predstavuje tú skupinu procesných úkonov, ktoré sú robené voči súdu mimo pojednávania, prípadne mimo iného procesného úkonu, na ktorom je súd prítomný (napr. obhliadka).“³

Na účely našej úvahy sa budeme zaoberať výlučne podaniami účastníkov konania, ktoré títo uskutočnia v písomnej forme.

Predovšetkým treba uviesť, že civilný procesný kódex neobsahuje právnu normu, ktorá by priamo zaťažovala súd povinnosťou doručovať každé podanie účastníka konania procesným

1 V tejto súvislosti je zaujímavé, že procesné normy upravujúce dovolanie neustanovujú *expressis verbis* povinnosť súdu doručovať dovolanie aj ostatným účastníkom konania. Ustanovenie § 241 ods. 3 OSP totiž upravuje len primeranú aplikáciu § 209 a § 213, nie však aj § 209a ods. 1, ktoré súdu ukladá povinnosť doručovať účastníkom konania aj odvolanie. V praxi je však bežné, že súdy prvého stupňa dovolanie ostatným účastníkom na vyjadrenie spravidla doručujú. Povinnosť doručovať dovolanie totiž vyplýva z judikatúry Ústavného súdu SR, ktorá je uvedená ďalej (pozri napr. rozhodnutie sp. zn. IV. ÚS 259/2011).

2 MAZÁK, J. a kol.: **Základy občianskeho procesného práva. Štvrté podstatne prepracované a doplnené vydanie**, IURA EDITION 2009, s. 113.

3 ŠTEVČEK, M., FICOVÁ S.
a kol.: **Občiansky súdny
poriadok. Komentár.**
II. vydanie. C. H. Beck,
Praha 2012, s. 123.

protistranám, resp. ich zástupcom. Vo všeobecnom § 42 OSP, ktorý upravuje náležitosti a formu podania, takúto normu nenájdeme. Ani ďalšie ustanovenia OSP povinnosť doručovať paušálne účastníkom všetky ich procesné podania neupravujú. Naopak, z vyššie uvedeného výpočtu procesných noriem vyplýva, že zákon len určuje, ktoré konkrétne podania musí súd účastníkom konania zasielať vždy.

Faktom je, že účastníci adresujú počas súdneho konania či už sami alebo prostredníctvom svojich zástupcov súdu podania rôzneho druhu a obsahu. Aj keď všetky podania sa v zásade týkajú konkrétnej súdom prejednávanej veci, môžeme ich v zásade podľa obsahu rozdeliť na:

- (i) podania, ktoré sa priamo týkajú merita veci, t. j. skutkového a právneho stavu konkrétnej prejednávanej kauzy a
- (ii) podania, ktoré sa bezprostredne merita veci netýkajú (napr. žiadosť o odročenie pojednávania, žiadosť o oslobodenie od platenia súdneho poplatku, informácia o zvolení alebo odvolaní právneho zástupcu, podanie námietky zaujatosti, vyčíslenie trov konania a ďalšie množstvo podobných úkonov „ad hoc“, ktoré sa vzhľadom na rôznorodosť priebehu súdneho procesu ani nedajú všetky vymenovať).

Z uvedenej diferenciacie podaní je však zrejmé, že hoci procesné úkony uvedené v kategórii (ii) sú z hľadiska realizácie procesných práv účastníka konania v súdnom konaní nepochybne tiež dôležité, nemajú v zásade bezprostredne priamy vplyv na celkový výsledok sporu, ktorý sa prejaví v procesnej úspešnosti dotknutej strany v konaní vo veci samej. Z hľadiska ďalšieho výkladu sa budeme zaoberať výlučne podaniami účastníkov, ktoré sú uvedené v kategórii (i) s tým, že túto skupinu podaní redukuje ešte o podania taxatívne uvedené vyššie, pri ktorých má súd *ex lege* povinnosť doručovať ich procesnej protistrane (t. j. žaloby, odvolania, mimoriadne dovolanie atď.)

Počas sporového konania sa veľmi často stáva, že okrem samotnej žaloby a vyjadrenia žalovaného k nej účastníci konania reagujú na vývoj prebiehajúceho sporu prostredníctvom písomných vyjadrení, ktoré obsahujú ich vecnoprávnu (hmotnoprávnu i procesnú) alebo skutkovú argumentáciu (doplnenie či vysvetlenie skutočností z ich pohľadu relevantných pre rozhodnutie vo veci samej). Pochopiteľne, túto argumentáciu môžu účastníci prostredníctvom svojich právnych zástupcov predniesť aj priamo na pojednávaní v duchu zásady ústnosti a priamosti súdneho konania. Často je však praktickejšie a vhodnejšie podať takéto ucelené vyjadrenie súdu písomnou formou v dostatočnom predstihu pred nariadeným pojednávaním. Väčšina sudcov totiž nemá veľmi rada, ak sa takéto vyjadrenie účastníka konania doručí súdu bezprostredne pred termínom pojednávania, najmä, ak je, vzhľadom na doterajší priebeh konania, dôvodný predpoklad na vyhlásenie meritórneho rozhodnutia. Na druhej strane však takúto situáciu šikovný advokát protistrany vie využiť ako dôvod na odročenie termínu pojednávania, s čím sudca môže, ale aj nemusí súhlasiť vzhľadom na priebeh doterajšieho konania, obsah predloženého vyjadrenia, či iné okolnosti.

Vráťme sa ale k nášmu „meritu veci“. Jednou zo súčastí koncepcie spravodlivého súdneho konania je tiež princíp tzv. rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania, ktoré okrem iného vyžadujú, aby každý účastník mal primeranú možnosť predložiť svoje návrhy za podmienok, ktoré nie sú podstatne nevýhodnejšie než podmienky, za ktorých touto možnosťou disponuje druhý účastník. Ak tento postulát premietneme do súdneho konania, znamená to povinnosť súdu zabezpečiť, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva, predložiť argumenty a reagovať na protiargumenty protistrany s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu. Osobitne to platí

JUDr. Marek Valachovič

je absolvent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity z roku 2004. Na tej istej univerzite v roku 2007 úspešne vykonal rigoróznú skúšku

v rámci ktorej obhájil svoju rigoróznú prácu na tému „Výkon záložného práva“. Od roku 2004 pôsobí v advokácii, pričom advokátom

so sídlom v Bratislave je od roku 2008. Popri výkone advokátskej praxe príležitostne prednáša a publikuje na rôzne témy z oblasti občianskeho a obchodného práva. Je členom skúšobného senátu pre advokátske skúšky a od júla 2012 je aj členom Komisie pre rekodifikáciu Občianskeho zákonníka zriadenéj Ministerstvom spravodlivosti SR. V súčasnosti je tiež externým doktorantom na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v študijnom programe občianske právo.

v sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 42/09 a sp. zn. IV. ÚS 147/04). Prakticky ide len o formálne zaslanie vyjadrenia jednej strany druhej strane so stanovením lehoty na prípadné pripomienky. Čiže zo strany súdu ide len administratívny úkon, ktorý dlžku konania vo veci samej nijako zásadne nepredlžuje.

Zásada „rovnosti zbraní“, ako aj zásada kontradiktórnosti súdneho konania sú teda imanentnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu zakotvených v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 medzinárodného Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd⁴ (ďalej len „Dohovor“). Jej cieľom je dosiahnutie „spravodlivej rovnováhy“ medzi stranami sporu.⁵

Rozhodujúcim faktorom na zodpovedanie našej kľúčovej otázky vymedzenej v názve príspevku teda je určenie, pre ktoré druhy procesných podaní účastníka konania platí, že sa musia doručovať aj procesnej protistrane, okrem tých podaní, pri ktorých to zákon výslovne ustanovuje (viď vyššie). Hoci sa zdá sa, že paušálna odpoveď tu neexistuje, pokúsime sa pomocou relevantnej judikatúry túto problematiku trochu objasniť.

Základom pre právnu argumentáciu v naznačenom smere je rozhodnutie Najvyššieho súdu SR (ďalej len „NS SR“), v ktorom sa uvádza „Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. **Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces.** Keďže v danej veci vyjadrenie žalobcu nebolo doručené žalovanej, treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé. Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/06), v dôsledku čoho bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).“⁶

Pre úplnosť treba dodať, že v predmetnej veci išlo o nedoručenie vyjadrenia žalobcu k odvolaniu žalovanej voči rozsudku vo veci samej.

V inom rozhodnutí však už NS SR uvedený názor za podobnej skutkovej situácie korigoval tak, že „**Vyjadrenie účastníka konania k odvolaniu druhého účastníka konania by malo byť predložené odvolateľovi vtedy, pokiaľ vyjadrenie k odvolaniu má zásadný vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu.** Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (opakujúci sa a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania, **pričom možnosť poznať obsah príslušného vyjadrenia je zabezpečená aj právom účastníka konania na nahliadnutie do súdneho spisu.** Podľa názoru dovolacieho súdu by takýto pohľad mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu, odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu (pod prehnaným formalizmom sa rozumie interpretácia ustanovenia, pri ktorej striktné trvanie na formálnych stránkach práva neplní žiadnu rozumnú funkciu, ale naopak popiera samotný zmysel právnej úpravy). **Za okolností teda, že zákon výslovne neukladá povinnosť súdu doručovať vyjadrenie k odvolaniu druhej procesnej strane a vyjadrenie k odvolaniu nemá svojím obsahom takmer žiadny vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, vychádza dovolací súd z názoru, že odňatie možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. nezakladá iba sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu.**“⁷

Podľa nášho názoru je možné čiastočne súhlasiť s názorom, že doručovanie každého jedného procesného vyjadrenia účastníkov konania súdom by mohlo byť vnímané ako prílišný formalizmus, ale na druhej strane nemožno brániť účastníkovi konania, aby sa kedykoľvek počas prebiehajúceho konania (vrátane odvolacieho či dovolacieho) vyjadroval k podaniam protistrany, a to aj opakovane. To platí samozrejme za predpokladu, že o takýchto podaniach, či dôkazoch predložených protistranou má účastník konania reálnu vedomosť.

Na druhej strane Európsky súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rozhodnutí vo veci *Ziegler proti Švajčiarsku*⁸ uviedol: „vzhľadom k tomu, že zmyslom čl. 6 ods. 1 Dohovoru je najmä ochrana záujmov účastníkov konania na riadnom výkone spravodlivosti, **ide tu o dôveru subjektov vo fungovanie súdneho systému a táto dôvera sa zakladá okrem iného na istote dotyčného, že mal možnosť vyjadriť sa k všetkým písomnostiam nachádzajúcim sa v spise.**“ Aj Ústavný

4 Do judikatúry Ústavného súdu SR sa tento princíp premietol najmä prostredníctvom bohatej judikatúry ESLP vzťahujúcej sa k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru. K tomu pozri napr. rozsudky ESLP vo veciach *Hudáková proti Slovenskej republike* z 27. 4. 2010, sťažnosť č. 23083/05; *Beer proti Rakúsku* zo 6. 2. 2001, sťažnosť č. 30428/96; *Komanický proti Slovenskej republike* zo 4. 6. 2002, sťažnosť č. 32106/96; *Baumann proti Rakúsku* zo 7. 10. 2004, sťažnosť č. 76809/01 alebo staršie rozhodnutia *Ankerl proti Švajčiarsku* z 23. 10. 1996, sťažnosť č. 17748/91, *Helle proti Fínsku* z 19. 12. 1997, sťažnosť č. 20772/92; *Nideröst-Huber proti Švajčiarsku* z 18. 2. 1997, sťažnosť č. 18990/91 alebo *Mantovanelli proti Francúzsku* z 18. 3. 1997, sťažnosť č. 21497/93.

5 Rozsudok ESLP vo veci *Dombo Beheer B. V. proti Holandsku* z 27. 10. 1993, č. 14448/88, § 33.

6 Uznesenie NS SR sp. zn. 4 Cdo 141/2010 z 21. 10. 2010 a *mutatis mutandis* aj uznesenie NS SR sp. zn. 4 Cdo 76/2012 z 26. 4. 2012 obe rozhodnutia sú dostupné na www.nsud.sk.

7 Uznesenie NS SR sp. zn. 3 Cdo 340/2012 zo 4. 4. 2013 dostupné na www.nsud.sk.

8 Rozsudok ESLP z 21. 2. 2002, § 38, sťažnosť č. 33499/96.

súd SR (ďalej aj „ÚS SR“) v uznesení sp. zn. IV. ÚS 163/08 z 15. 5. 2008 konštatoval, že právo na spravodlivý proces implikuje pre všetky strany právo zoznámiť sa pri konaní s každým dokladom alebo návrhom predloženým súdom druhou stranou a možnosť sa k nemu vyjadriť.

Ide totiž o realizáciu ústavného práva na súdnu a inú právnu ochranu, pričom vyhodnotenie týchto podaní (vrátane opakujúcich sa argumentov sporových strán) je vždy vecou konajúceho súdu.

Pod vplyvom judikatúry Ústavného súdu SR a ESĽP možno teda konštatovať, že vyjadrenie k odvolaniu vo veci samej je nepochybne podaním, prostredníctvom ktorého môže v konaní na prvom stupni úspešný účastník relevantne brojiť proti argumentom procesne neúspešného odvolateľa. V rámci odvolacieho konania totiž tento účastník spravidla nemá inú možnosť, ako reagovať na odvolacie námietky druhej strany. Pokiaľ ide o ďalšie vyjadrenia (napr. vyjadrenie odvolateľa k vyjadreniu druhého účastníka konania a následnú reakciu protistrany) tam by už malo byť na úvahe odvolacieho súdu, či argumenty obsiahnuté v takomto podaní sa už neopakujú, resp. či sa týkajú merita veci aj s prihliadnutím na § 212 ods. 1 OSP. Podľa tohto ustanovenia je odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania s výnimkou konaní uvedených v § 212 ods. 2 OSP.

Argument dovolacieho súdu, že možnosť poznať obsah takýchto vyjadrení je zabezpečovaná aj právom účastníka na štúdium súdneho spisu sa tiež nedá paušalizovať. Argument o možnosti nahliadnutia do spisu bol použitý aj v konaní vedenom ESĽP vo veci *Milatová a ďalší proti Českej republike*, pričom ESĽP v rozsudku vyhlásenom v tejto kauze uviedol, že právo nahliadať do spisu samo o sebe dostatočným spôsobom negarantuje právo sťažovateľov na kontradiktórnosť konania. Podľa názoru ESĽP⁹ bolo na Ústavnom súde ČR, aby v záujme spravodlivého konania upovedomil sťažovateľov o tom, že mu boli predložené predmetné vyjadrenia a že sa k nim môžu písomne vyjadriť, ak si to želajú.

Navyše, ak účastník konania ani jeho advokát nemajú trvalý pobyt, či sídlo v územnom obvode súdu prejednávajúceho vec v konkrétnom inštančnom stupni, samotné štúdium spisu len za účelom získania procesného vyjadrenia protistrany by mohlo značne zvýšiť náklady účastníka konania. Je pritom otázne, či by príslušný súd v rámci celkovej náhrady trov konania takémuto účastníkovi, ktorý by napokon aj v spore bol úspešný tieto náklady priznal ako účelne vynaložené.

Dovoľujeme si vysloviť názor, že ak by napr. advokát z Bratislavy išiel do Košíc študovať súdny spis za účelom zistenia, či v ňom nie je založené vyjadrenie protistrany k jeho odvolaniu, súd by takéto výdavky asi nekvalifikoval ako účelne vynaložené náklady. Protistrana by následne aj mohla túto náhradu namietat v prípade, ak by ju súd priznal. Teoreticky sa síce tento konkrétny úkon nahliadnutia do spisu dá zabezpečiť aj formou advokátskej substitúcie, ak dotknutého účastníka právne zastupuje advokát. Ide o ekonomickejšie riešenie, ale na druhej strane aj substitútuvi za tento úkon vznikne nárok na tarifnú odmenu vo výške základnej tarifnej odmeny, ako aj nárok na náhradu za stratu času a náhradu hotových výdavkov (tzv. substitučné), ktoré musí v zmysle § 22 Advokátskeho poriadku hradiť poverujúci advokát (substitutent). Pritom nie je isté, či by tento úkon substitúta bol klientovi kompenzovaný v rámci súdom priznanej náhrady trov konania. Napokon, pre účastníka konania, ktorý si advokáta z rôznych dôvodov nezvolí, ani nepožiadá o jeho ustanovenie súdom alebo aj o advokáta aj požiadá, ale tento mu nebude pridelený, existuje ešte jedna zákonná možnosť, ako sa k podaniu protistrany dostať. Touto možnosťou je najskôr telefonicky sa obrátiť na príslušnú spisovú kanceláriu súdu za účelom zistenia, či takéto procesné vyjadrenie protistrany bolo vôbec podané. V prípade pozitívnej odpovede treba následne písomne požiadať súd o doručenie tohto vyjadrenia poštou za úhradu vecných nákladov za vyhotovenie kópie podania v zmysle položky č. 20a sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom znení. Na druhej strane sa však na niektorých súdoch je možné stretnúť s neochotou poskytovať informácie o obsahu súdneho spisu telefonicky s odkazom na nemožnosť preverenia si totožnosti volajúceho účastníka konania alebo jeho zástupcu. Z toho vyplýva, že aj táto možnosť ako sa zo strany účastníka k podaniu protistrany dostať ostáva len na úvahe zamestnancov príslušného súdneho oddelenia konajúceho súdu na ktorom sa súdny spis nachádza.

Z uvedených dôvodov sa domnievame, že vyjadrenie k odvolaniu by odvolací súd mal vždy zaslať odvolateľovi, resp. jeho právnomu zástupcovi na vedomie, pretože ide o procesný úkon, ktorý už a priori len svojou povahou je spôsobilý ovplyvniť výsledok odvolacieho konania z pohľadu odvolateľa.

9 V rozsudku vyhlásenom v tejto veci z 21. 6. 2005, (sťažnosť č. 61811/00) ESĽP konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru zo strany Ústavného súdu ČR v dôsledku jeho zásahu do princípu rovnosti zbraní, keď skritizoval skutočnosť, že podľa českého zákona o ústavnom súde (zákon č. 182/1993 Sb. v platnom znení) nemá sudca spravodajca povinnosť predložiť sťažovateľom vyjadrenie k ich podanej ústavnej sťažnosti účastníkov či vedľajších účastníkov, aby mali možnosť sa k nej vyjadriť. V tejto súvislosti len pripomíname, že táto povinnosť absentuje aj v našom zákone č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení. Podľa § 28 ods. 3 tohto zákona sudca spravodajca zabezpečí, aby návrh, ktorý sa prijal na ďalšie konanie, bez meškania sa doručil ostatným účastníkom konania s výzvou na vyjadrenie v lehote, ktorú určí. O doručovaní vyjadrení účastníkov k podanej sťažnosti už zákon neustanovuje nič.

Skúsme sa však na daný problém pozrieť aj cez prizmu judikatúry Ústavného súdu SR. V úvode príspevku sme uviedli, že platná úprava občianskeho súdneho konania neupravuje povinnosť doručovať procesným stranám dovolanie podané niektorým z účastníkom konania. Ústavný súd SR však s poukazom na dodržanie princípu spravodlivého súdneho konania uviedol, že „Napriek tomu, že *Občiansky súdny poriadok výslovne neustanovil povinnosť súdu doručovať rovnopis dovolania účastníka konania protistrane, daná požiadavka môže v konkrétnom prípade vyplývať z nutnosti ochrany procesných práv účastníka konania vyplývajúcich z princípov spravodlivého procesu, a to v tom prípade, ak by v dôsledku toho, že súd dovolanie druhému účastníkovi konania nezaslal, mu bola odňatá možnosť zoznámiť sa s obsahom dovolania, a v spojitosti s tým plnohodnotne realizovať svoje procesné práva.*“¹⁰

Povinnosťou všeobecných súdov teda je interpretovať procesné ustanovenia a princípy spravodlivého procesu predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou (resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) garantovaných základných práv a slobôd. V danom prípade ide o porušenie základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR i zásady rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR. Túto zásadu je potrebné v danej súvislosti interpretovať tak, že účastník konania musí mať možnosť zoznámiť sa s procesne relevantnými návrhmi protistrany, ako aj možnosť sa k nim následne vyjadriť.

V spomínanej veci sp. zn. IV. ÚS 259/2011 bolo porušenie práv sťažovateľa o to markantnejšie nielen tým, že v danom prípade dovolanie smerovalo proti právoplatnému rozsudku vo veci samej, ale navyše, na jeho základe aj dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v neprospech sťažovateľa bez toho, aby bolo vo veci nariadené pojednávanie. Sťažovateľovi tak nebolo umožnené zaujať stanovisko k dovolacím námietkam žalobcu a podieľať sa na bránení svojich práv. Na základe týchto skutočností ÚS SR rozhodol o porušení práv sťažovateľa a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu na základe porušenia princípu rovnosti zbraní zrušil.

V inom konaní vedenom na ÚS SR pod sp. zn. III. ÚS 296/2011, ústavný súd posudzoval námietky sťažovateľov smerujúce k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces, ktorým malo dôjsť najmä tým, že najvyšší súd ako súd dovolací rozhodol bez toho, aby im dal príležitosť vyjadriť sa k stanovisku ich procesnej protistrany v konaní (odporcu), ktoré podal k ich dovolaniu, čím nemali možnosť reagovať na jeho právnu argumentáciu, a tým boli podľa sťažovateľov porušené ich označené práva podľa ústavy a dohovoru. Ústavný súd SR však v tomto prípade po preskúmaní veci skonštatoval, že rozhodnutie najvyššieho súdu je primerane odôvodnené a najvyšší súd zrozumiteľne reagoval na všetky podstatné dovolacie dôvody sťažovateľov. To v okolnostiach danej veci podľa ústavného súdu nevyvolalo stav, ktorý by bol možný spôsobiť vážnu ujmu procesným právam účastníkom a ich právam na spravodlivé súdne konanie, aj s ohľadom na to, že okresný súd nezaslal vyjadrenie žalovanej k podanému dovolaniu pred predložením spisu najvyššiemu súdu. Ústavný súd SR pri rozhodovaní pritom vzal do úvahy aj skutočnosť, že v predmetnej veci bola dostatočne a presne dodržaná kontradiktórnosť odvolacieho konania, ktoré predchádzalo podaniu mimoriadneho opravného prostriedku – dovolaniu.¹¹

Zaujímavým je aj nález ÚS SR sp. zn. III. ÚS 402/2008 z 17. 3. 2009, ktorý sa týkal porušenia princípu rovnosti v zbraní v exekučnom konaní za situácie, keď konajúci exekučný súd nezaslal povinnému na vyjadrenie stanovisko oprávneného k námietkam povinného. Ústavný súd SR v predmetnom uznesení uviedol, že „*aplikácia princípu rovnosti zbraní v postupe konajúceho súdu má zaručiť rozumný stav rovnováhy, v ktorom protistrana môže reagovať na relevantné argumenty druhého účastníka konania. Z toho vyplýva, že je na uvážení konajúceho súdu, či bude predstreté argumenty považovať za podstatné, a ako také ich predloží ku konfrontácii druhej strane. Konajúci súd popri rovnosti účastníkov konania musí totiž zaručiť aj plynulosť a rýchlosť konania, čo predpokladá selekciu len podstatných argumentov, ktoré bude súd predkladať na vyjadrenie protistrane.*“

Domnievame sa, že námietky povinného voči exekúcii ako základný právny prostriedok ochrany povinného v exekúcii, ktorý môže ovplyvniť ďalší priebeh exekučného konania a tým aj právne postavenie oprávneného možno považovať aj s ohľadom na tzv. koncentračnú zásadu uplatňujúcu sa pri námietkach za také významné podanie, ktoré by konajúci exekučný súd mal pred svojím rozhodnutím o námietkach zaslať na vedomie a vyjadrenie oprávnenému ešte pred vydaním svojho rozhodnutia podľa § 50 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. Exekučného poriadku v platnom znení. To platí aj napriek výslovnej absencii takejto povinnosti súdu v právnej úprave, pretože uvedená povinnosť vyplýva priamo zo zásady spravodlivého procesu v zmysle judikatúry Ústavného súdu SR a ESĽP.

10 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 259/2011 z 24. 8. 2011 dostupný na www.concourt.sk.

11 V tejto súvislosti je vhodné poukázať na prípad *Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike*, na ktorý tak sťažovatelia ako aj NS SR v konaní sp. zn. III. ÚS 296/2011 pred ÚS SR poukazovali. V ňom totiž ESĽP konštatoval porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru za situácie, keď sťažovateľom nebola poskytnutá možnosť reagovať na stanovisko protistrany k ich dovolaniu. Rozdiel medzi oboma prípadmi však bol v tom, že zatiaľ čo v konaní sp. zn. III. ÚS 296/2011 a podobne napr. aj vo veci *Ringier Axel Springer proti Slovensku*, a. s. (rozsudok ESĽP z 4. 10. 2011, sťažnosť č. 35090/07) bolo dovolanie sťažovateľov súdom odmietnuté z dôvodu, že nespĺňalo požiadavky prípustnosti dovolania, vo veci *Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike*, NS SR zamietol dovolanie v merite veci.

12 Okrem už spomínaného rozhodnutia vo veciach *Ziegler proti Švajčiarsku* a *Milatová a ďalší proti ČR*, možno podobný prístup ESĽP sledovať aj v rozhodnutiach *Werz proti Švajčiarsku*, rozsudok zo 17. 12. 2009, sťažnosť č. 22015/05, *S. H. proti Fínsku*, rozsudok z 29. 7. 2008, sťažnosť č. 28301/03, v ktorých ESĽP odmietol zohľadniť obsah vyjadrenia s ktorým sťažovatelia neboli oboznámení. Tento prístup bol aplikovaný až do krajnosti napr. v prípadoch *Antunes a Pires proti Portugalsku*, rozsudok z 21. 6. 2007, sťažnosť č. 7623/04, či *Ferreira Alves proti Portugalsku*, rozsudky z 14. 4. 2009, sťažnosti č. 41870/05 a 30381/06, v ktorých sťažovatelia nemali možnosť sa vyjadriť k poznámke, ktorou sudca poslal súdu prvého stupňa spolu so spisom nadriadenému súdu o odvolaní a v ktorej iba potvrdil, že v celom rozsahu trvá na napadnutom rozhodnutí. ESĽP však v týchto veciach konštatoval, že i takáto poznámka má za cieľ ovplyvniť rozhodnutie príslušného súdu.

13 Takýto názor zaujal ESĽP napr. v rozsudkoch *Stepinska proti Francúzsku* z 15. 6. 2004, § 18, sťažnosť č. 1814/02; *Salé proti Francúzsku* z 21. 3. 2006, § 18 a 19, sťažnosť č. 39765/04; *Verdú Verdú proti Španielsku* z 9. 7. 2007, § 26 až 28, sťažnosť č. 43432/02; *Asnar proti Francúzsku* (č. 2) z 18. 10. 2007, § 26, sťažnosť č. 12316/04; *Vokoun proti Českej republike* z 3. 7. 2008, § 26, sťažnosť č. 20728/05; alebo *Calabro proti Taliansku* z 23. 3. 2010, § 29, sťažnosť č. 17426/02.

V tejto súvislosti však treba uviesť, že ani judikatúra ESĽP nie je jednotná v názore, či zásada kontradiktórnosti platí absolútne¹² alebo ju naopak treba vnímať v kontexte okolností každého prípadu a je v kompetencii vnútroštátnych súdov, aby náležite posúdili potrebu doručenia konkrétneho vyjadrenia účastníka konania aj procesnej protistrane vzhľadom na jeho obsah a vplyv na výsledok konania vo veci samej.¹³

Na prvý pohľad by sa z obsahu tohto príspevku a najmä citovaných judikátov mohlo zdať, že porušenie princípu kontradiktórnosti sa v súvislosti s nedoručením procesných vyjadrení súdom týka len účastníkov v občianskom súdnom konaní. Ako vyplýva z judikatúry ESĽP¹⁴ a ÚS SR, vyššie uvedené závery týkajúce sa nami skúmaného princípu sú plne aplikovateľné aj v trestnom konaní.

Ústavný súd SR viackrát posudzoval sťažnosti fyzických osôb vzatých do väzby, ktoré počas jej trvania podali žiadosť o prepustenie z väzby, ku ktorej sa vyjadrovali orgány prokuratúry. Následne o žiadosti rozhodoval súd, avšak bez toho, aby stanovisko prokuratúry k žiadosti obvineného o prepustenie z väzby doručoval obvinenému, resp. jeho obhajcovi. Ústavný súd SR vo viacerých svojich rozhodnutiach zaujal stanovisko, podľa ktorého „*právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru krajskej prokuratúry alebo všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhý účastník konania. Ten rozhodne o tom, aké stanovisko zaujme (mutatis mutandis l. ÚS 230/03). Porušenie tohto práva treba považovať za porušenie práva na spravodlivý súdny proces, ktoré musí byť dodržiavané nielen v konaní vo veci samej, ale aj v rámci preskúmania dôvodnosti väzby. Porušenie tohto práva nadobúda na význame v danom konkrétnom prípade aj tým, že všeobecné súdy sťažovateľa osobne nevypočuli v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti.*“¹⁵

Ústavný súd SR preto dospel k záveru, že v predmetných prípadoch nedoručením stanoviska krajskej prokuratúry, resp. žiadosti orgánov prokuratúry o predĺženie väzby sťažovateľov došlo k porušeniu čl. 5 ods. 4 Dohovoru, ktorý je v pomere špeciality vo vzťahu ku všeobecnému čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru, a preto o porušení procesných práv v súvislosti s rozhodovaním o vzatí do väzby tu nemožno uvažovať.

Z uvedeného stručného výkladu možno vyvodiť, že tak v občianskom ako aj v trestnom konaní pred súdom je potrebné dôsledne dodržiavať zásady spravodlivého súdneho procesu vrátane princíпов kontradiktórnosti a rovnosti zbraní. Neznamená to však, že súdy sú povinné doručovať všetkým účastníkom každé procesné vyjadrenie podané protistranou (v trestnom konaní najmä orgánmi prokuratúry), resp. neodoslanie takéhoto vyjadrenia druhej strane ešte nemusí automaticky znamenať porušenie princípu rovnosti zbraní.

V zmysle citovanej judikatúry sú súdy oprávnené autonómne zväžiť, či obsah konkrétneho vyjadrenia účastníka konania môže mať zásadný vplyv na rozhodovanie súdu v merite veci. Limity takejto úvahy síce dané nie sú, avšak súdy by sa pri posudzovaní tejto otázky mali zdržať svojvôle a jednotlivé prípady by mali posudzovať podľa ich konkrétnych okolností. Ak tieto kautely nedodržia, vytvorí sa pre advokáta priestor v rámci podania či už riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. ústavnej sťažnosti ako prostriedok *ultima ratio* namietajúc porušenie princíпов spravodlivého procesu v konaní svojho klienta aj s poukazom na pomerne bohatú judikatúru ÚS SR a ESĽP.

Domnievame sa však, že v prípade podania vyjadrenia k odvolaniu druhého účastníka konania vo veci samej v civilnom konaní, resp. strany v trestnom konaní, by súdy aj pri stave *de lege lata* mali tieto podania doručovať procesnej protistrane vždy. To isté platí aj pre zaslanie dovolania, či námietok povinného voči exekúcii v civilnom konaní ostatným účastníkom konania. Súdy by tým okrem iného aj eliminovali riziko svojej prípadnej zodpovednosti za porušenie práva na spravodlivý proces dotknutej strany, ktorá by nedoručenie týchto, povahou zásadných podaní protistrany mohla neskôr namietaj.

Záverom možno uviesť, že kontradiktórnosť súdneho procesu sa neobmedzuje len na oprávnenie vyjadrovať sa k tvrdeniam protistrany, ale vzťahuje sa aj na rovnaké oprávnenie voči dôkazom, ktoré súd získal z vlastnej iniciatívy, pričom nie je dôležité, či tieto skutočnosti boli známe iba jednej strane alebo žiadnej z nich. Účastník konania totiž musí mať možnosť oboznámiť sa s dôkazmi predloženými súdu ako i možnosť vyjadriť sa pred súdom k ich existencii, obsahu a pravosti v primeranej forme a v primeranej dobe, v prípade potreby písomne a vopred.¹⁶

De lege ferenda si dovoľujeme vysloviť názor, že najmä v občianskom súdnom konaní by podľa nášho názoru malo byť povinnosťou súdov doručovať vždy procesné podania, akými sú vyjadrenie k odvolaniu vo veci samej, dovolanie a vyjadrenie druhého účastníka k nemu alebo aj návrh na obnovu konania. Podobne v trestných veciach by mali sudy doručovať obvinenému, resp. obhajcovi žiadosť prokurátora o predĺženie väzby alebo jeho stanovisko k žiadosti obvineného o prepustenie z väzby. Keďže podľa stavu *de lege lata* procesné normy tieto povinnosti súdom neustanovujú, bolo by vhodné do pripravovanej rekodifikácie OSP, či novelou Trestného poriadku takúto povinnosť *ex lege* zakotviť. Tým by sa nielen čiastočne premietol princíp kontradiktórnosti súdneho konania do vnútroštátnej úpravy, ale eliminovali by sa tým aj mnohé prípady kasácie meritórnych rozhodnutí všeobecných súdov vrátane rozhodnutí dovolacieho súdu, ktoré ÚSSR musel zrušiť práve pre nedodržanie princípov rovnosti zbraní alebo kontradiktórnosti konajúcimi súdmi. Táto okolnosť potom výrazne ovplyvňuje celkovú dĺžku súdnych konaní u nás, ktorá je ďaleko za európskymi štandardmi. ■

- 14 Pozri napr. rozhodnutia ESĽP *Sanchez-Reisse proti Švajčiarsku* z 21. 10. 1986, sťažnosť č. 9862/82; *Nikolova proti Bulharsku* z 25. 3. 1999, sťažnosť č. 31195/96; *Jabloňski proti Poľsku* z 21. 12. 2000, sťažnosť č. 33492/96 a *Reinprecht proti Rakúsku* z 15. 11. 2005, sťažnosť č. 67175/01.
- 15 Nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 100/04 z 8. 10. 2004, sp. zn. III. ÚS 108/06 z 23. 8. 2006 a *mutatis mutandis* aj nález sp. zn. III. ÚS 198/05 z 29. 3. 2006, v ktorom naopak konajúci súd rozhodol o predĺžení väzby sťažovateľa bez toho, aby mu súd zaslal žiadosť generálneho prokurátora o predĺženie väzby sťažovateľa.
- 16 K tomu bližšie pozri napr. rozsudok ESĽP *Krčmář a ostatní proti Českej republike* z 3. 3. 2000, sťažnosť č. 35376/97.

RESUMÉ

Porušenie práva na spravodlivý súdny proces nedoručením procesných vyjadrení účastníkov konania súdom

Príspevok sa zaoberá dodržiavaním základných princípov spravodlivého súdneho procesu v súvislosti s povinnosťou všeobecných súdov doručovať procesné vyjadrenia účastníkov konania týkajúce sa merita prejednávanej veci. Na podklade platnej právnej úpravy civilného procesu, judikatúry Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR, i judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva autor skúma problematiku porušenia princípov rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania v prípade nedoručenia konkrétnych druhov podaní procesných strán. V závere príspevku poukazuje autor na to, že povinnosť súdov dodržiavať uvedené princípy vo vzťahu k doručovaniu procesných vyjadrení strán sa aplikuje aj v trestnom konaní.

SUMMARY

Violation of the Right to a Fair Trial by Courts' Failure to Serve Procedural Documents on Litigants

The article deals with the adherence to fundamental fair trial principles in connection with the duty of general courts of law to serve procedural documents submitted by litigants in relation to the merits of the case on other litigants. The author on the basis of legal rules applicable to the civil procedure, case law of the Slovak Supreme Court, Slovak Constitutional Court as well as on the basis of the case law of the European Court of Human Rights deals with the issues concerning the violation of the principle of equality of arms and of adversary proceedings in those cases where the courts simply fail to serve specific types of procedural documents submitted by litigants on other litigants. The author in the end points out that the duty of courts to adhere to these principles with regard to the service of procedural documents on litigants applies also in criminal proceedings.

ZUSAMENFASSUNG

Verletzung des Rechtes auf einen gerechten Gerichtsprozess durch Nichtzustellung von Ausführungen der Prozessparteien durchs Gericht

Der Beitrag befasst sich mit der Einhaltung von grundlegenden Grundsätzen eines gerechten Gerichtsprozesses in Zusammenhang mit der Verpflichtung der Allgemeingerichte, die Auslassungen der Prozessparteien zum Meritum der abgehandelten Sache zu übermitteln. Aufgrund der geltenden Rechtsregelung des Zivilprozesses, der Rechtssprechung des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik sowie der Rechtssprechung des Europäischen Gerichtshofes für Menschenrechte wird vom Autor die Problematik der Verletzung von Waffenparitätsgrundsätzen und Kontradiktionsgrundsätzen im Verfahren dann untersucht, wenn konkrete Eingaben der Prozessparteien nicht zugestellt wurden. Am Ende des Beitrages verweist der Autor darauf, dass die Pflicht der Gerichte zur Einhaltung von angeführten Grundsätzen betreffend die Übermittlung und Zustellung von Auslassungen der Prozessparteien auch im Strafverfahren angewendet wird.

Inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa

JUDr. Lenka Smatanová

Mgr. Ingrid Valachová

Do právneho poriadku Slovenskej republiky bol zákonom č. 217/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2010 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. júla 2010 zavedený inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa. Súd v konaní o rozvod manželstva zo zákona upraví aj výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode. O úprave práv pomerov k maloletým deťom sa nerozhoduje len v konaní o rozvod, ale aj v samostatnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých. V zmysle §176 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov je upravená procesná lehota na rozhodnutie súdu v samostatnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých, a to najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Lehota na rozhodnutie je kratšia najmä z dôvodu, aby nedošlo k odcudzeniu sa dieťaťa od druhého rodiča. Bezodkladne po začatí konania súd začne vykonávať úkony na vykonanie dôkazov a len ak z vážnych dôvodov a objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy, toto konanie sa môže predĺžiť.

V minulosti mohol súd zveriť dieťa výlučne do osobnej starostlivosti jedného z rodičov s tým, že druhý rodič mal upravené právo styku a vyživovaciu povinnosť. Nový inštitút striedavej osobnej starostlivosti zaručuje dieťaťu jeho právo na zachovanie vzťahu k obidvom rodičom za predpokladu, že striedavá osobná starostlivosť bude v najlepšom záujme dieťaťa. Rozhodnutím o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti na čas po rozvode súd rozhodne, že dieťa zverí buď do výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov alebo dieťa zverí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov.

V zmysle novelizovaného znenia § 24 ods. 2 zákona č. 36/2010 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov: „Ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú o osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže zveriť dieťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa. Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov dieťaťa, tak súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa“ bude zakotvené právo dieťaťa na starostlivosť a výchovu obidvoch rodičov uplatnenej v rámci striedavej osobnej starostlivosti rodičov o dieťa.¹ Právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi je tak rešpektované i za pomoci inštitútu striedavej osobnej starostlivosti o dieťa, ktorý posilní vzťah rodiča a dieťaťa po rozvode. Striedavú osobnú starostlivosť si rodičia môžu upraviť formou dohody o výkone rodičovských práv a povinností, ktorú predložia súdu na schválenie, inak nie je vykonateľná alebo súd o striedavej osobnej starostlivosti môže rozhodnúť aj sám, ak sú splnené zákonné podmienky. V zmysle čl. 18 ods. 1 Dohovoru OSN o právach dieťaťa z r. 1989 „vynaložia štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.“²

Inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa v slovenskej právnej úprave je takmer totožný s českou právnou úpravou a možno povedať, že v našej krajine samotní účastníci konania považujú zavedenie tohto inštitútu za pozitívny prínos pre našu spoločnosť. Keďže inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa v Českej republike bol zavedený o niečo skôr a judikatúra súdov je o niečo bohatšia, budeme sa bližšie venovať judikatúre Ústavného súdu Českej republiky a pokúsime sa tak priblížiť pohľad na inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa.

1 § 24 ods. 2
zákona č. 36/2010 Z. z.
o rodine v znení
neskorších predpisov.

2 Čl.18 ods.1 Dohovoru OSN
o právach dieťaťa z r. 1989.

Predpoklady, pozitíva a negatíva striedavej osobnej starostlivosti o dieťa

So zavedením striedavej osobnej starostlivosti do nášho právneho poriadku je spojené znenie Dohovoru OSN o právach dieťaťa z r. 1989, z ktorého vyplýva, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom, na ktoré treba brať ohľad pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa dieťaťa. Vo veciach starostlivosti o maloleté dieťa sú sudy povinné prihliadať najmä na záujem maloletého dieťaťa. Sudy musia zohľadňovať konkrétne okolnosti daného prípadu a nenadradovať akékoľvek modely fungovania vzťahu rodičov a maloletého dieťaťa, ktoré majú orgány verejnej moci zaužívané nad skutočný záujem dieťaťa.³

Dieťa má právo byť vypočuté v každom súdnom konaní, na ktorom prejaví svoje stanovisko k otázkam, ktoré sa ho bezprostredne dotýkajú buď priamo, prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu. Na názory maloletého dieťaťa súd prihliada s ohľadom na jeho vek, rozumovú a citovú vyspelosť. Participačné oprávnenie umožňuje dieťaťu aspoň do určitej miery vyrovnáť nerovné postavenie k rodičom, či kolíznemu opatrovníkovi. Záujem dieťaťa má byť pritom posudzovaný z objektívneho hľadiska a nie zo subjektívnych hodnotení rodičov o výhodnosti či nevýhodnosti ich pozície.

Povinnosťou súdu je rešpektovať zásadu vyjadrenú v čl. 18 ods. 1 Dohovoru OSN o právach dieťaťa, podľa ktorej majú rodičia spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. V opačnom prípade by došlo k porušeniu práva druhého rodiča na spravodlivý proces v zmysle čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, práva dieťaťa na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, i práva dieťaťa a rodiča na nadviazanie a udržiavanie vzájomného pravidelného styku podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi.⁴

Vhodnosť, či nevhodnosť zverenia dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti závisí od viacerých faktorov, ktorými sú napr. osobnosť dieťaťa, jeho vek, povahové vlastnosti dieťaťa, vývojové možnosti, adaptovateľnosť, citové väzby rodičov k dieťaťu, citové väzby detí k rodičom, výchovné schopnosti a povahové vlastnosti rodičov, životné a materiálne pomery rodičov, úroveň komunikácie medzi rodičmi, vzdialenosť medzi oddelenými bydliskami rodičov a iné.

Podľa Pavelkovej ovplyvňujú rozhodnutie o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti aj kritéria, ktoré majú byť posudzované v najlepšom záujme dieťaťa, a to citové väzby dieťaťa, jeho vývinové potreby, stabilita budúceho výchovného prostredia a schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. O citových väzbách dieťaťa možno objektívne hovoriť, ak dieťa žije s oboma rodičmi, lebo pokiaľ žije len s jedným rodičom, jeho vôľa môže byť mierne formovaná týmto rodičom. Vývinovými potrebami dieťaťa sú myslené nielen základné materiálne podmienky pre život ako napr. stravovanie, bývanie, zdravotné ošetrovanie, ale i rozvoj osobnosti dieťaťa, teda schopnosti rodiča budovať v živote dieťaťa základné zásady morálky, úctu k ľuďom, empatiu, zmysel pre česť a spravodlivosť, a pod. Právo dieťaťa stykať sa s druhým rodičom má byť zachované, inak by mohlo dôjsť k pretrhnutiu citového puta dieťaťa k niektorému rodičovi, čo vedie k jeho narušeniu základnej životnej istoty a popudzovanie proti druhému rodičovi, k poškodeniu psychického vývoja dieťaťa. Rodinné zázemie je pre všestranný rozvoj dieťaťa veľmi dôležité a dieťa, pokiaľ je to možné by nemalo pretrhnáť vzťahy s ďalšími dôležitými osobami a s prostredím, na ktoré si zvyklo.⁵

Vzájomná komunikácia medzi rodičmi sa na prvý pohľad nemusí zdať ako jeden z najdôležitejších faktorov, ktoré musia sudy brať do úvahy pri rozhodovaní o striedavej osobnej starostlivosti.

³ Bližšie pozri Nález Ústavného súdu ČR II. ÚS 363/03.

⁴ Bližšie pozri Uznesenie Ústavného súdu ČR III. ÚS 2621/10.

⁵ PAVELKOVÁ, B.:
**Zákon o rodine.
Komentár. 1. vydanie.**
Praha : C. H. Beck, 2011,
s. 116 – 118.

JUDr. Lenka Smatanová
absolventka Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a externá doktorandka na Katedre pracovného práva a práva sociálneho

zabezpečenia Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. V súčasnosti pôsobí ako vyššia súdna úradníčka na Okresnom súde vo Zvolene.

Mgr. Ingrid Valachová
absolventka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a externá doktorandka na Katedre pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia

Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. V súčasnosti pôsobí ako notárska koncipientka na Notárskom úrade v Novej Bani.

Podľa nášho názoru je to však jeden z najdôležitejších faktorov, ktorý má vplyv na to, že striedavá osobná starostlivosť bude tým najlepším riešením pre maloleté dieťa a predovšetkým, že pôjde o jeho záujem.

Pri striedavej osobnej starostlivosti rodičia spolu nekomunikujú iba o odovzdávaní dieťaťa, ale aj o jeho zdravotnom stave, školských a mimoškolských aktivitách, i aktívnom prežívaní voľného času. Nevieme si dobre predstaviť situáciu, že rodič odovzdá dieťa druhému rodičovi bez toho, aby ho informoval o všetkých vyššie uvedených skutočnostiach. Takýmto spôsobom by dokonca mohlo dôjsť k ohrozeniu nielen jeho zdravého vývoja, ale i jeho života. Informačnú povinnosť rodičov medzi sebou navzájom väčšinou rozhodnutia súdu priamo neupravujú, avšak v prípade, že už počas rozhodovania je jasné, že by mohlo dôjsť k jej nedodržiavaniu, mali by sudy pri svojom rozhodovaní upraviť aj túto informačnú povinnosť. Pri striedavej osobnej starostlivosti sú rodičia nútení vzájomne kooperovať a komunikovať, pretože pri jej nefungovaní je stále reálna možnosť, že dieťa môže byť následne zverené do výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov. Predpokladmi riadneho fungovania striedavej osobnej starostlivosti o dieťa je predovšetkým vzájomná tolerancia rodičov, spoločná vôľa i schopnosť spolu komunikovať a spolupracovať.

Vyplyvajú z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky chýbajúca kvalifikovaná komunikácia medzi rodičmi nesmie byť prekážkou zavedenia striedavej osobnej starostlivosti o dieťa. Znamenalo by to porušenie základného práva jedného z rodičov vychovávať svoje dieťa v zmysle čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a tiež porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 36 Listiny základných práv a slobôd.⁶ Nie je možné vylúčiť, že práve medzi rodičmi, ktorí spolu dobre nekomunikujú, bude striedavá osobná starostlivosť o dieťa podnetom a motiváciou, aby sa snažili čo najviac kooperovať. Striedavá osobná starostlivosť o dieťa núti rodiča, ktorý nebol tejto forme naklonený a na ktorého strane chýba ochota ku komunikácii, aby svoje správanie zmenil, inak sa môže stať, že skutočne dôjde ku zmene výchovy a zverení dieťaťa do výchovného prostredia druhého rodiča.⁷

Obaja rodičia pri zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti musia dbať o to, aby si dieťa riadne plnilo svoju povinnú školskú dochádzku, robilo si domáce úlohy, zdravo sa stravovalo, dbalo o osobnú hygienu a malo zabezpečenú dôstojnú životnú úroveň. Pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti môže dôjsť k viacerým odlišným situáciám a predovšetkým k vzniku rozdielnych rodinných zázemí, do ktorých sa dieťa po zverení do striedavej osobnej starostlivosti dostane. Je preto veľmi dôležité, aby súd zvažoval aj túto dôležitú skutočnosť. Súd by mal skúmať interakciu maloletého dieťaťa aj k ďalším osobám, s ktorými bude dieťa žiť v spoločnej domácnosti. Ide predovšetkým o nových partnerov rodičov dieťaťa a ich ďalších rodinných príslušníkov, ako napríklad deti partnerov rodičov. Dieťa sa zverením do takejto rodiny ocitá v novej situácii, ktorá mu prinesie veľké množstvo nových tak pozitívnych, ako aj negatívnych pohľadov. Niekedy práve takéto prostredie uľahčí dieťaťu zvládať novú a neľahkú situáciu, avšak je tu aj nebezpečenstvo, že dieťa túto situáciu nezvládne. Prvou záťažovou situáciou pre dieťa je už prijatie skutočnosti, že jeho rodičia už žijú oddelene a netvorí kompletnú rodinu. V niektorých prípadoch zverenie dieťaťa do takejto rodiny môže znamenať neprimeranú záťaž pre dieťa, čo môže viesť k nepriaznivým dôsledkom na jeho zdravý vývin.

Veľmi dôležité je presne špecifikovať a zväziť, kde bude miesto odovzdania maloletého dieťaťa. Podľa nášho názoru, aj napriek skutočnosti, že rodičia maloletého dieťaťa spolu nekomunikujú veľmi dobre, najvhodnejším miestom jeho odovzdania je bydlisko matky alebo otca. Z nášho pohľadu práve toto miesto plní viacero dôležitých funkcií. Prvou z nich je ochranná funkcia, ktorá zabezpečuje, že dieťa v prípade, že si ho druhý rodič včas nevyzdvihne, nezostáva samo a nedochádza k priamemu či nepriamemu ohrozeniu jeho života a zdravia. Ďalej je to vykonateľnosť rozhodnutia. Len takto presne špecifikované miesto zabezpečuje aj vykonateľnosť rozhodnutia. V prípade, že by bolo miesto odovzdania napríklad škola alebo iné miesto, ktoré dieťa navštevuje za účelom svojich aktivít, ako napr. športové ihriská, základné umelecké školy, nebola by vždy zabezpečená vykonateľnosť takehoto rozhodnutia, nakoľko činnosť týchto inštitúcií môže byť modifikovaná pod vplyvom nečakaných prázdnin, z technických príčin a podobne. Okrem všetkých vyššie uvedených okolností musí mať súd, ktorý rozhoduje o zverení dieťaťa k dispozícii aj údaje od rodičov, ako chcú upraviť osobitnú starostlivosť o maloleté dieťa počas sviatkov a prázdnin. Ideálnou situáciou je, keď sa rodičia vzájomne dohodnú a tak je to upravené priamo v rozsudku. Vo výrokovej časti rozhodnutia o striedavej osobnej starostlivosti by malo

6 Bližšie pozri Nález Ústavného súdu ČR I. ÚS 266/10.

7 Nález Ústavného súdu ČR I. ÚS 2661/10.

byť tiež uvedené, u ktorého z rodičov bude mať dieťa trvalý pobyt, ktorý z rodičov bude poberať rodičovský príspevok, i ktorý z rodičov si bude na dieťa uplatňovať daňový bonus.

Veľmi dôležitý pri striedavej osobnej starostlivosti je aj interval striedania si dieťaťa. Tento interval by mal byť samozrejme ovplyvnený aj vekom dieťaťa, ktoré vyžaduje v každom veku iný režim dňa. Je iné určovať interval striedania pri deťoch, ktoré nenavštevujú škôlku alebo školu a iné určovať tento interval pri deťoch, ktoré ich navštevujú. V prípade, že rodičia dieťaťa bývajú vo väčšej vzdialenosti od seba a dieťa by muselo navštevovať dve rôzne škôlky alebo dve rôzne školy, bude potrebné podľa nášho názoru zvoliť dlhodobejší interval ako napríklad ročný.

Ako pozitívum striedavej osobnej starostlivosti o dieťa považujeme odbremenenie matiek od každodennej starostlivosti o dieťa, čím budú mať viac času pre svoj profesijný i súkromný život.

Inštitút striedavej osobnej starostlivosti má aj určité negatíva. Ako príklad uvedieme názor verejnosti, že dieťa v striedavej osobnej starostlivosti bude zmätené a nebude pociťovať skutočný domov ani u otca, ani u matky, aj napr. fakt, že jeden z rodičov ho dokáže materiálne lepšie zabezpečiť ako druhý rodič, čo spôsobí množstvo konfliktov medzi rodičmi navzájom i vo vzťahu k dieťaťu. Často sa stretávame s otázkou, prečo dieťa musí trpieť tým, že nemá len jeden domov, ale dva, pričom nikde sa v skutočnosti necíti byť doma. Prečo sa rodičia nestretávajú pri dieťati len na jednom mieste, len v rodinnom dome, alebo v byte jedného z bývalých manželov. Z praktického hľadiska sa nám takéto riešenie nezdá reálne možné. Každý z rodičov sa po rozvode snaží vybudovať si nové zázemie na inom mieste ako ten druhý rodič a prispôbiť sa novej životnej situácii. Ak aj časom bývalí manželia nadviažu nové vzťahy s inými partnermi, je pochopiteľné, že žiadny z nich si nenechá narúšať súkromie vo svojom rodinnom dome alebo byte. Ak nedôjde k dohode medzi rozvedenými manželmi, jediným riešením pre dieťa je navštevovať svojich rodičov na dvoch rozdielnych miestach, avšak, čo je najdôležitejšie, jeho vzťah zostáva zachovaný k obom rodičom.

Za najväčšiu chybu po rozvode považujeme, ak sa jeden z rodičov snaží o to, aby dieťa toho druhého rodiča úplne vyčlenilo zo svojho života a tak sa stáva striedavá osobná starostlivosť aj z pohľadu verejnosti ako nežiaduca. Ak dieťa odmieta druhého rodiča, zvyčajne je to zapríčinené manipuláciou druhým rodičom. Ak je dieťa manipulované, nemožno hovoriť o jeho slobodnej vôli zostať len s jedným rodičom.

Množstvo otcov je nespokojných s vykonateľnosťou rozhodnutí na Slovensku. Matky im upierajú právo stretávať sa so svojím dieťaťom, neplnia rozhodnutia súdov o určenom styku, čo vedie k častým obštrukčným konaniam a odmietaniu odovzdať dieťa otcovi. Rodič používa dieťa ako prostriedok pomsty voči druhému rodičovi, čo negatívne vplyva na samotné dieťa, čoho dôsledkom sú rôzne jeho psychické problémy a zmeny správania. Bránenie v styku sa vykonáva rôznymi spôsobmi, najčastejšie výhovorkami, že je dieťa choré, alebo že odchádza s matkou na dovolenku a pod. Rodič, ktorému je bránené v styku sa môže písomným návrhom na súd domáhať náhrady škody v rámci zodpovednosti za škodu za zmarený styk s dieťaťom, najmä v prípadoch, ak napr. precestoval veľké množstvo kilometrov za svojím dieťaťom a nakoniec zo strany druhého rodiča došlo k zmareniu styku s dieťaťom.⁸ Tomuto stavu má zabrániť aj §24 ods. 4 zákona č. 36/2010 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov, ktoré umožňuje súdom zmeniť vydané rozhodnutie, a to: „Ak jeden z rodičov opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje druhému rodičovi styk s maloletým dieťaťom upravený podľa odseku 1 alebo 2, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti.“⁹

Súdy by mali pri rozhodovaní vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu veci, prihliadať na všetky predložené dôkazy a ich rozhodnutie by malo byť riadne a presvedčivo odôvodnené. V náleze sp. zn. II. ÚS 554/04 rozhodoval Ústavný súd Českej republiky o sťažnosti otca, ktorému súdy upravili styk s jeho maloletým dieťaťom bez ohľadu na jeho zamestnanie a jeho nepravidelnú pracovnú dobu. Sťažovateľ pracoval na zmeny, a preto žiadal upraviť právo styku s dieťaťom. Ústavný súd Českej republiky vyslovil názor, že v danom prípade obecné súdy neupravili styk otca s maloletým dieťaťom podľa návrhu otca, ale podľa určitej šablóny, ktorá nerešpektovala špecifiká tohto prípadu, teda pracovnú dobu otca. Úlohou súdu je upraviť styk rodiča a maloletých detí, a nie ho obmedzovať, či dokonca vylúčiť. Záujem dieťaťa vyžaduje, aby sa na jeho výchove výraznejšie podieľal i otec, teda mužský prvok, ktorý je schopný pomáhať dieťaťu vhodnou formou aj s domácimi úlohami a nezastupiteľným spôsobom sa podieľať na jeho postupne sa vyvíjajúcej životnej orientácii.¹⁰

8 Bližšie pozri rozhodnutie NS ČR ve věci sp. zn. 25 Cdo 2289/2002.

9 § 24 ods. 4 zákona č. 36/2010 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov.

10 Nález Ústavného súdu ČR II. ÚS 554/04.

Vychádzajúc zo súdnej praxe, striedavá osobná starostlivosť o dieťa sa na Slovensku medzi rodičmi osvedčila ako najrozumnejšia forma starostlivosti rodičov o dieťa po rozvode. Ako príklad uvedieme rozhodnutie Okresného súdu v Trnave vo veci rozvodu manželstva a o úprave práv a povinností rodičov o maloleté dieťa. Navrhovateľ sa domáhal, aby súd rozviedol manželstvo účastníkov a aby dieťa zveril do striedavej osobnej starostlivosti. Obaja rodičia súhlasili so striedavou osobnou starostlivosťou a na pojednávaní uzatvorili dohodu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, ktorú súd schválil v nasledovnom znení: „Maloletý sa zveruje do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov tak, že budú zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletého v týždenných intervaloch a to vždy od piatku od 14.00 hod. párneho kalendárneho týždňa bude v osobnej starostlivosti u odporkyne a od piatku od 14.00 hod. nepárneho kalendárneho týždňa bude v osobnej starostlivosti u navrhovateľa. Navrhovateľ je povinný maloleté dieťa v stanovenom čase prevziať v bydlisku odporkyne a odporkyňa je povinná maloleté dieťa v stanovenom čase prevziať v bydlisku navrhovateľa. Každý z rodičov je povinný v stanovenom čase odovzdať maloletého do osobnej starostlivosti druhého rodiča s jeho osobnými vecami a riadne ho pripraviť. Obaja rodičia budú maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Rodičia sú povinní uhrádzať bežné potreby maloletého tretím osobám každý v jednej polovici. Súd výživné neurčuje. Súd neupravuje styk rodičov s maloletým dieťaťom.“¹¹

K problémom dochádza, ak účastníci konania alebo ich právni zástupcovia nevedia dostatočne špecifikovať a formulovať petit samotného rozhodnutia vo veci zverenia dieťaťa do striedavej starostlivosti. Súd potom musí najskôr odstraňovať vady podania a až po doručení riadneho návrhu môže začať vo veci konať. Takto sa zbytočne odďaľuje rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do striedavej starostlivosti rodičov. Petit rozhodnutia by mal obsahovať časť o tom, že sa maloleté dieťa zveruje do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov tak, že každý z rodičov bude vykonávať starostlivosť o maloleté dieťa v presne špecifikovaných intervaloch. Rovnako by sa nemala opomenúť časť, kde je špecifikované, kde sa bude dieťa odovzdávať druhému z rodičov. Ďalšou nevyhnutnou časťou petitu rozhodnutia je špecifikácia, že obaja rodičia majú právo maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. V prípade, že sa pri striedavej starostlivosti určuje aj platenie výživného, ďalšia výroková časť by mala obsahovať informácie o tom, ktorý z rodičov má výživovacia povinnosť, v akej výške a časovom intervale, a tiež údaj o tom, akým spôsobom sa bude realizovať. Petit rozhodnutia by mal taktiež zahŕňať časť, v ktorej súd konštatuje, že sa neupravuje styk s maloletým dieťaťom.

11 Rozhodnutie Okresného súdu v Trnave, sp. zn. 27P/34/2013.

Platenie výživného pri zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti

Pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti súd rovnako zaväzuje rodičov k plateniu výživného v rôznych výškach. Súd môže taktiež rozhodnúť, že žiaden z rodičov nebude zaviazaný k plateniu výživného. Rozhodujúcim kritériom je zabezpečiť čo najporovnateľnejšiu životnú úroveň dieťaťa u oboch rodičov.

V praxi sa často stretávame so situáciou, že rodičia žiadajú o nariadenie striedavej osobnej starostlivosti s domniením, že sa tak vyhnú plateniu výživného. Predstava väčšiny rodičov je, že ak je dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti, tak každý bude hradíť jeho výdavky v čase, keď sa dieťa bude nachádzať u neho a druhý rodič bude pokrývať všetky jeho ostatné výdavky, teda v čase, keď bude zasa v jeho starostlivosti. Súd pri každom zverovaní dieťaťa do výlučnej osobnej starostlivosti alebo do striedavej osobnej starostlivosti zisťuje majetkové pomery oboch rodičov. Až po dôkladnom zvážení pomerov môže rozhodnúť o výške výživného pre maloleté dieťa. Súd tak zabezpečuje základné potreby dieťaťa, taktiež jeho zdravý vývin a vzťah k obom rodičom. Dochádza však aj k prípadom, že jeden z rodičov môže poskytnúť dieťaťu nadštandardné životné podmienky a druhý z rodičov iba základné životné podmienky. Druhý rodič je preto znevýhodnený a veľmi ľahko by z psychologického hľadiska mohlo dôjsť k situácii, že dieťa si skôr zvykne na pohodlnejší spôsob života na vyššej úrovni aj napriek tomu, že citové väzby k obom rodičom môžu byť rovnaké. Môže preto dôjsť k situácii, že dieťa bude chcieť byť zverené do starostlivosti toho z rodičov, ktorý mu môže poskytnúť nadštandardnú starostlivosť. Na predchádzanie už spomenutej nepriaznivej situácie a v záujme dieťaťa súd môže uložiť rodičovi, ktorého hmotné

zabezpečenie je v zjavnom nepomere voči druhému rodičovi, aby prispieval výživným na maloleté dieťa a to aj v situáciách, keď je dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti.

Súd má okrem povinnosti určiť rozsah výživovacej povinnosti aj určiť, kto bude dieťa zastupovať a spravovať jeho veci. Súdna prax bola taká, že na zastupovanie a správu majetku určila len jedného rodiča, konkrétne toho, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti. Možno zvolí postup, že jeden z rodičov bude zastupovať dieťa a spravovať jeho majetok iba v bežných veciach, príp. môže konať až po predchádzajúcom súhlase druhého rodiča, a v prípadoch keď pôjde o podstatnú vec, musia konať obaja rodičia spoločne.¹²

12 ARNOLDOVÁ, M.: **Úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvoде.**
In.: LAZAR, J. a kol.:
Občianske právo hmotné.
Iura Edition, 2010,
s. 307 – 308.

Znalecké dokazovanie

Hneď na úvod považujeme za nevyhnutné uviesť, že takmer ani jedno rozhodnutie súdu sa nezaobíde bez dokazovania prostredníctvom odborného znaleckého posudku. Znalec z odboru psychológia detí na základe dôkladného vyšetrenia oboch rodičov a predovšetkým dieťaťa uvedie svoj odborné podložený názor na to, či odporúča alebo neodporúča, aby bolo dieťa zverené do striedavej osobnej starostlivosti. Zároveň v znaleckom posudku uvedie, v čom vidí výhody a nevýhody takéhoto zverenia v tom ktorom konkrétnom prípade.

V Českej republike nachádzame množstvo prípadov, kedy obecné sudy nesprávne posúdili skutkový stav veci bez ohľadu na záujem dieťaťa. Rozsudkom Okresného súdu v Domažlicích zo dňa 8. 12. 2008 súd zveril dieťa do starostlivosti matky bez prihladenia na závery vypracovaného znaleckého posudku, ktorým znalkyňa odporučila striedavú starostlivosť. Súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil a všeobecne vychádzal z toho, že dieťa je od narodenia naviazané na matku, čo potvrdil aj Krajský súd v Plzni rozsudkom zo dňa 2. marca 2009. V danom prípade matka nesúhlasila so zverením dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti s presvedčením, že výchovný model striedavej starostlivosti by dieťa psychicky nezvládlo a tým by bol narušený jeho ďalší vývoj.

Súd nechal vypracovať znalecký posudok z odboru psychológie, z ktorého záveru jednoznačne vyplynulo, že znalkyňa striedavú osobnú starostlivosť odporúča, pretože obaja rodičia majú kvalitný a pozitívny vzťah k dieťaťu. Otec i matka dieťaťa vyrastali v obdobnom výchovnom prostredí a v ich osobnostnom profile dominujú obdobné osobnostné črty. Na základe osobnostných predpokladov a intelektových schopností oboch rodičov sa striedavá osobná starostlivosť odporúča, pretože obaja rodičia majú veľmi dobré predpoklady na výchovu dieťaťa. Dieťa má hlboké citové väzby k obom rodičom, preto vzhľadom na nízky vek dieťaťa sa striedavá starostlivosť javí ako optimálna od doby, keď začne dieťa navštevovať materskú škôlku. Jedinou prekážkou striedavej starostlivosti bol nesúhlas matky a aj napriek vypracovanému znaleckému posudku okresný i krajský súd rozhodol, že dieťa zverí do starostlivosti matky. Otec sa následne ústavnou sťažnosťou domáhal svojich práv na Ústavnom súde, ktorý sťažnosti otca vyhovel a skonštatoval porušenie práva na spravodlivý proces a právo na výchovu a starostlivosť o dieťa.¹³

13 Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 23. februára 2010, sp. zn. III. ÚS 1206/09.

Zisťovanie situácie v rodine sa uskutočňuje buď prostredníctvom vyluču rodičov a dieťaťa priamo na pojednávaní alebo prostredníctvom sociálnych pracovníkov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorí vykonávajú šetrenie priamo v bydlisku maloletého. Je veľmi dôležité, aby aj psychológovia ako súdni znalci pristupovali k danej problematike s náležitou starostlivosťou. Niekedy nesprávne vyjadrenie či špecifikovanie vyvolá veľmi nepriaznivé dôsledky nielen na samotné rozhodnutie súdu vo veci, ale tiež na jednotlivých posudzovaných účastníkov konania. Príkladom môže byť situácia, keď súdny znalec uvedie, že matka či otec sú psychicky zaostalí, čo môže byť len dôsledkom súčasnej vyhrotenej situácie a neschopnosti rodiča ju zvládnuť. V konečnom dôsledku takéto vyjadrenie môže výrazne ovplyvniť vzájomný vzťah rodičov a detí, pohľad rodičov na seba navzájom a taktiež takéto vyjadrenie môže byť neskôr použité proti rodičom.

Sociálni pracovníci a zamestnanci úradov práce by sa mali pravidelne preškoľovať a získavať poznatky z oblasti psychológie, aby vedeli dôkladne preskúmať rodinné pomery a väzby maloletých detí na ich rodičov. Sudca pri vypočúvaní maloletých detí by mal mať široké vedomosti aj z oblasti psychológie, aby vedel rozhodnúť v medziach zákona a čo najviac v záujme maloletého dieťaťa. Pri kurátoroch a kurátorkách či iných sociálnych pracovníkoch je potrebné konštatovať, že sú ešte stále značné rezervy. Na Slovensku funguje aj Asociácia rodiny sudcov, ktorej jednou

zo základných úloh a priorit je zabezpečiť, aby sudcovia boli dostatočne pripravení rozhodovať o osudoch maloletých detí nielen z právneho hľadiska, ale disponovali dostatočnými psychologickými vedomosťami a poznatkami, aby ich rozhodnutie bolo aj pre dieťa tým najlepším riešením. Napr. vo Francúzsku nevypočutie dieťaťa môže mať za následok neplatnosť celého rozsudku o zverení dieťaťa do starostlivosti rodičov, pretože najdôležitejší je záujem dieťaťa.

Striedavá osobná starostlivosť v Českej republike

V zahraničí a v susednej Českej republike sa striedavá osobná starostlivosť javí ako najefektívnejšia forma porozvodovej starostlivosti.

Na rozdiel od slovenskej právnej úpravy, kedy je pre striedavú osobnú starostlivosť potrebný súhlas aspoň jedného z rodičov, v susednej Českej republike je potrebný súhlas oboch rodičov. Pre porovnanie uvádzame presné znenie zákona č. 94/1963 Sb. o rodině ve znění pozdějších předpisů, § 26 ods. 2: „*Jsou-li oba rodiče způsobilí dítě vychovávat a mají-li o výchovu zájem, může soud svěřit dítě do společné, popřípadě střídavé výchovy obou rodičů, je-li to v zájmu dítěte a budou-li tak lépe zajištěny jeho potřeby.*“¹⁴ I keď sa nám zdá právna úprava na Slovensku o niečo spravodlivejšia, názory sudkýň a názory „zaužívanej súdnej praxe“ hovoria o tom, že v podstate toto riešenie neprineslo žiadny praktický význam a vždy je dôležité prihliadať na „záujem dieťaťa.“

Podľa judikatúry Ústavného súdu Českej republiky nemusí byť výslovne daný súhlas rodičov, avšak vyslovený nesúhlas rodičov musí byť vždy podrobený preskúmaniu za účelom odhalenia dôvodu nesúhlasu.¹⁵ Striedavá osobná starostlivosť predpokladá vzájomnú schopnosť rodičov spolu komunikovať bez toho, aby bolo dieťa zatiahnuté do ich vzájomných problémov. Podľa názoru Ústavného súdu preto môže ísť o čisto obštrukčné konanie jedného z rodičov, bez odôvodneného súhlasu a preto súd nemôže o takýto nesúhlas oprieť svoje rozhodnutie. Nesúhlas jedného z rodičov preto musí byť dôkazmi podložený na základe preukázateľných a racionálnych dôvodoch, že je v záujme dieťaťa, aby bolo zverené do osobnej starostlivosti len jedného z rodičov.

Záver

Praxou sa striedavá osobná starostlivosť o dieťa vidí pre mnohých rodičov ako pozitívna. Dieťa pociťuje skutočný domov u otca i u matky, bez ohľadu na to, že je na dvoch miestach. Aj v prípade zlej komunikácie medzi rodičmi sa striedavá osobná starostlivosť odporúča pretože môže zlepšiť komunikáciu a vzťah medzi rozvedenými rodičmi. Počas striedavej starostlivosti sa stabilizuje a upokojí výchovné prostredie a taktiež je prevenciou proti rozvinutiu syndrómu zavrhnutého rodiča.¹⁶ Najdôležitejším kritériom, na základe ktorého súdy rozhodujú o zverení či nezverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti je odborný znalecký posudok, v ktorom znalec zhodnotí predpoklady dieťaťa i oboch rodičov na zverenie dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti.

Ak dieťa pociťuje pozitívny citový vzťah tak k otcovi ako aj k matke, obaja rodičia sú výchovne spôsobilí a podieľajú sa na jeho výchove, dieťa sa prispôbilo výchovnému prostrediu u otca i u matky, striedavá osobná starostlivosť je určite pozitívnym východiskom po rozvode. ■

14 § 26 ods. 2 zákona č. 94/1963 Sb. o rodině ve znění pozdějších předpisů.

15 Bližšie pozri: Uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 5. novembra 2008, sp. zn. II. ÚS 2082/08.

16 ĎURKOVIČ, L. a kol.: **Čierna kniha rodičovstva.** Vydalo Občianske združenie Liga otcov. Bratislava, 2011. s. 19.

RESUMÉ

Inštitút striedavej osobnej starostlivosti o dieťa

Autorky sa v článku zaoberajú inštitútom striedavej osobnej starostlivosti o dieťa, poskytujú pohľad na striedavú osobnú starostlivosť v Slovenskej republike s poukazom na súdnu prax a rozhodnutia súdov. Striedavá osobná starostlivosť rodičov o dieťa sa javí ako pozitívna z dôvodu zachovania a uplatňovania práva dieťaťa na starostlivosť a výchovu obidvoch rodičov za predpokladu, že je v najlepšom záujme dieťaťa.

SUMMARY

Joint Physical Custody

The authors deal with the concept of joint physical custody. They analyse the application of this concept in the Slovak Republic in the light of the decision-making practice of courts and their case law. Joint physical custody seems to be positive in the light of the exercise of each child's right to enjoy the care and custody of both parents provided that this model is in the best interest of the child.

ZUSAMENFASSUNG

Instrument der abwechselnden persönlichen Kinderbetreuung

Die Autorinnen befassen sich im Artikel mit dem Instrument der abwechselnden persönlichen Kinderbetreuung, sie übermitteln ein Bild über die abwechselnde persönliche Betreuung in der Slowakischen Republik mit Hinweis auf die Gerichtspraxis und Gerichtsentscheidungen. Die abwechselnde persönliche Kinderbetreuung durch Elternteile erweist sich als positiv infolge der Erhaltung und der Inanspruchnahme des Rechtes des Kindes auf die Pflege und Erziehung durch beide Elternteile unter der Voraussetzung, dass es dem Wohl des Kindes am besten entspricht.

Trest domáceho väzenia po novele č. 390/2012 Sb. v právnom poriadku Českej republiky

Mgr. Marcela Nováková

Predkladaný odborný článok reflektuje právnu úpravu v oblasti trestného práva Českej republiky, pričom je zameraný na problematiku trestu domáceho väzenia, avšak špecificky na premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia. V úvodnej kapitole článku sa zameriavam na právny rozbor zmien, ktoré v rámci zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník¹ a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)² priniesla novela zákona č. 390/2012 Sb., ktorou sa mení zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve zn. pozd. předpisů, a některé další zákony, pričom načrtnem konkrétne pozitívne, ale i negatívne aspekty, ktoré s novou úpravou predpisov českého trestného práva súvisia. Táto novelizácia totiž mimo iné do trestního zákoníku začlenila nový § 57a, umožňujúci premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia a do trestního řádu potom nový § 333b, upravujúci postup pri využívaní tohto inštitútu. Novú právnu úpravu vnímam z určitého pohľadu ako problémovú najmä v súvislosti s už platnou právnou úpravou problematiky podmieneného prepustenia z trestu odňatia slobody.

Právna úprava trestu domáceho väzenia

Trest domáceho väzenia je jedným z tzv. alternatívnych trestov, pričom podľa § 60 ods. 3 tr. zák. spočíva v povinnosti odsúdeného zdržiavať sa po dobu výkonu tohto trestu v určenom obydlí alebo jeho časti v súdom stanovenom časovom období, ak mu v tom nebránia dôležité dôvody, najmä výkon zamestnania alebo povolania alebo poskytnutie zdravotných služieb u poskytovateľa zdravotných služieb v dôsledku jeho ochorenia alebo úrazu; poskytovateľ zdravotných služieb je

povinný na vyžiadanie orgánu činného v trestnom konaní mu túto skutočnosť oznámiť (§ 60 ods. 3 tr. zák.).

Za zaujímavú podmienku ukladania tohto trestu hodnú zmienky pokladám skutočnosť, že uloženie trestu domáceho väzenia je podľa § 60 ods. 1 písm. b) tr. zák. podmienené písomným sľubom páchatela, že sa v stanovenej dobe bude zdržiavať v obydlí na určenej adrese a pri výkone kontroly poskytne všetku potrebnú súčinnosť (§ 60 ods. 1 písm. b) tr. zák.). Mám za to, že touto dobrovoľnosťou zo strany páchatela trestného činu je obmedzený súd v možnosti uplatniť jednu zo zásadných funkcií trestu, ktorým je bezpochyby sankcia výchovná, ktorá by predovšetkým

Mgr. Marcela Nováková
vyštudovala Právnickú
fakultu Univerzity Palackého
v Olomouci
(2005 – 2010).

V súčasnosti je interným
doktorandom na Právnickej

fakulte Univerzity Palackého v Olomouci
v rámci doktorského študijného programu
Teoretické právní vědy, odbor trestní právo
(2010 – dodnes). Autorka je zároveň advokátskym
koncipientom v Advokátskej kancelárii
Karman & Páchnik v Žiline.

u mladých páchatelov mala byť veľmi zohľadňovanou, pričom „domáci vězení je tak v platném českém právu jediný druh trestu, který není možné pachateli uložit proti jeho vůli“.³ Avšak, som si vedomá, že zakotvením sľubu ako nutnej podmienky sa zákonodarca snaží o aktívnu participáciu odsúdeného, lebo len na základe jeho ochoty podrobiť sa tomuto trestu je možné ho úspešne dosiahnuť. Poskytnutie alebo neposkytnutie sľubu páchatelom vyjadruje jeho hodnotiaci postoj k trestu domáceho väzenia. Ak by som sa na uvedený súhlas pozerala iba z penitenciárneho hľadiska, myslím si, že k využitiu tohto inštitútu by malo dôjsť bez ohľadu na stanovisko odsúdeného. I keď sa iste (a právom) mnohým bude javiť premenený trest ako výhodnejší než výkon trestu

1 ďalej aj ako „trestní zákoník“
alebo „tr. zák.“

2 ďalej aj ako „trestní řád“
alebo „tr. řád“

3 ŠČERBA, F. **Alternativní tresty a opatření v novém právní úpravě.** Vyd. 1.

Praha : Leges, 2011, s. 312

4 ŠČERBA, F. Právni úprava
nových alternatívnych
trestů. Bulletin advokacie
10/2009

vo väznici, predovšetkým je stále trestom; a mali by sme brať ohľad na toho, komu naopak tento druh trestu, t. j. trest domáceho väzenia nevyhovuje a spôsobuje mu „nepohodlie“, inak by ho len ťažko bolo možné nazvať trestom. Na druhej strane, *zaistením sľubu zo strany páchatela, je do určitej miery odstránená kolízia s princípom nedotknuteľnosti obydlia (čl. 12 LZPS)*.⁴

S účinnosťou od 8. 12. 2012 boli trestní zákoník a trestní rád novelizované vyššie zmienеныm zákonom. Táto novelizácia priniesla zmenu dosť zásadnú: do trestného zákoníku bol včlenený nový § 57a „*Preměna trestu odnětí svobody v trest domáciho vězení*“. Zmienенý § 57a stanovuje, za akých podmienok môže súd premeniť odsúdenému za prečin zvyšok trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia. Súd tak môže urobiť po výkone polovice uloženého, alebo podľa rozhodnutia prezidenta Českej republiky zmierneného trestu odňatia slobody, avšak za podmienky, že odsúdený po právnej moci rozsudku, predovšetkým svojím správaním a plnením svojich povinností preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Pri takejto premene trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia sa podľa § 57a tr. zák. za každý deň nevykonaného zvyšku trestu odňatia slobody počíta jeden deň trestu domáceho väzenia, pričom najvyššou výmerou trestu domáceho väzenia (dva roky v zmysle § 60 ods. 1 tr. zák.) súd nie je viazaný.

Trestní rád potom bol zmienенou novelizáciou doplnený o § 333b „*Preměna trestu odnětí svobody v trest domáciho vězení*“, ktorý upravuje výkon tohto trestu, pričom z predmetného ustanovenia je zrejmé, že o premene trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia rozhoduje súd, ktorý tak činí na návrh štátneho zástupcu alebo riaditeľa väznice, v ktorej sa trest vykonáva. Samotný návrh na premenu trestu odňatia slobody pritom môže vzísť od odsúdeného, avšak štátny zástupca či riaditeľ väznice môžu uskutočniť návrh i bez takejto žiadosti.

Premena trestu domáceho väzenia vs. podmiennečné prepustenie

Novela zákona č. 390/2012 Sb. upravuje okrem uvedených novo včlenených ustanovení tiež úpravu podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody už predtým upraveného v § 88 trestného zákoníku, a teda umožňuje zmiernenie už uloženého a vykonávaného podmiennečného trestu odňatia slobody. Prvoradým cieľom novely je s poukazom na vyššie uvedené ustanovenia pravdepodobne snaha, aby boli na jednej strane zmiernené podmienky pre podmiennečné prepustenie u menej závažných trestných činov alebo, aby bol uložený miernejší alternatívny trest – trest domáceho väzenia, v dôsledku čoho by mohol byť aspoň čiastočne riešený problém s nedostatkom miesta v preplnených väzniciach. Podmienky, ktoré je nutné splniť, aby mohlo dôjsť k podmiennečnému prepusteniu, sú v novele trestného zákoníku upravené v § 88 s tým, že odsúdený po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku musí vo výkone trestu najmä svojím správaním sa a plnením svojich povinností preukázať, že sa polepšil, a že je možné od neho očakávať riadny život v budúcnosti a:

- odsúdený už vykonal polovicu z uloženého alebo rozhodnutím prezidenta ČR zmierneného trestu odňatia slobody (§ 88 ods. 1 písm. a),
- odsúdený, ktorý nebol odsúdený za zvlášť závažný zločin a ktorý dosiaľ nebol vo výkone trestu odňatia slobody, vykonal aspoň tretinu uloženého alebo podľa rozhodnutia prezidenta Českej republiky zmierneného trestu odňatia slobody (§ 88 ods. 1 písm. b),
- pokiaľ boli vykonané dve tretiny uloženého trestu odňatia slobody v prípade taxatívne vymedzených trestných činov a pri uložení výnimočného trestu nad 20 do 30 rokov, ak nehrozí opakované spáchanie rovnakého alebo iného obzvlášť závažného zločinu (§ 88 ods. 4),
- ak uplynulo 20 rokov výkonu výnimočného trestu odňatia slobody na doživotie, ak nehrozí opakované spáchanie rovnakého alebo iného obdobného zvlášť závažného zločinu. (§ 88 ods. 5).

Ustanovenie § 88 ods. 2 v znení novely č. 390/2012 Sb. upravuje možnosť požiadať o podmiennečné prepustenie už po výkone jednej tretiny trestu odňatia slobody u prečinov. Rovnako však je zrejmé, že podľa § 88 ods. 1 písm. b) môže byť odsúdený prepustený po jednej tretine vykonaného trestu v prípade, že nebol odsúdený za zvlášť závažný zločin a dosiaľ nebol vo vý-

kone trestu odňatia slobody, čo znamená, že mohol byť odsúdený za prečin, avšak aj za zločin. O návrhu na podmienkové prepustenie rozhoduje súd v znení novely na základe návrhu riaditeľa väznice. Súd pritom nevyhovie danému návrhu iba v prípade, keď je zjavné, že by odsúdený nevedel na slobode riadny život. V rámci novely sa tak prejavila snaha o výrazné zmiernenie podmienok, za ktorých by bolo možné požiadať o podmienkové prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, respektíve snaha o to, aby bolo zjednodušené vyhovie takejto žiadosti.

Okrem popísaných zmien v možnosti žiadať o podmienkové prepustenie z trestu odňatia slobody však prostredníctvom novely č. 390/2012 Sb. pribudla ďalšia možnosť, akým spôsobom nahradiť trest odňatia slobody v dobe, keď už je vykonávaný, t. j. možnosť jeho premeny na domáce väzenie.

Možnosť premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia vnímam ako neustále zdôrazňovanú snahu o vyriešenie problému, ktorému dnes čelí väzenstvo nielen v Českej republike, ale aj v ostatných demokratických krajinách. Keď však porovnám právne podmienky podmienkového prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, je zrejme, že podmienky premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia sa vo svojej podstate nelíšia. Ako je ustanovené v § 57a tr. zák., premena trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia je možná po vykonaní polovice trestu a v prípade, že odsúdený preukázal svojim správaním a vykonávaním svojich povinností, že uňho došlo k náprave. Pri konfrontácii s § 88 ods. 2 tr. zák., kedy odsúdeného za prečin, v prípade, že svojim vzorným správaním a plnením svojich povinností preukázal, že nie je potrebný výkon ďalšieho trestu, môže súd prepustiť na slobodu aj pred vykonaním polovice trestu, je zrejme, že tieto dve možnosti upustenia od výkonu trestu odňatia slobody sú vo svojej podstate takmer totožné. Ustanovenie § 89 ods. 2 tr. zákonníku zároveň upravuje, že podmienkové prepustenému môže súd uložiť, aby sa v skúšobnej dobe zdržiaval v stanovenom časovom období vo svojom obydli alebo jeho časti, alebo aby vykonal práce v prospech obcí, štátnych alebo iných obecne prospešných inštitúcií, alebo aby zložil určitú peňažnú čiastku na pomoc obetiam trestnej činnosti na účet súdu. Je zrejme, že aj pri podmienkovom prepustení existuje možnosť uložiť podmienkové prepustenému, aby sa zdržiaval vo svojom obydli alebo jeho časti po určité časové obdobie. Tým sa táto podmienka stáva do veľkej miery totožnou s výkonom trestu domáceho väzenia, čo znamená, že aj premena výkonu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia je vo svojej podstate už upravená podmienkovým prepustením z výkonu trestu odňatia slobody.

S poukazom na vyššie uvedenú právnu úpravu je podľa môjho názoru logické, že takýto odsúdený bude žiadať najskôr o podmienkové prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, pretože v takom prípade môže byť podmienkové prepustený už po vykonaní tretiny trestu (na rozdiel od premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, ku ktorej môže dôjsť najskôr po vykonaní polovice uloženého trestu) a nemusí s ním byť spojené také obmedzenie, ako je to u domáceho väzenia. V praxi sa teda podľa môjho názoru bude premena trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia týkať predovšetkým odsúdených, ktorým bola žiadosť o podmienkové prepustenie po vykonaní jednej tretiny uloženého trestu odňatia slobody zamietnutá.

Premena trestu domáceho väzenia a ostatné problematické aspekty

Čo uvedená novelizácia všeobecne prináša odsúdeným je zrejme – je pre ne možnosťou ako predčasne opustiť väzenie, čo je nepochybne pre väčšinu z nich výrazne motivujúce. Nemusí to však tak byť zďaleka vždy, pretože *„dlouhodobé vězení začne vězeň po adaptaci chápat spíše jako jiný způsob života než jako trest. Vytrácí se emoční náboj trestu. (...) Vězný zločinec proto velmi často neprožívá trest negativně. Jelikož jeho nazírání trestu je významně odlišné od nazírání trestu „běžným“ občanem“*.⁵ Domnievam sa, že pre spoločnosť a samozrejme i pre osobu každého konkrétného odsúdeného by bolo efektívnejšie, keby sa vnímanie trestu odsúdeným takto nepremenilo, a teda, aby mal trest vytúžený efekt. Práve preto je podľa môjho názoru vhodné v prípade menej závažných trestných činov, kedy je možnosť premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, pristúpiť k tomu, aby bol riadne sa správajúci odsúdený, pokiaľ možno dostatočne skoro vytrhnutý z prostredia väznice; t. j. tak, aby uňho ešte nedošlo k vyššie uvede-

5 HENDRYCH, I. **Vybrané kapitoly z penologie.** Vyd.

1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010, s. 10

6 VĚTROVEC, V., NEDOROST L., SOVÁK Z., ADAMCOVÁ Z. **Zákon o mediaci a probaci: komentář.** Praha: Eurolex Bohemia, 2002, s. 12

7 HENDRYCH, Igor. **Vybrané kapitoly z penologie.** Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010, s. 10

8 **Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2012** [online], s. 37. Odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2013 [cit. 2013-06-18]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spravni/statistiky/Statistické%20ročenky/Ročenka%202012.pdf

9 HENDRYCH, Igor. **Vybrané kapitoly z penologie.** Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010, s. 11

10 HENDRYCH, Igor. **Vybrané kapitoly z penologie.** Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010, s. 13

nej plnej adaptácii na prostredie väznice a k strate vnímania väzenia ako trestu – a, samozrejme, i k zamedzeniu negatívneho vplyvu mnohých spoluväzňov, ktorý je nepopierateľný.

Dôležité je, že táto možnosť je podmienená riadnym správaním odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody a nielen tým, pretože § 57a tr. zák. hovorí nie iba o riadnom správaní a o plnení si povinnosti vo výkone trestu, ale o takomto správaní po právnej moci rozsudku všeobecne. Medzi to je možné podľa môjho názoru zahrnúť tiež napr. snahu o náhradu škody (ak bola jeho protiprávnym jednaním, v súvislosti s ktorým bol k trestu odňatia slobody odsúdený, spôsobená). Sem „nepochybně patří i dohoda mezi odsouzeným a poškozeným o náhradě škody“,⁶ pretože snaha o nápravu následkov protiprávneho zaobchádzania (ale, samozrejme, snaha reálna a sprevádzaná riadnym plnením dohodnutého, nie iba deklarovaná a nesprevádzaná aktívnymi krokmi) je iste tým, čo hovorí v prospech osoby usilujúcej sa o premenu výkonu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia.

Domnievam sa, že v tomto prípade sú vhodným spôsobom de facto prepojené dva inštitúty: trest a odmena. Odsúdený jednal za protiprávne konanie a jednal je mu následne (v prípadoch, ktoré zákon vymedzuje) ako odmena za jeho riadne správanie „ponúknuté“ prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a nahradenie tohto trestu miernejším (ale pritom stále trestom), teda trestom domáceho väzenia. To je podľa môjho názoru dôležité, pretože „trest je spolu s odměnou jedním z důležitých základních výchovných prostředků“.⁷

V tejto súvislosti je dôležité vyššie citovaný § 333b tr. řádu, podľa ktorého môže aktivita v zmysle podania podnetu k prikrôčeniu k uvedenej premene trestu vzísť nielen od odsúdeného, ale i od štátneho zástupcu či od riaditeľa väznice, v ktorej odsúdený vykonáva trest odňatia slobody. Predovšetkým osobu riaditeľa väznice považujem za veľmi dôležitú, nakoľko práve on je tým (prostredníctvom jemu podriadených vychovávateľov), kto môže bezprostredne sledovať správanie odsúdeného počas výkonu trestu. Preto je vhodné, že práve riaditeľ väznice môže na základe svojho uváženia podať súdu návrh na premenu výkonu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia. Súčasne sa ale zmienim o jednom relatívne rizikovitom prvku, spojeným s právomocou a tou je skutočnosť, že by mohlo dôjsť k prípadu, kedy by riaditeľ väznice mohol byť pri takýchto návrhoch motivovaný i snahou o uvoľnenie kapacity „svojej“ väznice. Možnosť takejto tendencie by nemala byť opomínaná, pretože i keď sa nedávnou amnestiou uvoľnili stavy vo väzniciach, vzhľadom na skúsenosti z minulých rokov (predošlých amnestií), je možné očakávať návrat ku stavu, kedy mnohé väznice sú doslova preplnené. V priemere boli, čo sa osôb vo výkone trestu odňatia slobody týka, väznice v roku 2012 zaplnené na 112,92 %, keď však napr. vo väznici Plzeň táto hodnota činila 134,40 % a väznica Heřmanice dokonca 137,62 %.⁸ To so sebou ale nesie mnohé negatívne javy vrátane možného rozporu so základným princípom penológie, podľa ktorého „výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost“.⁹

Súčasne tento stav sťažuje výkon výchovného pôsobenia na väzňov a vedie, nielen riaditeľov väzníc, ale napr. tiež politikov, k úvahám o väčšom využívaní alternatívnych trestov. Medzi tieto tendencie patrí práve umožnenie premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia ako aj už spomínané zníženie nárokov na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody.

„Tzv. nevězeňské řešení trestu je v současné době využíváno ve stále větší míře a „paleta“ alternativních možností trestání se stále rozšiřuje. Tyto tresty mají svá opodstatnění, která vyplývají z několika hledisek, z nich jako nejvýznamnější bývají uváděna tyto dvě: a) ekonomické – ve smyslu finančních nároků na státní rozpočet. Náklad na pobyt občanů ve vězeňských zařízeních jsou velkým mandatorním zatížením státního rozpočtu. Jediné, u kterého je známo, že může být napraven i jinak, než pobytem ve vězení, se navíc může dále ekonomicky zapojovat do společnosti a platit státu daně; b) psychologické – resocializace či náprava nemusí být zrovna úspěšná a jedinec naopak může být pobytem ve vězení ještě více poškozen. Často se v této souvislosti hovoří zejména o mladistvých pachatelích trestné činnosti.“¹⁰

Tieto aspekty treba zohľadňovať, avšak na druhej strane, podľa môjho názoru je potrebné vždy prihliadať ku všetkým aspektom veci. Súd musí dôkladne posúdiť všetky okolnosti veci, tak trestného činu samotného (všetky okolnosti jeho spáchania), ako i osoby páchatela (jeho prístup a správanie počas výkonu trestu odňatia slobody) najmä s prihliadnutím na žiadany efekt, t. j. náprava páchatela. V opačnom prípade by mohlo dôjsť k masovému nástupu, až nadužívaniu inštitútu premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia, čo by však nemuselo mať iba žiaduci efekt. Podľa môjho názoru však až pri využití premeneného domáceho väzenia

ako akejsi alternatívy na podmienené prepustenie v zmysle vyššie uvedeného. Hromadné či nečakané zvýšenie využívania tejto alternatívy by mohlo zaskočiť Probačnú a mediačnú službu, ktorej úradníci majú kontrolu dodržiavania výkonu trestu domáceho väzenia vo svojich kompetenciách – trest domáceho väzenia môže mať zmysel a plniť svoj účel iba vtedy, ak je jeho výkon dôsledne kontrolovaný. Súčasne by akýkoľvek trest, teda i trest domáceho väzenia mal „*být pro pachatele citelný, následovat co nejrychleji po provinění, být až na výjimky jistý*.“¹¹ A táto citelnosť trestu by nepochybne bola významne znížená, ak by nebol aspoň v rozumne prijateľnej miere zabezpečený výkon represie pri porušení podmienok domáceho väzenia. Najmä by tak tomu bolo v prípade, keď domáce väzenie bude odsúdenému uložené „výmenou“ za ešte nevykonanú časť trestu nepodmieneného odňatia slobody – absencia častých kontrol výkonu tohto trestu (s rizikom následnej sankcie) by len ťažko mohla u odsúdeného viesť k uvedomeniu si, že stále trvá stav, kedy je za svoje predošlé trestné konanie na svojich právach v súlade s platným právom obmedzený; čo potom nemožno považovať za okolnosť smerujúcu k polepšeniu odsúdeného.

S týmto potom priamo súvisia i kontroly dodržiavania podmienok domáceho väzenia zo strany odsúdeného páchatela príslušnými orgánmi. Tými sú na základe zákona č. 257/2000 Sb., o Probačnej a mediačnej službe a o zmene zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve zn. pozd. předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve zn. pozd. předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve zn. pozd. předpisů,¹² úradníci Probačnej a mediačnej služby. Zákon o PMS v § 2 odst. 1 mimo iné stanoví, že probáciou sa na účely tohto zákona rozumie kontrola výkonu trestov nespojených s odňatím slobody, vrátane uložených povinností a obmedzení a individuálna pomoc obvineného a pôsobenie na nich, aby viedol riadny život, vyhovel súdom alebo štátnym zástupcom uloženým podmienkam, a tým došlo k obnove narušených právnych i spoločenských vzťahov. Páchatel je povinný poskytnúť pri kontrole svoju súčinnosť. Osoby, ktoré v danom mieste bývajú s ním, však túto povinnosť nemajú. Najmä od nich nie je možné požadovať umožnenie vstupu do domu či bytu za účelom kontroly prítomnosti páchatela, ktorý sa v dobe príchodu úradníka PMS môže nachádzať na inom mieste v určenom obydli. Avšak i vynucovanie vstupu do uvedeného obydli proti páchatelovej „*vůli (za asistence Policie ČR podle zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky – srov. zejména § 40 cit. zák.) by pravděpodobně bylo považováno za nepřipustný zásah do domovní svobody ve smyslu čl. 12 Listiny*“.¹³ Kontrolné orgány tak nemajú žiadnu právomoc si vstup vynútiť, avšak podobný negatívny prístup zo strany odsúdeného by mohol mať za následok porušenie podmienok výkonu trestu domáceho väzenia, na čo pamätá § 60 tr. zák., ktorý okrem iného stanoví, že ak páchatel v dobe od odsúdenia do skončenia výkonu trestu domáceho väzenia inak marí výkon tohto trestu, môže súd premeniť a to i počas doby stanovenej na jeho výkon, trest domáceho väzenia alebo jeho zvyšok na trest odňatia slobody. V prípade, že úradníkovi Probačnej a mediačnej služby odmietne poskytnúť súčinnosť iná osoba v danom obydli, či ju – napríklad i neúmyselne – mylne informuje o neprítomnosti odsúdeného, mohlo by byť následné zisťovanie skutočného stavu veci veľmi zložitým.

V tejto súvislosti tiež pripomeniem peripetie jednoznačne súvisiace s kontrolou dodržiavania výkonu domáceho väzenia. Mám na mysli elektronické náramky, slúžiace na nepretržitú kontrolu miesta, kde sa odsúdený, vykonávajúci trest domáceho väzenia, ktorý má náramok, zdržiava, a to bez nutnosti vykonávania náhodných kontrol zo strany úradníkov Probačnej a mediačnej služby. Ak teda Ministerstvo spravodlivosti ČR tender na elektronické náramky zrušilo, a to „*v přímém důsledku amnestie prezidenta republiky z 1. ledna tohoto roku (...) Amnestie totiž na delší dobu výrazně snížila počet odsouzených vhodných pro využití tohoto typu trestu. Podle původního záměru by tedy zakázka mohla být vnímána jako finančně předimenzovaná, protože počítala s průměrnými stavy odsouzených před amnestií*“.¹⁴ Nemienim v tomto prípade hodnotiť opodstatnenosť tohto rozhodnutia, i keď podľa môjho, už vyššie prezentovaného názoru bude zníženie stavu odsúdených väzňov vo výkone trestu odňatia slobody iba dočasné. Chcem poukázať najmä na nekonceptnosť zavedenia inštitútu premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia v dobe, kedy iba prebiehalo testovanie elektronických náramkov a celá ťaž kontrola dopadala (a dopadá) výhradne na úradníkov PMS. Domnievam sa, že takýto prístup legislatívcom nebol vhodný a malo sa počkať na završenie testovania (ktoré bolo úspešné, keď „*v průběhu experimentu, který se konal ve všech osmi soudních krajích, prošlo monitorovacím programem celkem 47 osob, z toho 43 odsouzených k trestu domácího vězení a opatření domácího vězení v rámci podmíneného propuštění a čtyři probační úředníci v pilotních střediscích, kteří testovali zejména*

11 tamtiež, s. 10

12 zákon o Probačnej a mediačnej službe, ďalej aj „zákon o PMS“

13 tamtiež, s. 313

14 **Přímý důsledek amnestie: měníme plány na elektronický monitoring odsouzených.** ČECHOVÁ, Štěpánka. TISKOVÁ MLUVČÍ MINISTERSTVA SPRÁVEDLNOSTI. Justice.cz: Ministerstvo spravodlivosti ČR [online] 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5795&d=328925>

15 Elektronický monitoring snížil náklady na věznění: Zkušební provoz elektronického monitoringu prokázal snížení nákladů na věznění osoby. Vězeňská služba České republiky [online] 2012 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/elektronicky-monitoring-snizi-naklady-na-vezneni>

různé varianty porušení monitorovacího režimu. Z experimentu bylo během jeho konání vyloučeno pouze pět odsouzených, kteří nedodrželi stanovené podmínky monitorovacího programu. Jelikož byl vstup do experimentu dobrovolný (zájemců z řad odsouzených bylo více než zařízení), následovalo za porušení podmínek vyloučení z projektu a obnovení intenzivních namátkových kontrol.)¹⁵ a predovšetkým samozrejme na dodanie elektronických náramkov. Opačný postup podľa môjho názoru vedie k zníženiu efektivity trestu domáceho väzenia a v neposlednom rade k blokovaniu kvalifikovaných úradníkov Probačnej a mediačnej služby úlohami, spočívajúcimi v stereotypných, mechanických kontrolách odsúdených (ktoré mohli byť lepšie, v reálnom čase a automaticky uskutočnené elektronickými náramkami), namiesto napr. výchovného pôsobenia na tieto osoby. Mám za to, že je potrebná nepretržitá on-line kontrola miesta pobytu odsúdeného. Taktiež je podľa môjho názoru potrebné, aby boli dostupné záznamy z kontroly sledovania odsúdeného, ktoré by boli dostatočne preukázateľnými pre sankcionovanie prípadného porušenia povinností z jeho strany. Iba vtedy, keď si osoba, ktorej bola poskytnutá možnosť vykonávať zvyšok trestu mimo väznicu, v domácom prostredí, bude vedomá nepretržitej kontroly dodržiavania ich pravidiel a tiež skutočnosť, že za porušenie pravidiel bude v čo najkrajšej dobe nasledovať postih, môže mať tento trest pozitívny efekt. Do tej doby, kým bude uspokojivo vyriešená otázka diaľkového dohľadu, by najmä nejaké skokové zvýšenie počtu osôb, ktorým bude trest domáceho väzenia ukladaný, a teda i osôb, ktorým bude tento trest uložený premenou za doteraz nevykonanú časť trestu odňatia slobody, bolo kontraproduktívnym, lebo by viedlo najmä k neúmernému zaťaženiu úradníkov Probačnej a mediačnej služby a tiež k oslabeniu rešpektu voči tomuto typu trestu.

Dôvod novely č. 390/2012 Sb.

Už vyššie v článku som konštatovala podľa môjho názoru jednoznačné, že zmienenu novelou sa zákonodarcovia snažili, aby sa v značnej miere obmedzil počet väzňov, ktorí sú odsúdení za drobnú kriminalitu. Novela preto zavádza priaznivejšie podmienky odsúdenému pri podmiennečnom prepustení, keďže upravuje možnosť požiadať o podmiennečné prepustenie odsúdených vo výkone trestu za prečin, ale aj za zločin, a to opakovane po uplynutí 6-mesačnej doby (rozdiel oproti pôvodnej právnej úprave, nakoľko v zmysle § 331 tr. rádu účinného pred uvedenou novelou mohol odsúdený opakovať žiadosť o podmiennečné prepustenie po uplynutí jedného roku od pôvodného zamietavého rozhodnutia). Otázne však je, či postupné zvyšovanie postavenia odsúdených oproti minulej právnej úprave je tým najefektívnejším prístupom. Z vývoja právnej úpravy je zrejmé, že podmienky, za ktorých je možné podmiennečne prepustiť odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, či uložiť alternatívny trest, sú pre odsúdených čoraz výhodnejšie. Hlavným cieľom zákonodarcov by však nemalo byť vytvorenie priaznivejších podmienok pre prípadných páchatelov trestných činov. Myslím si, že v tomto prípade ide iba o čiastočné riešenie a nepriaznivá situácia vo väzniciach by mala byť riešená skôr možnou reorganizáciou, ale nie v oblasti trestného práva. Trestné právo sa tak stáva nástrojom, prostredníctvom ktorého sa riešia problémy, ktoré s ním samotným vo svojej podstate nesúvisia. Taktiež Ústavný súd ČR konštatoval, že „trest nesmie byť prostriedkom k riešeniu iných spoločenských problémov alebo nástrojom spoločenských premien“.¹⁶ Možnosť zjednodušeného postupu pri podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody preto možno vnímať ako účelovú a nesystematickú. K tomu následne pristupuje aj možnosť premeny výkonu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia ako zdvojené riešenie danej situácie.

Na strane druhej však treba samotný trest domáceho väzenia vnímať ako alternatívny, ktorý má svoj mimoriadny význam nielen v súvislosti s riešením problému preplnených väzníc, ale najmä sociálny a spoločenský pre odsúdeného a pre jeho rodinu.

Súčasný trestní zákoník síce priamo neupravuje účel trestu tak, ako tomu bolo do 1. 1. 2010 v znení trestného zákona č. 140/1961 Sb., avšak je možné ho dovodiť z trestnej nauky, pričom v účinnom trestní zákoníku je nahradený premietnutím všeobecných zásad trestania do jednotlivých ustanovení o trestných sankciách. Jedným z hlavných cieľov trestu je výchova páchatelov, aby viedli riadny život. Hlavným cieľom takejto výchovnej činnosti je pôsobiť na páchatela a vychovať ho tak, aby pocítil zodpovednosť za svoje konanie a toto už nikdy neopakoval, naopak, aby sa opätovne zapojil do normálneho života a žil riadny život v súlade s právnym poriadkom.

16 Rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, ÚS 47/1998

Hovoríme o tzv. individuálnej prevencii. Ďalším významným účelom trestu je výchovné pôsobenie i na ostatných členov spoločnosti, t. j. tzv. generálna prevencia. V tomto smere spomeniem závery R. Fica, ktorý vo svojich názoroch pripúšťa, že v niektorých prípadoch prevencia zmysel má, ale v niektorých prípadoch nie. Výkon trestu, respektíve vyhrážka trestom, môže mať vplyv na potenciálnych páchatelov s priemerných morálnym vedomím. Teda nie na opakovaných kriminálnikov. Tým ale nepopiera svoj zmysel.¹⁷

S poukazom na uvedený účel trestu vnímam prijatie novely č. 390/2012 Sb. ako nie príliš správne smerovanie v oblasti moci zákonodarnej. Trest totiž nesmie byť prostriedkom na riešenie iných spoločenských problémov alebo nástrojom spoločenských noriem, ale prostriedkom na zabránenie odsúdeného v ďalšom páchaní trestnej činnosti, k výchove páchatela, aby viedol riadny život a tým pôsobil výchovne i na ostatných členov spoločnosti. Avšak s poukazom na kroky zákonodarnej moci, t. j. predovšetkým pokiaľ ide o zmienenu novelu, mám za to, že na trest sa pozeráme nie z pohľadu práva, ale z politického hľadiska a ekonomiky. Domnievam sa, že i keď sa môže javiť lákavou možnosť úspor mandatórných výdavkov štátu, keď v roku 2012 „průměrný denní náklad za celou Vězeňskou službu na 1 vězně činil 916 Kč (t. j. náklady na platy, pojistné, ostatní věcné výdaje, FKSP,¹⁸ kapitálové výdaje a sociální dávky)“,¹⁹ pričom celkovo činili náklady, vynaložené na prevádzku Vázeňskej služby ČR po odpočítaní príjmov 6 770 165,20 Kč,²⁰ nie je možné na túto problematiku hľadieť iba z takpovediac finančného uhla pohľadu: prioritou by mala byť skutočnosť, aby sa výhody premeny trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia dostalo tým, u ktorých je šanca na kladné ovplyvnenie ich osobnosti týmto trestom – a súčasne, aby i cez svoju relatívnu prijateľnosť trest domáceho väzenia bol skutočným trestom, teda niečím, čo dokáže na odsúdeného pôsobiť nepríjemným dojmom, ako by iste každý trest mal. Skutočnosť, že dôjde týmto smerovaním k zníženiu stavov vo väznici by malo byť iba príjemným dôsledkom prijatej právnej úpravy.

Záver

Trestná politika Českej republiky sa prístupom k alternatívnemu trestaniu zaradila do bloku štátov, ktoré presadzujú princíp restoratívnej justície. Alternatívne tresty, ku ktorým je zaraďovaný aj výkon trestu domáceho väzenia tak nahradzujú výkon trestu odňatia slobody, pričom umožňujú šetriť náklady, ktoré štát vynakladá na výkon trestu vo väznici a zároveň do určitej miery riešia problémy nedostatku miesta vo väzniciach. Nakoľko však ešte stále nie je úplne doriešený monitorovací systém, ktorý zabezpečuje výkon trestu domáceho väzenia, vnímam aj premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia za nie príliš efektívnu. Podľa V. Kalvodovej však môže byť trest domáceho väzenia účinným prostriedkom ochrany spoločnosti, a následne aj do určitej miery možnosťou, akou štát bude riešiť problémy prepĺnených väzníc.²¹ Účinným prostriedkom však môže byť trest domáceho väzenia len pri dôslednej on-line kontrole, s okamžitým sankcionovaním porušenia pravidiel. Inak sa tento inštitút minie svojim zamýšľaným účinkom a pre mnohých odsúdených môže byť skôr znamením slabosti štátnej moci. Ako som však uviedla vyššie, som toho názoru, že premenou trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia došlo predovšetkým k úprave možnosti podmieneného prepustenia odsúdeného na slobodu, pričom práve tento právny inštitút prostredníctvom novely č. 390/2012 zákonodarcovia ešte viac zjednodušili. Zdvojenie úpravy upustenia od ďalšieho potrestania odsúdeného vo výkone nepodmieneného trestu odňatia slobody je možné vnímať ako nesytemové a vzhľadom na vyššie zmienené, tiež vedúce predovšetkým k hospodárnosti. V tomto zmysle sa preto domnievam, že by bolo vhodné prehodnotiť § 57a tr. zák. a § 333b tr. rádu, pretože dané ustanovenia vnašajú do právnej praxe i teórie niekoľko problémových oblastí. ■

17 FICO, R.: **Zmysel trestu, filozofické, penologické a právne východiska.**

Inštitút práva Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava 1992, s. 26

18 t. j. Fond kultúrnych a sociálnych potrieb – pozn. autorok

19 **Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky – 2012.** Odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky. s. 22 [online] 2013 [cit. 2013-06-18] Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spravni/statistiky/Statistické%20ročenky/Ročenka%202012.pdf

20 tamtiež, s. 19, 20

21 KALVODOVÁ, V. **Domácí vězení – jedna z možných alternativ odnětí svobody?** [online]. 13. srpna 2009. [cit. 2013-07-16]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law/files/pdf/trest/Kalvodova.pdf>

Zdroje

Literatúra

- ŠČERBA, Filip. **Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě**. Vyd. 1. Praha : Leges, 2011
- HENDRYCH, Igor. **Vybrané kapitoly z penologie**. Vyd. 1. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010
- VĚTROVEC, Vladislav, Libor NEDOROST, Zdeněk SOVÁK a Zdena ADAMCOVÁ. **Zákon o mediaci a probaci: komentář**. Praha : Eurolex Bohemia, 2002
- KRAHL, M. **Elektronicky hlídané domácí vězení**. Právní rozhledy. 1998, č. 5
- FICO, R.: **Zmysel trestu, filozofické, penologické a právne východiska**. Inštitút práva Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava 1992
- VĚTROVEC, V., NEDOROST L., SOVÁK Z., ADAMCOVÁ Z. **Zákon o mediaci a probaci: komentář**. Praha : Eurolex Bohemia, 2002
- JELÍNEK, J. a kol. **Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou**. Vyd. 3. Praha : Leges 2012
- ŠČERBA, F. **Právní úprava nových alternativních trestů**. Bulletin advokacie 10/2009

Iné zdroje

- Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník: Sněmovní tisk 410/0, část č. 1/9 VI. n. z. trestní zákoník – EU* [online]. 2008 [cit. 8. 6. 2013], s. 221. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=26247>
- Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky – 2012. Odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky. [online]. 2013 [cit. 2013-06-18]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spravni/statistiky/Statistické%20ročenky/Ročenka%202012.pdf
- Přímý důsledek amnestie: měníme plány na elektronický monitoring odsouzených*. ČECHOVÁ, Štěpánka, tisková mluvčí ministerstva spravedlnosti. *Justice.cz: Ministerstvo spravedlnosti ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5795&d=328925>
- Elektronický monitoring sníží náklady na věznění: Zkušební provoz elektronického monitoringu prokázal snížení nákladů na vězněné osoby*. Vězeňská služba České republiky [online]. 2012 [cit. 2013-06-16]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/aktuality-220/elektronicky-monitoring-snizi-naklady-na-vezneni>
- KALVODOVÁ, V. 2009. *Domácí vězení – jedna z možných alternativ odnětí svobody?* [online]. 2009 [cit. 2013-06-16]. Dostupné na <http://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law/files/pdf/trest/Kalvodova.pdf>
- CHALUPA, Z. (člen Republikové soudcovské rady SU ČR). *Červnové zamýšlení*. [online] [cit. 2013-07-16]. Dostupné na: <http://www.sucr.cz/zpravy-a-stanoviska/slovo-soudce/428-cervnove-zamysleni.html>

Právne predpisy a judikatúra

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 117/1852 Ř. z. – Zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích. Dostupné z: <http://www.kakanien.info/Show.aspx?ID=1661&AspxAutoDetectCookieSupport=1>
- Rozhodnutí Ústavného soudu Českej republiky, ÚS 47/1998
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

RESUMÉ

Trest domáceho väzenia po novele č. 390/2012 Sb. v právnom poriadku Českej republiky

Článok je zameraný na problematiku právnej úpravy trestu domáceho väzenia Českej republiky, špecificky na premenu trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia. Autorka sa zameriava predovšetkým na právny rozbor zmien, ktoré v rámci zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) priniesla novela zákona č. 390/2012 Sb., ktorou sa mení zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, pričom sa pokúsila o načrtnutie konkrétnych pozitívnych, ale i negatívnych aspektov, ktoré s novou úpravou predpisov českého trestného práva súvisia.

SUMMARY

House Arrest Programme after Amendment No. 390/2012 Coll. in the Czech Legislation

The article focuses on the Czech legislation applicable to a house arrest programme, mainly on the change of a sentence of imprisonment to a house arrest program. The author mainly deals with the legal analysis of changes which were introduced by Amendment No. 390/2012 Coll. amending Act No. 40/2009 Coll. (Czech Criminal Code) within the framework of Act No. 40/2009 Coll. (Czech Criminal Code) and Act No. 141/1961 (Czech Criminal Procedure Code), and she outlined specific positive and negative aspects related to the new regulation in the Czech criminal law.

ZUSAMENFASSUNG

Hausarreststrafe nach der Novelle Nr. 390/2012 der Gesetzsammlung in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik

Der Artikel befasst sich mit der Problematik der Rechtsregelung der Hausarreststrafe in der Tschechischen Republik, besonders mit der Veränderung der Freiheitsstrafe in Hausarreststrafe. Die Autorin orientiert sich insbesondere auf die Rechtsanalyse der Änderungen, die im Rahmen des Gesetzes Nr. 40/2009 der Gesetzsammlung, Strafgesetzbuch und des Gesetzes Nr. 141/1961 der Gesetzsammlung über das Strafgerichtsverfahren (Strafgerichtsordnung) durch die Novelle des Gesetzes Nr. 390/2012 der Gesetzsammlung, durch die das Gesetz Nr. 40/2009 der Gesetzsammlung, Strafgesetzbuch, in der Fassung der späteren Vorschriften und einige weitere Gesetze abgeändert werden, eingeführt wurden, wobei die Autorin versucht hat, auf konkrete positive sowie negative Aspekte, die mit der neuen Regelung von Vorschriften des tschechischen Strafrechtes zusammenhängen, anzudeuten.

Z ROZHODNUTÍ KRAJSKÝCH SÚDOV

Pasívna vecná legitímácia správca komunikácie v konaní na ochranu osobnosti

Za neoprávnený zásah do osobnostných práv oprávnenej osoby, spočívajúci v usmrtení blízkej osoby pri dopravnej nehode, spôsobenej v dôsledku závad v zjazdosti cesty, zapríčinených vonkajšími vplyvmi (pád kameňa na cestu), ktoré vodič nemôže predvídať a za ktoré nesú zodpovednosť, vrátane zodpovednosti za náhradu škody podľa § 9 ods. 1 a § 9a ods. 2 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) správcovia komunikácií, zodpovedá správca komunikácie, ktorý sa tejto zodpovednosti nemôže zbaviť označením úseku komunikácie s výskytom závad v zjazdosti výstražnou dopravnou značkou, nakoľko toto nie je možné považovať za dostatočné opatrenie na odstránenie závad v zjazdosti.

*Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 470/2011
zo dňa 20. februára 2013*

Dotknuté ustanovenia

- § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník
- § 3d ods. 5 a 6, § 9 ods. 1, § 9a ods. 2 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon),
- § 12 ods. 1 a 2, § 13 ods. 1 a 2 vyhlášky Federálneho ministerstva dopravy č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon)

Žalobcovia v 1. a 2. rade sa podanou žalobou domáhali od správcu pozemnej komunikácie ako žalovaného práva na ochranu osobnosti, a to náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 3 500 000 Sk (116 178,72 eur) z dôvodu neoprávneného zásahu do ich súkromného a rodinného života, ku ktorému došlo protiprávnym konaním žalovaného spočívajúcom v porušení jeho povinností vyplývajúcich zo zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (ďalej len „cestný zákon“) v dôsledku čoho došlo k dopravnej nehode tak, že vodičovi osobného motorového vozidla na ceste v správe žalovaného spadol počas jazdy do cesty kameň z príľahlého svahu, ktorý sa odrazil od vozovky, vletel cez čelné sklo a zasiahol dcéru žalobcov, ktorá na následky utrpených zranení zomrela.

Žalovaný s podanou žalobou nesúhlasil a namietal vo veci nedostatok pasívnej legitímácie, keďže mal za to, že ako správca komunikácie neporušil vtedy platné právne predpisy, pričom podľa cestného zákona účastníci cestnej premávky nemajú nárok na náhradu škody, ktorá vznikla zo stavebného resp. dopravnotechnického stavu cesty, čo bol podľa jeho názoru aj tento prípad, a dodal, že bezprostredne pred nehodou vykonal bežnú prehliadku predmetného úseku cesty bez zistenia závad v zjazdosti.

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18C/276/2008-334 zo dňa 2. 2. 2011 bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 49 790,86 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku bola žaloba žalobcov zamietnutá.

Okresný súd Bratislava II v tomto rozhodnutí dospel k záveru, že odporca je v konaní pasívne legitimovaný vychádzajúc z § 3d ods. 5 a 6,¹ § 9 ods. 1² a 9a ods. 2³ cestného zákona, keď skonštatoval, že žalovaný ako správca predmetnej komunikácie zodpovedá za škody, ktoré vznikli ich užívateľom v dôsledku závad v zjazdnosti, ktoré sú správcovia povinní bez prietáhov odstraňovať, pričom závadami v zjazdnosti sú také zmeny v zjazdnosti ciest spôsobené vonkajšími vplyvmi, ktoré vodič nemôže predvídať, napr. aj spadnuté kamene. Z vykonaného dokazovania mal okresný súd za preukázané, že kameň, ktorý spôsobil smrteľné zranenie dcéry žalobcov bol už spadnutý na vozovku (bol s ňou v kontakte) a následkom toho došlo k jeho odrazeniu do výšky čelného skla vozidla a k spôsobeniu smrteľného zranenia s tým, že vyšetrovaním polície sa nezistilo zavinenie vodiča vozidla v súvislosti s touto dopravnou nehodou. Okresný súd vyslovil názor, že ku škode (smrť dcéry žalobcov) došlo v dôsledku závad v zjazdnosti cesty, ktorej správcom je odporca, pričom z § 12 ods. 1 a 2⁴ a § 13 ods. 1 a 2⁵ vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon) vyplýva, že v danom prípade išlo o závalu v zjazdnosti (spadnutý kameň) a nie o stavebný alebo o dopravno-technický stav cesty, čo potvrdila aj následná činnosť žalovaného z obdobia po dopravnej nehode, keď po tejto dopravnej nehode žalovaný zabezpečil geologicky prieskum okolitého terénu a opatrenia proti padaniu kameňov na vozovku.

Pokiaľ žalovaný zodpovedá za škodu v zmysle § 9a ods. 2 cestného zákona okresný súd považoval za zrejmé, že sa žalovaný dopustil porušenia právnej povinnosti, čím zároveň spôsobil neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcov, ktorým môže byť aj zásah spočívajúci v úplnej deštrukcii úzkej rodinnej väzby usmrtením iného člena rodiny. S ohľadom na závažnosť tohto zásahu, keď žalobcovia smrťou dcéry nenávratne stratili možnosť ďalšieho udržiavania a rozvíjania vzťahov s ňou, okresný súd dospel k záveru, že iné zadostučinenie ako náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch by v danom prípade nebolo postačujúce, pričom pri určení výšky tejto náhrady prihliadol najmä na úzke citové väzby rodiny, nízky vek dcéry žalobcov v čase smrti a okolnosti vzniku dopravnej nehody, najmä skutočnosť, že zo strany žalovaného nešlo o úmyselné konanie.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný, ktorý žiadal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a návrh žalobcov v plnom rozsahu zamietnuť z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom opakovane namietal nedostatok pasívnej legitimácie vo veci, keď mal za to, že podľa § 9a cestného zákona ako správca komunikácie nezodpovedá za škodu, ktorá vznikla jej užívateľom zo stavebného stavu alebo dopravno-technického stavu diaľnic, ciest alebo miestnych komunikácií ani v dôsledku závad v zjazdnosti v prípadoch, ak sa preukáže, že nebolo v medziach možnosti tieto závary odstrániť ani na ne predpísaným spôsobom upozorniť, pričom zdôraznil, že predmetný úsek komunikácie bol v čase nehody označený dopravnou značkou, ktorá upozorňovala účastníkov cestnej premávky na zvýšenú opatrnosť z dôvodu možného výskytu kameňov spadnutých na vozovku, ktoré predstavujú závalu v zjazdnosti. Žalovaný ďalej namietal, že odraz kameňa nie je možné považovať za spadnutý kameň, pričom padanie kameňov je potrebné považovať za stavebný stav cesty, za ktorý žalovaný nezodpovedá.

Krajský súd v Bratislave po preskúmaní odvolaní napadnutého rozhodnutia rozsudkom sp. zn. 4 Co 470/2011 zo dňa 20. 2. 2013 odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

Krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku prvostupňového súdu a odvolanie žalovaného nepovažoval za dôvodné.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že občianskoprávna ochrana osobnosti fyzickej osoby tak prichádza do úvahy pri zásahoch do práv na ochranu osobnosti chránených všeobecným osobnostným právom, ktoré sú kvalifikované ako neoprávnené (protiprávne), teda v rozpore s objektívnym právom (právnym poriadkom). S odvolaním sa na § 9a ods. 2 cestného zákona v spojení s § 12 ods. 1 a 2 písm. a) vyhlášky č. 35/1984 Zb. krajský súd dospel k záveru, že k smrteľnému zraneniu dcéry žalobcov pri predmetnej dopravnej nehode došlo v dôsledku závad v zjazdnosti cesty, ktorej správcom je žalovaný. Obranu žalovaného, že predmetný úsek komunikácie bol označený dopravnou značkou typu A18 s dodatkovou tabuľou E4, ktorá upozorňuje účastníkov cestnej premávky na zvýšenú opatrnosť, nakoľko na komunikácii

1 § 3d ods. 6 cestného zákona:

„Vlastníci a správcovia pozemných komunikácií sú povinní pozemné komunikácie udržiavať v stave zodpovedajúcom účelu, na ktorý sú určené.“

2 § 9 ods. 1 cestného zákona:

„Závady v zjazdnosti diaľnic, ciest a miestnych komunikácií sú bez prietáhov povinní odstraňovať ich správcovia. Správcovia sú povinní vykonávať pravidelné kontroly bezpečnosti pozemných komunikácií, ktoré sú súčasťou transeurópskej cestnej siete a prieskumy možného vplyvu prác na týchto pozemných komunikáciách na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky.“

3 § 9a ods. 2 cestného zákona:

„Správcovia diaľnic, ciest a miestnych komunikácií však zodpovedajú za škody, ktoré vznikli užívateľom týchto komunikácií a ktorých príčinou boli závary v zjazdnosti, okrem prípadu, že preukáže, že nebolo v medziach možností tieto závary odstrániť, ani na ne predpísaným spôsobom upozorniť.“

4 § 12 ods. 1 vyhlášky č. 35/1984 Zb.:

„Zjazdnosť diaľnic, ciest a miestnych komunikácií je taký stav týchto komunikácií, ktorý umožňuje bezpečnú jazdu motorových i nemotorových vozidiel prispôbenú dopravno-technickému stavu týchto komunikácií, poveternostným podmienkam a ďalším okolnostiam, ktoré môže vodič predvídať.“

**§ 12 ods. 2 vyhlášky
č. 35/1984 Zb.:**

„Závady v zjazdnosti diaľnic, ciest a miestnych komunikácií sú také zmeny v zjazdnosti týchto komunikácií spôsobené vonkajšími vplyvmi, ktoré nemôže vodič predvídať ani pri jazde prispôsobenej stavebnému stavu komunikácie, poveternostným podmienkam, vlastnostiam vozidla a nákladu, vlastným schopnostiam a iným zjavným okolnostiam.“

5 § 13 ods. 1 vyhlášky**č. 35/1984 Zb.:**

„Stavebným stavom diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie sa rozumie ich kvalita, stupeň opotrebenia a povrch, pozdĺžne alebo priečne vlny, hojné výtlky, ktoré nemožno odstrániť bežnou údržbou, nosnosť vozovky, mostov a priepustov a vybavenie komunikácie z hľadiska bezpečnosti dopravy (dopravné značky a zariadenia, bezpečnostné a ochranné zariadenia a pod.).“

§ 13 ods. 2 vyhlášky**č. 35/1984 Zb.:**

„Dopravno-technickým stavom diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie sa rozumie ich technické znaky (priečne usporiadanie, priečny sklon a šírka vozovky, smerové oblúky, pozdĺžne sklony a zakružovacie polomery nivelety, druh vozovky a pod.) a začlenenie komunikácie do terénu (rozhlád, nadmorská výška a pod.).“

sa môžu nachádzať spadnuté kamene, nemožno považovať za dostatočné zabránenie padaniu kameňov s prihliadnutím na všetky okolnosti, vrátane poveternostných vplyvov, stavu svahu pri vozovke, keď navyše správca komunikácie vedel o tom, že na danom úseku môžu padať kamene na cestu a napriek tomu nezabránil tomu, aby sa tak stalo. Rovnako tak nepovažoval za dôvodnú obranu žalovaného, že vykonanie následných opatrení na zabránenie padania kameňov bolo vyvolané vyhlásením mimoriadnej situácie na danom úseku z dôvodu urýchleného zvetrávania svahu vplyvom teplotných a klimatických zmien a týmito opatreniami sledoval len relatívne odstránenie bezprostredného ohrozenia účastníkov cestnej premávky, rizikový stav však trval.

Vo vzťahu k priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy krajský súd konštatoval, že v konaní bolo nepochybne preukázané, že žalobcovia s nebohú dcérou a jej ďalšími dvoma súrodencami tvorili plne funkčnú rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami, u ktorých došlo v dôsledku nečakanej smrti dcéry žalobcov k ich nenávratnej deštrukcii, a teda k intenzívnemu zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pri ktorom morálna satisfakcia nie je postačujúca a boli preto splnené podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy, ktorej výšku určenú prvostupňovým súdom považoval krajský súd za primeranú.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

*Právnú vetu a rozhodnutie spracovala: Mgr. Tatiana Frištiková
advokátska koncipientka*

Zo zasadnutí predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zasadalo dňa **10. októbra 2013** v Bratislave. Rokovanie viedol predseda JUDr. Hreždovič, ktorý v správe informoval o plnení bežných úloh v rámci administratívnej právomoci predsedu. Členovia P SAK za overovateľa zápisnice určili Mgr. Fiačana.

Na návrh predsedu členovia predsedníctva **zriadili** komisiu pre zlučiteľnosť výkonu advokácie s inými povolaniami v zložení JUDr. Havlát, JUDr. Čižmárik a Mgr. Karkó.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie o súdnych konaniach vedených SAK v statusových veciach, informácie o stave všetkých súdnych konaní v súvislosti s vymáhaním pohľadávok za mesiac september 2013 a mediálny plán komunikácie SAK prezentovaný mediálnou agentúrou.

Predsedníctvo **schválilo** harmonogram podujatí SAK na prvý polrok 2014 a **určilo** termín Novoročného stretnutia právnikov na 9. januára 2014 v priestoroch hotela Radisson Blu Carlton v Bratislave.

Predsedníctvo rokovalo o ďalšej existencii Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory. Členovia predsedníctva **rozhodli** o jeho nezrušení a **uložili** publikačnému a mediálnemu odboru kancelárie SAK v spolupráci s predsedom rozhodcovského súdu zabezpečiť intenzívnejšiu propagáciu činnosti tejto inštitúcie.

Predsedníctvo komory **prerokovalo** ekonomické otázky, podnety, resp. dopyty advokátov a advokátskych koncipientov. Ďalej **vzalo na vedomie** informácie odboru medzinárodných vzťahov.

Predsedníctvo komory sa zaoberalo aj žiadosťami súvisiacimi so zoznamami advokátskych koncipientov, advokátov a obchodných spoločností vedenými komorou. Rozhodovalo o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa príslušných ustanovení § 8 a o návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa príslušných ustanovení § 7.

Predsedníctvo SAK sa venovalo podnetom komisie pre históriu advokácie. **Poverilo** Mgr. Hellenbart, JUDr. Gajdošová, JUDr. Kerecmana a JUDr. Manika vystúpiť s prednáškou na X. konferencii o histórii advokácie, ktorá sa bude konať v Českej republike.

Predsedníctvo SAK sa zišlo na ďalšom pravidelnom rokovaní **4. novembra 2013** opäť v Bratislave. Rokovanie viedli predseda JUDr. Hreždovič a podpredseda Mgr. Veverka. Členovia P SAK určili za overovateľku zápisnice Mgr. Hellenbart.

JUDr. Hreždovič informoval o rozhodnutí, ktoré prijal v čase medzi zasadnutiami predsedníctva komory v súvislosti so zmenou Uznesenia P SAK o príspevku na regionálne vzdelávacie podujatia (viď Vestník čiastka 35). Predsedníctvo

vzalo na vedomie informáciu predsedu a tajomníka k novele zákona o advokácii. V súvislosti s vyhlásením voľby kandidátov na sudcu Európskeho súdu pre ľudské práva **rozhodlo**, že komora navrhne JUDr. Gavalca.

Podľa schváleného programu členovia P SAK **vzali na vedomie** písomné informácie o stave konaní v statusových veciach a správu o stave všetkých súdnych konaní v súvislosti s vymáhaním pohľadávok za mesiac október 2013.

Členovia predsedníctva sa venovali rozhodnutiu Protimopopolného úradu o uložení pokuty za spáchanie správneho deliktu. PMÚ dospel k záveru, že konanie SAK spočívajúce v taxatívnom stanovení okruhu informácií, ktoré možno poskytovať verejnosti pri ponúkaní právnych služieb na území SR prostredníctvom udržiavania v platnosti Advokátskeho poriadku prijatého 16. júna 2007 a 19. júna 2010 je rozhodnutím združenia podnikateľov, ktoré môže mať za následok obmedzenie súťaže na relevantnom trhu poskytovania právnych služieb v rámci výkonu advokácie na území SR a ktoré môže mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi, a preto je v tejto časti zakázané. Predsedníctvo **poverilo** právneho zástupcu podať proti rozhodnutiu odvolanie.

Na zasadnutí sa osobne zúčastnili zástupkyne mediálnej agentúry, ktoré informovali o aktivitách za mesiac október a o prípravách Dňa advokácie, resp. galavečera. Predsedníctvo SAK **rozhodlo**, že galavečer sa bude konať v apríli 2014 v Banskej Bystrici a súhlasilo, aby v rámci Dňa otvorených dverí vybraní advokáti poskytovali v Košiciach, Banskej Bystrici a v Žiline bezplatné právne poradenstvo.

Do programu bolo zaradené aj rokovanie o vydaní zbierky disciplinárnych rozhodnutí za ďalšie obdobie od roku 2011. Predsedníctvo SAK **schválilo** vydanie v tlačenej forme s periodicitou dvoch rokov.

Na základe informácii JUDr. Kalatu o úprave predpisov o činnosti Rozhodcovského súdu SAK členovia P SAK **rozhodli** o znížení poplatku za rozhodcovské konanie zo súčasných 4 % na 3 % a znížili základnú sadzbu súdneho poplatku za rozhodcovské konanie zo súčasných 500 eur na 350 eur.

Predsedníctvo SAK sa venovalo aj úpravám Skúšobného poriadku s ohľadom na novelu zákona o advokácii. **Schválilo** tézy na prípravu Skúšobného poriadku, ktoré poverená pracovná skupina rozpracuje a okrem iného navrhne aj úpravu spôsobu účasti školiteľa na advokátskej skúške advokátskeho koncipienta.

Predsedníctvo komory **schválilo** uznesenie o zovňajšku advokáta pri výkone povolania s tým, že jeho uverejneniu bude predchádzať vysvetľujúci článok v bulletine.

V rámci bodu *Ekonomické otázky* členovia P SAK **prerokovali** žiadosti o zníženie príspevku na činnosť SAK, žiadosti o poskytnutie príspevku zo sociálneho fondu a žiadosti o umožnenie splátkového režimu. Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu o hospodárení SAK za III. štvrtrok 2013, schválilo rozpočet SAK na rok 2014 a zmenu vizuálu obálky bulletinu ako jubilejného 20. ročníka.

Členovia P SAK **prerokovali** dopyty advokátov a advokátskych koncipientov a schválili odpovede v súčinnosti s pracovnou skupinou pre veci advokátske.

Predsedníctvo sa venovalo žiadostiam advokátov o zápis advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadostiam advokátskych koncipientov o započítanie inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta a žiadostiam o zápis do zoznamu advokátov, informáciám o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia výkonu advokácie, o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov. P SAK prerokovalo aj žiadosti advokátov o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, informácie o zmenách právnej formy obchod-

ných spoločností a o pristúpení spoločníkov a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov. Rozhodovalo o návrhoch na pozastavenie výkonu advokácie podľa príslušných ustanovení § 8 a o návrhoch na vyčiarknutie zo zoznamu advokátov podľa príslušných ustanovení § 7.

Predsedníctvo SAK **určilo štvrtý termín seminára advokátskych koncipientov** pre I. ročník z trestného práva na **12. – 14. decembra 2013** v Hoteli Sitno vo Vyhniach a moderovaním seminára poverilo JUDr. Havláta.

Predsedníctvo SAK **rozhodovalo** o pozastavení výkonu advokácie (resp. koncipientskej praxe) a o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov, resp. zo zoznamu advokátskych koncipientov.

Zapísala – no –

Bratislavské právnické fórum 2013

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave a Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave pozvali zástupcov SAK na medzinárodnú vedeckú konferenciu Bratislavské právnické fórum 2013, ktorá sa uskutočnila v dňoch 10. a 11. októbra 2013 pod záštitou premiéra Slovenskej republiky Roberta Fica.

Konferencia sa v roku 2013 uskutočnila pri príležitosti 110. výročia narodenia významnej osobnosti slovenského práva a ekonómie prof. JUDr. Imricha Karvaša.

Hlavné príspevky pozvaných hostí zazneli v dopoludňajších hodinách, počas plenárneho zasadnutia, s ústrednou témou *Úloha štátu a práva pri riešení súčasnej hospodárskej krízy*. Potom sa účastníci konferencie rozdelili do 11 rokovacích sekcií s rokovacími jazykmi slovenským, českým a anglickým, nasledovne:

Sekcia finančného práva a národohospodárskej politiky s témou *Úloha štátu a práva pri riešení súčasnej hospodárskej krízy, Aktuálnosť odkazu profesora Karvaša pre súčasnosť* (garanti prof. Ing. Ján Lisý, PhD., doc. Mykola Sidak, PhD., doc. PhDr. Dušan Stanek, CSc.); **sekcia občianskeho práva** s témou *Zmluvný systém a rekodifikácia Občianskeho zákonníka, Dokazovanie v civilnom procese* (garanti doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc., doc. JUDr. Ľubomír Fogaš, CSc.); **sekcia správneho práva** s témou *Kontrola rozhodovacích procesov vo verejnej správe ako prostriedok hospodárskej efektívnosti verejnej správy* (garant prof. JUDr. Marián Vrabko, CSc.); **sekcia ústavného práva** s témou *Inovačné výzvy pre ústavu a ústavné systémy v globalizovanej Európe* (garant prof. JUDr. Ľubor Cibulka, CSc.); **sekcia obchodného práva** s témou *Inštitúty obchodného práva aplikovateľné pri riešení prejavov hospodárskej krízy v korporátnom a zmluvnom práve* (garanti prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD., prof. JUDr. Pa-

vol Kubíček, CSc.); **sekcia trestného práva** s témou *Trestná politika štátu a zodpovednosť právnických osôb* (garanti doc. JUDr. Yveta Turayová, CSc., doc. JUDr. Jozef Čentéš, PhD.); **sekcia medzinárodného práva** s témou *Vzťah medzinárodného práva, vnútroštátneho práva a práva Európskej únie v praxi Slovenskej republiky* (garant doc. JUDr. Peter Vršanský, CSc.); **sekcia európskeho práva** s témou *Aktuálne problémy európskeho práva* (garant doc. JUDr. Katarína Kalesná, CSc.); **sekcia pracovného práva** s témou *Reflexia hospodárskej krízy v pracovnom a sociálnom zákonodarstve* (garanti JUDr. Michal Kuril, PhD., JUDr. Mária Nováková, PhD.); **sekcia právnych dejín a rímskeho práva** s ústrednou témou *(Dis)kontinuita práva a kríza a podtémami (Dis)kontinuita verejného práva, (Dis)kontinuita súkromného práva, Minulosť, súčasnosť a perspektívy prokuratúry* (garant prof. JUDr. Jozef Beňa, CSc.); **sekcie teórie práva** s témou *Postmoderný štát a sociálna spravodlivosť* (garanti JUDr. Nadežda Vaculíková, PhD., doc. JUDr. Ján Cuper, CSc., JUDr. Martin Turčan, PhD.

Za Slovenskú advokátsku komoru sa na druhom rokovacom dni zúčastnila podpredsedníčka SAK Mgr. Viktória Hellenbart v sekcii právnych dejín a rímskeho práva. Garanta sekcie prof. Beňu informovala o záujme komory o históriu práva, najmä z pohľadu histórie advokácie, ktorá je úzko previazaná s históriou justície a právneho systému v spoločnosti ako takého. Oživený záujem o históriu právnických profesií a jej širšia popularizácia môžu prispieť k zlepšovaniu kvality výkonu povolania a lepšiemu pochopeniu a tým aj rešpektovaniu a dodržiavaniu ich etických princípov.

Slovenská advokátska komora chce byť súčasťou snáh o zlepšenie hospodárskej, ale aj spoločenskej klímy v spoločnosti, posilneniu osobnej zodpovednosti občana ako jednotlivca za stav spoločnosti a princípu vlády práva a rešpektovania ľudských práva a slobôd.

Konferencia priniesla okrem bohatej základne poznatkov a informácií v príspevkoch jej účastníkov, aj možnosť výmeny skúseností a poznatkov v rôznych oblastiach práva s akcentom na možnosť ich využitia pri prekonávaní súčasných problémov v časoch hospodárskej krízy.

Mgr. Viktória Hellenbart

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta prerokovať vec priamo s klientom

- 1.) Advokát, ktorý napriek tomu, že neuzatvoril so sťažovateľom zmluvu o poskytnutí právnych služieb, zastupuje sťažovateľa pri spisovaní notárskeho osvedčenia vyhlásenia o vydržaní na základe plnej moci, ktorá mu bola predložená jeho klientom, o ktorej sťažovateľ tvrdí, že ju nepodpísal, bez toho, aby so sťažovateľom osobne záležitosť prerokoval, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii.
- 2.) Osobné stretnutie a prerokovanie vecí s klientom je prvým predpokladom riadneho zastupovania klienta, pretože pri prevzatí a príprave zastúpenia sa má advokát možnosť dozvedieť kto a v akom rozsahu ho hodlá poveriť svojim zastupovaním.

*Rozhodnutie VIII. disciplinárneho senátu SAK z 23. júna 2008,
sp. zn. DS VIII. – 28/08:3943/2007*

Dotknuté ustanovenia

- § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK z 23. 6. 2008, sp. zn. DS VIII. – 28/08:3943/2007 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii

tým, že

napriek tomu, že so sťažovateľom neuzatvoril zmluvu o poskytnutí právnych služieb, sťažovateľa bez jeho vedomia zastupoval dňa 24. 4. 2007 na notárskom úrade, kde notára v zastúpení sťažovateľa ako jeho právny zástupca požiadal, aby do notárskej zápisnice spísal osvedčenie vyhlásenia o vydržaní a notárovi predložil plnú moc, ktorá mu bola odovzdaná jeho klientom A. B., o ktorej sťažovateľ tvrdí, že ju nikdy nepodpísal,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c.) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **16 200 Sk** (537,74 eur).

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet

Slovenskej advokátskej komory paušálne trovy disciplinárneho konania vo výške 8 100 Sk (268,87 EUR).

Z odôvodnenia

Navrhovateľ podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia z dôvodu závažného porušenia povinnosti podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona o advokácii.

K návrhu na začatie disciplinárneho konania sa vyjadril disciplinárne obvinený tak, že nesúhlasil s tým, že by v danej veci nepostupoval svedomito a v rozpore s § 18 zákona o advokácii. Na druhej strane potvrdil, že táto kauza bola preňho dostatočným poučením a v budúcnosti takýto postup podpísania splnomocnenia a prevzatia zastupovania už nikdy nezopakuje a bude oveľa opatrnejší aj v komunikácii s klientmi.

Na žiadosť zástupcu Revíznej komisie bol podrobne oboznámený list disciplinárne obvineného z 22. 10. 2007 adresovaný sťažovateľovi, pričom zástupca Revíznej komisie bol toho názoru, že z tohto listu jednoznačne vyplýva zavinenie disciplinárne obvineného, ale aj vedomosť, že nebol poverený zastupovaním.

Ďalej bolo oboznámené trestné oznámenie sťažovateľa, z ktorého vyplynulo, že sťažovateľ bol zastupovaný advokátom bez jeho vedomia. V trestnom oznámení sťažovateľ tak tiež poukázal na list disciplinárne obvineného z 22. 10. 2007, kde ho advokát vyzýval na podpísanie darovacej zmluvy pozemku s odôvodnením, že v prípade súdneho konania by

svoje právo neobhájil, teda advokát v podstate žiadal, aby sťažovateľ jeho klientovi niečo daroval, lebo to nie je jeho. V trestnom oznámení sťažovateľ tiež uviedol, že po nahliadnutí u notára zistil, že jeho splnomocnenie pre advokáta bolo sfaľované.

Senát po oboznámení sa s kompletným spisovým materiálom a po vykonaní dokazovania zistil, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia tak, ako uvádzal navrhovateľ vo svojom návrhu.

Disciplinárne obvinený poskytoval právnu pomoc svojmu klientovi A. B.. V prípade, že sa riadil jeho pokynom, že bude konať na základe plnej moci od sťažovateľa, ktorú mu doručí klient, na základe ktorej plnej moci mal konať pri úkone spisovania notárskej zápisnice za sťažovateľa, bolo povinnosťou advokáta prerokovať záležitosť so sťažovateľom. Osobné stretnutie a prerokovanie veci je prvým predpokladom riadneho zastupovania klienta, pretože pri prevzatí a príprave zastúpenia sa má advokát možnosť dozvedieť kto a v akom rozsahu ho hodlá poveriť svojim zastupovaním.

Čo sa týka trestu s poukazom na mieru zavinenia bol disciplinárny senát toho názoru, že uložený trest disciplinárne obvinenému vo forme peňažnej pokuty je dostatočným. V zmysle § 57 ods. 5 zákona o advokácii disciplinárne senát zároveň uložil disciplinárne obvinenému povinnosť uhradiť paušálne trovy konania.

(Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.)

Poznámky

1 § 18 ods. 1 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.“

§ 18 ods. 2 zákona o advokácii:

„Advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.“

§ 18 ods. 3 zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka

19. Slovenské dni práva

V dňoch 10. a 11. októbra 2013 sa v Bratislave v hoteli Devín uskutočnil v poradí 19. ročník Slovenských dní práva. Tradičné vzdelávacie podujatie advokátov nadväzovalo na Slovenské dni obchodného práva, ktoré sa zmenilo na podujatie so širším okruhom tém, obohatením nielen tradičných referátov z obchodného práva, ale aj iných nemenej dôležitých oblastí práva. Možno bolo riskantné zmeniť obsahový zámer, ale v tomto prípade sa riziko vyplatilo. Aj na tohtoročných Slovenských dňoch práva dominovali témy obchodného práva, ale predovšetkým témy z rodinného práva a rozhodcovského konania. Nechýbali prednášajúci – kolegovia z Českej republiky.

Podujatie, ktoré slávnostne otvoril predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Hreždovič, (foto 1) bolo obsahovo rozdelené na tri časti: **Rodinné právo, Obchodné právo a Rozhodcovské konanie.**

V prvej časti predniesli svoje referáty JUDr. Renáta Šinová, Ph.D. (foto 2) z Univerzity Palackého v Olomouci na tému *Změna v právní regulaci rodinného, repektive manželského práva v rámci rekodifikace rodinného práva hmotného i procesního v ČR.*

JUDr. Anna Niku, advokátka z Bratislavy sa s prítomnými podelila o osobné skúsenosti v referáte na tému *Praktické skúsenosti advokáta v poručenských veciach* a JUDr. Peter Rajňák, sudca z Okresného súdu v Pezinku rozobral *Rozvod z pohľadu praxe na okresnom súde*. Konferenciu moderoval JUDr. Ondrej Mularčík. (foto 3, vpravo)

V druhej časti predniesli svoje referáty prof. Dr. JUDr. Karel Eliaš z Ústavu štátu a práva AV ČR, člen legislatívnej rady vlády ČR a advokát na tému *Význam zásad civilného práva pro obligace mezi podnikateli*, prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc. (foto 4) z Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave na tému *Premietnutie zásad občianskeho práva do korporátneho práva* a JUDr. Andrea Moravčíková, Ph.D., (foto 5) z Krajského súdu v Trnave na tému *Vybrané problémy právnej úpravy premlčania – prelínanie úpravy v základných kódexoch civilného práva.*

V tretej časti predniesli svoje referáty JUDr. Bohuslav Klein, advokát z Prahy, rozhodca Rozhodcovského súdu pri Hospodárskej komore ČR a Agrárnej komore ČR na tému *Je rozhodčí řízení opravdu v ohrožení nebo jde jen o běžné „potíže růstu“?*, Mgr. Martin Magál, LL.M., advokát z Bratislavy na tému *Vzorový zákon UNCITRAL a pripravovaná novelizácia Zákona o rozhodcovskom konaní* a ako posledný predniesol

svoj referát doc. JUDr. Kristián Csach, Ph.D., LL.M. (foto 6) z Ústavu európskeho práva z Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach na tému *Dva konce palice (novely zákona o rozhodcovskom konaní): spotrebiteľská a vnútrokorporátna arbitráž*.

Všetci prednášajúci prejavili veľkú erudovanosť a odbornosť a prakticky boli všetci ozdobou tohto podujatia, ale samozrejme, najmä dámy. Po prednese všetkých tém sa vždy rozprúdila diskusia nielen vo forme otázok na prednášajúcich, ale aj vystúpením účastníkov podujatia k jednotlivým témam. Neodmysliteľnou pomôckou bol Zborník 19. slovenských dní práva, ktorý vydala Slovenská advokátska komora a každý účastník podujatia ho dostal pri prezentácii.

Možno smelo povedať, že podujatie sa nieslo v nadštandardne odbornej úrovni, za čo patrí poďakovanie prednášajúcim, ale aj samotným účastníkom tohto podujatia, pretože ho prežili vo veľmi aktívnom duchu.

JUDr. Ondrej Mularčík,
predseda Vzdelávacieho kolégia SAK

Z histórie slovenskej advokácie

*Nechal som teológiu,
však tá veľmi biedne žije.
A zriem: svetu menej treba
Boha a viac justície.*

Takto písal najvýznamnejší slovenský básnik Pavol Országh Hviezdoslav o svojom rozhodnutí stať sa študentom práva, neskôr i advokátom. Tieto verše, ako aj mnohé ďalšie, spolu s množstvom zaujímavých a poučných faktov, odzneli z úst JUDr. Petra Kerecmana na prednáške, ktorá sa konala dňa 15. októbra 2013 v Stálej expozícii P. O. Hviezdoslava Oravského múzea v Dolnom Kubíne.

Podnetom na konanie tejto prednášky bola publikácia, ktorú vydala Slovenská advokátska komora, a to pôvodný ru-

kopis Dr. Štefana Janča z roku 1980 **Advokát Pavol Országh Hviezdoslav**. Ide o zaujímavú a kvalitnú publikáciu, ktorá obsahuje známe, avšak i menej známe fakty z advokátskeho života veľikána slovenskej literatúry. Poslucháčov – prevažne milovníkov P. O. Hviezdoslava, kvalitnej poézie a histórie, medzi ktorými bol aj predseda Okresného súdu v Dolnom Kubíne JUDr. Peter Bebej spolu s ďalšími sudcami, prednášaná téma veľmi zaujala, a to nielen vďaka nesporne kvalitne spracovanému obsahu, ale i vďaka forme, ktorou JUDr. Peter Kerecman túto tému podal a z ktorej bolo zrejmé jeho nadšenie pre prácu venovanú histórii slovenskej advokácie. Za krásny a obohacujúci zážitok mu preto patrí veľká vďaka.

JUDr. Andrea Havelková

? Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné vykonávať popri praxi advokátskeho koncipienta aj inú činnosť s ohľadom na § 62 ods.1 písm. d) zákona o advokácii: „... okrem pedagogickej, publikačnej, literárnej, vedeckej alebo umeleckej činnosti alebo činnosti, ktorá nie je v rozpore s povahou a etickými princípmi výkonu praxe advokátskeho koncipienta; o rozpore pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu s povahou a etickými princípmi výkonu praxe advokátskeho koncipienta rozhoduje komora“. Konkrétne by išlo o činnosť vkladára na správe katastra.

Štátnozamestnanecký pomer je v rozpore s povahou a etickými princípmi výkonu praxe advokátskeho koncipienta, je porušením nezávislosti advokáta (§ 2 ods. 2 zákona o advokácii).

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 10/2013 českého *Bulletinu advokacie*

Úvodník JUDr. Ján Broža, člena predstavenstva ČAK v rokoch 1993 – 2013 a podpredsedu ČAK v rokoch 2003 – 2013 je venovaný snemu Českej advokátskej komory, ktorý sa konal 11. októbra 2013.

V **Aktualitách** číslo informuje o výsledkoch volieb do orgánov ČAK a prináša informáciu o povinných platbách ČAK a poisťnom pre rok 2014. Prináša tiež informáciu o komunitnom portáli Obczan.cz, ktorého zmyslom je vedenie odbornej diskusie nad výkladom rekodifikovaných predpisov.

Časť **Z judikatúry** prináša viacero súdnych rozhodnutí, osobitne rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 2. júla 2013, č. j. Cdo 2288/2012-129 k povinným náležitostiam verejnej listiny, nález Ústavného súdu ČR z 28. februára 2013, sp. zn. ÚS 3900/2012 k zásade *pacta sunt servanda*, výkladu obsahu záväzkového vzťahu a osobitne sa venuje aj rozhodnutiu Ústavného súdu ČR, sp. zn. III. ÚS 1576/13 zo 6. júla 2013 vo vzťahu k právu na spravodlivý proces. Z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva sa číslo venuje rozsudku z 9. októbra 2012, R. P. a ďalší proti Spojenému kráľovstvu k právu na spravodlivý proces, rozsudku z 25. septembra 2012, EL Haski proti Belgicku k právu na spravodlivý proces, rozsudku z 3. júla 2012, Ibrahim Gürkan proti Turecku k právu na nezávislý a nestranný súd a rozsudku z 19. februára 2012, GQNI proti Španielsku k právu na výsluch svedkov.

Rubrika **Z odbornej literatúry** obsahuje recenzie publikácií *Právo Evropské únie* (Michal Tomášek, Vladimír Tylč), *Aplikace mezinárodního práva v právním řádu ČR pohledem teorie a soudní praxe* (Petr Mikeš), *Zánik závazků započtením – současný právní stav a změny v novém soukromém právu* (Marek Jäger), *Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Komentář* (Jakub Kříž, Václav Valeš), *Ochrana osobních údajů v pracovněprávních vztazích* (Jakub Morávek), *Elektronické zadávání veřejných zakázek* (Michaela Poremská).

Z iných periodík prináša číslo rešerš článku *K návrhu smerníc o zastúpení žien vo vedení spoločností* (JUDr. PhDr. Tomáš Břicháček, Ph.D., *Obchodněprávní revue* č. 5/2013), rešerš článku *Problematika preukazovania príčinnej súvislosti v medicínskoprávných sporoch* (JUDr. Adam Doležal, LL.M., JUDr. Tomáš Doležal, Ph.D., LL.M., *Právník* č. 6/2013), článku *Zákaz pobytu ako sankcia za priestupok* (doc. JUDr. Pavel Mates, CSc., *Mgr. Karel Šemík, Trestněprávní revue* č. 3/13) a rešerš článku *Zmena okolností v Novom občianskom zákonníku: systematický pohľad* (Mgr. Konstantin V. Lavrushin, *Rekodifikace a praxe* č. 8/2013).

V časti **Z advokacie** je z kárnej praxe obsiahnuté kárne rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 20. januára 2012, sp. zn. K 114/2011, podľa ktorého „je kárnym previnením, ak advokát v rozpore so skutočným právnym stavom spochybňuje práva protistrany, aj keby tak robil v záujme klientov“.

V rámci **Informácií a zaujímavostí** okrem pozvánok na iné podujatia číslo uverejňuje aj pozvánku na nemecko-česko-slovenské advokátske fórum, ktoré sa koná v dňoch 22. – 23. novembra 2013 v Trnave a ktorého organizátorom je Slovenská advokátska komora. Číslo venuje spomienku na JUDr. Janu Wurstovú, advokátku, v minulosti vedúcu medzinárodného oddelenia ČAK.

Odborné články z právnej teórie a praxe sú venované nasledovným témam:

prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.

Kto má zodpovedať za „správne“ zloženie štatutárnych orgánov obchodných korporácií?

Autor sa venuje snahe Európskej komisie presadiť tzv. vyvážené zastúpenie žien a mužov v správnych radách najväčších európskych podnikov. Venuje sa podstate návrhu a popisu pripravovanej smernice, uvádza argumenty a ideové tvrdenia v prospech zavedenia kvót ako aj proti nemu. Analyzuje tiež zavádzanie kvót vo svete, predovšetkým v škandinávskych krajinách. V poslednej časti príspevku hodnotí návrh smernice právne. Uzatvára, že návrh na centrálnne zavedenie tzv. genderových kvót je vybočením, ktoré nie je zdôvodniteľné z hľadiska optimalizácie správy a riadenia obchodných spoločností a je založené len na chatrných ideových základoch, ktoré sa rozchádzajú s realitou.

prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

K zmluve o dielo podľa nového občianskeho zákonníka

Príspevok sa venuje novej úprave zmluvy o dielo v novom českom občianskom zákonníku, ako druhého, po kúpnej zmluve najčastejšie využívaného zmluvného typu. V úvode sa venuje štruktúre právnej úpravy. S ohľadom na využitie zmluvy o dielo vo výstavbe, podrobne, aj terminologickým aparátom analyzuje jej využitie v tejto oblasti.

doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D.

Elektronické právne konanie – zmeny, problémy a nové možnosti v zákone č. 89/2012 Sb.

Autor sa venuje niektorým problémovým momentom zákona 89/2012 Sb. vo vzťahu k elektronickým formám písomného právneho konania. Autor sám svoje postrehy považuje skôr za formálnu kritiku, nedostatky, na ktoré upozorňuje, majú podľa jeho názoru charakter skôr legislatívno-technický, a je možné ich odstrániť tak novelou, ako aj judikatúrou. Venuje sa tiež kvalitatívne novému ustanoveniu upravujúceho apriori dôkaznú spoľahlivosť elektronických foriem písomných právnych konaní, ktoré sú systematicky dokumentované a chránené. Autor nekritizuje právnu úpravu, ktorá je v zákone obsiahnutá, vyjadruje však určité sklamanie nad tým, čo v zákone absentuje, a podľa jeho názoru by upravené byť malo.

doc. JUDr. et Mgr. Jan Brázda, Ph.D

Je rekognícia „in natura“ opakovateľný alebo neopakovateľný úkon?

Vzhľadom na priebeh opakovaného spoznávania osoby počas jednej rekognície autor kladie otázku, či je takáto rekognícia v rozpore so zásadou neopakovateľnosti tohto úkonu. Uvádza konkrétny prípad z praxe, pri ktorom bola rekognícia prevádzaná opakovane a v konečnom dôsledku bol páchatel' identifikovaný. Súd pritom konštatoval, že opakované prevádzanie rekognície je zákonným postupom. Autor vyjadruje názor, že rekognícia je úkonom neopakovateľným, z dôvodu, že zákon priamo stanovuje, že osoba alebo vec, ktorá má byť poznaná, nesmie byť poznávajúcej osobe pred rekogníciou ukázaná. Cituje viaceré názory publikované v akademickej právnej teórii. Uzatvára, že rekognícia osôb in natura je neopakovateľný úkon a jeho prípadné opakovanie zmarí rekogníciu ako dôkaz v trestnom konaní. Opakovaná rekognícia nemôže byť rekogníciou ako znovu poznávaním, ale skôr by sa blížila k vyšetrovaciemu pokusu.

Spracoval: JUDr. Peter Kalata
kancelária SAK

Októbrové zasadnutie Stáleho výboru CCBE

Októbrové zasadnutie Stáleho výboru CCBE sa uskutočnilo 18. októbra 2013 v Bruseli. Komoru zastúpili vedúci delegácie SAK Mgr. Bužek a Information Officer Mgr. Lackovičová.

Deutscher Anwaltverein v krátkosti predstavil štúdiu, ktorú dal vypracovať prognostickej agentúre pod názvom *Trh právnych služieb 2030* o budúcnosti advokácie. Podľa štúdie budú v budúcnosti kladené vyššie nároky na podnikateľské zručnosti advokátov, aby uspeli na trhu. Rozhodujúcu úlohu zohrá špecializácia a technická vybavenosť a zaväzi značka a meno, akú si advokátska kancelária vytvorí. Advokátske kancelárie budú musieť viac zohľadňovať spätnú väzbu a požiadavky od klientov. Celková koncepcia advokácie bude musieť byť prehodnotená a zamerať sa viac na poskytovanie konzultácií a riešenia problémov, nie len na aplikáciu práva.

Výbor pre boj proti praniu špinavých peňazí sa naďalej zaoberá návrhom 4. smernice pre boj proti praniu špinavých peňazí. Poukázal na to, že v návrhu chýba ustanovenie z 3. smernice o odchylke týkajúcej sa identifikácie konečných vlastníkov združených účtov v správe notárov a iných nezávislých právnických povolanií. Zrušenie tejto výnimky by znamenalo povinnosť pre advokátov a notárov viesť osobitný účet pre každého klienta a viedlo by k neúmernému zaťaženiu. Súčasný systém funguje uspokojivo, preto výbor navrhol poslať toto stanovisko Komisii a delegácie návrh podporili.

CCBE bol začiatkom októbra doručený návrh Odporúčania Poradnej rady európskych sudcov o vzťahu sudcov a advokátov. Vo vyjadrení k návrhu sa CCBE odvoláva na Chartu základných princípov, ktorá obsahuje ustanovenia o vzťahu medzi advokátmi a sudcami (dôvera, že sudcovia budú rešpektovať a podporovať základné princípy advokácie; požiadavka čestného správania advokátov počas súdnych procesov). CCBE zdôrazňuje svoju aktívnu spoluprácu s nadnárodnými súdmi prostredníctvom Stálej delegácie pri Súdnom dvore EÚ a Stálej delegácie pri ESĽP, ako aj prostredníctvom svojich výborov (najmä Výboru pre ľudské práva). Delegácie odporúčali, aby CCBE navrhla doplniť bod týkajúci sa masového elektronického sledovania, poukázala na to, že chýba zmienka o vzťahoch k prokurátorom ako ďalšej strane súdnych konaní a odporučila zdôrazniť, že štáty by mali vo svojich ústavách zaručiť úlohu a nezávislosť sudcov a advokátov a garantovať ochranu ľudských práv a základných slobôd.

Výbor CCBE pre patentové právo pripravil pripomienky CCBE k Pravidlám konania pred Jednotným patentovým súdom (JPS), ktoré zostavil Prípravný výbor pre JPS. JPS začne pôsobiť, keď Dohoda o JPS nadobudne účinnosť, čo bude zrejme začiatkom roka 2015. JPS bude mať výlučnú právomoc v súdnych sporoch týkajúcich sa európskych patentov, výlučnú právomoc na vydávanie dopĺňujúcich ochranných certifikátov a vo vzťahu k žiadostiam o udelenie európskeho patentu. Bude jednotným súdom pre všetky členské štáty a bude povinný uplatňovať právo EÚ.

CCBE informovala o publikovaní Oznámenia Európskej komisie o hodnotení právnych predpisov jednotlivých štátov týkajúcich sa prístupu k povolaniam. Komisia nalieha na členské štáty, aby nečakali na oficiálne nadobudnutie účinnosti revidovanej smernice o uznávaní odborných kvalifikácií (koniec roka 2013) a na vnútroštátnej úrovni začali s preskúmaním kvalifikačných požiadaviek stanovených pre regulované povolania, ako aj rozsahu vyhradených činností. Medzi benefity očakávané od otvorenia prístupu k regulovaným povolaniam patrí zvýšenie ponuky pre spotrebiteľov, zintenzívnenie súťaže a zníženie nezamestnanosti. Komisia tvrdí, že nie je vzťah medzi kvalitou služieb a mierou regulácie daného povolania, a že menšia miera regulácie vedie k tvorbe pracovných miest a zvýšeniu mobility.

V polovici septembra s predsedníctvom CCBE stretla eurokomisárkou Reding, ktorá privítala publikovanie stanoviska CCBE k hromadnému elektronickému sledovaniu. CCBE informovala, že pracuje na podrobnejšom stanovisku. Eurokomisárka požiadala, aby jej CCBE toto stanovisko poslala; chcela ho koncom októbra prezentovať počas stretnutia Rady pri diskusii o Digitálnej agende pre Európu. Je to jedinečná príležitosť, ako dať najavo obavy CCBE. Termín pre doručenie stanoviska CCBE bol ešte pred zasadnutím Stáleho výboru, preto muselo byť stanovisko schválené urýchlene predsedníctvom bez možnosti predložiť ho vopred Stálemu výboru. CCBE bude o tom, ako bolo stanovisko prijaté, informovať. Tlačová správa týkajúca sa stanoviska je dostupná na stránke www.ccbe.eu.

Mgr. Lucia Lackovičová

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Právo proti nekalej súťaži

VOZÁR, J.: **Právo proti nekalej súťaži**
Bratislava : VEDA, vydavateľstvo Slovenskej
akadémie vied, 2013. 320 s.

Vo vydavateľstve Slovenskej akadémie vied VEDA vychádza v tomto roku monografia *Právo proti nekalej súťaži*. Autorom monografie je JUDr. Jozef Vozár, CSc., uznávaný odborník v oblasti súťažného práva, ktorý vedecky pôsobí na Ústave štátu a práva SAV. Monografia má rozsah 320 strán a v Slovenskej republike predstavuje prvú komplexne spracovanú publikáciu v oblasti práva proti nekalej súťaži po roku 1989. Monografia má ambíciu prispieť k hlbšiemu poznaniu právneho stavu a praktickej aplikácie problematiky hospodárskej súťaže v podmienkach Slovenskej republiky.

V úvode autor upozorňuje na konkrétnu terminologickú nepresnosť pri označovaní tohto právneho odvetvia. Právo chráni súťaž, ktorá je čestná; nechráni súťaž, ktorá je nekalá. Žiadne právo nekalej súťaže preto neexistuje, je iba právo proti nekalej súťaži alebo právo na ochranu proti nekalej súťaži.

Monografia je systematicky rozčlenená do 14-tich hlavných kapitol. Kapitola I. pojednáva o **historickom vývoji práva proti nekalej súťaži** na území bývalého Československa. Historicky právo proti nekalej súťaži prešlo dvoma hlavnými vývojovými etapami. Kým prvá etapa (prvorepubliková) znamenala podľa slov autora rozvoj a rozkvet súťažného práva (kvalitná normatívna úprava ochrany hospodárskej súťaže bola podporená a dopĺňaná bohatou a kvalitnou judikatúrou prvorepublikových súdov); druhá bola výrazne poznačená 50-ročnou neexistenciou trhového hospodárstva v našej spoločnosti a znamenala obdobie stagnácie vo vývoji súťažného práva. Rok 1989 priniesol významné celospoločenské zmeny, na ktoré bolo potrebné legislatívne reagovať, a to aj v oblasti práva proti nekalej súťaži, čo sa zákonodarcovi aj relatívne dobre podarilo. Súdom sa však už na kvalitnú prácu prvorepublikových súdov v oblasti rozhodovania sporov z nekalej súťaže nepodarilo nadviazať.

Kapitoly II. a III. sú venované **prameňom a systému súťažného práva**. Toto právo má svoj normatívny základ v právnych predpisoch, pričom za jeho určité špecifikum možno označiť rozdelenie právnej úpravy medzi predpisy súkromného práva a verejného práva. V porovnaní s inými právnymi odvetviami, práve v oblasti súťažného práva tvoria súdne rozhodnutia veľmi významný zdroj a formálny prameň práva, ktorý dotvára celkový kolorit práva na ochranu hospodár-

skej súťaže. Zdôrazňuje to aj autor, ktorý uvádza, že právo proti nekalej súťaži je predovšetkým právom sudcovským. Systém súťažného práva tvoria dve hlavné pododvetvia, právo proti nekalej súťaži a právo proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže (ktoré sa zvykne nepresne označovať tiež ako právo protimonopolné alebo antitrustové).

Štvrtá kapitola je venovaná **europelizácii práva proti nekalej súťaži**. Europeizácia je v súčasnosti moderný pojem, ktorý sa týka mnohých právnych odvetví, právo proti nekalej súťaži nevynechávajúc. Na rozdiel od práva proti obmedzovaniu hospodárskej súťaže (ktoré je európskym právom ovplyvňované v celej šírke jeho pôsobnosti) je právo proti nekalej súťaži ovplyvnené európskym právom iba čiastočne. Ako nástroj harmonizácie sa využívajú predovšetkým smernice. K najznámejším, ktoré Slovenská republika transponovala do svojho právneho poriadku, patria smernica o klamlivej a porovnávajúcej reklame; smernica o označovaní, prezentovaní a reklame potravín; smernica o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu. Okrem smerníc sú významným prameňom rozhodnutia Európskej komisie a judikatúra Súdneho dvora EÚ.

Generálnej klauzule, ako jednému z dominantných pilierov práva proti nekalej súťaži, je venovaná piata kapitola. Generálnu klauzulu a jej význam približuje autor na dokumentovaní vzťahu medzi generálnou klauzulou a pomenovanými skutkovými podstatami nekalej súťaže. Autor bližšie rozoberá jednotlivé podmienky, ktoré musia byť v danom prípade nevyhnutne splnené, aby bolo možné určité konanie subsumovať pod generálnu klauzulu a tým ho považovať za nekalosúťažné. K nepochybným prínosom diela patria pomenované možnosti použitia generálnej klauzuly v aplikáčnej praxi.

Kapitoly VI až XIII sú venované bližšej analýze jednotlivých skutkových podstát nekalosúťažného konania, tak ako ich v § 44 ods. 2 rozoznáva aj Obchodný zákonník.

Jednou z najdôležitejších skutkových podstát, s ktorou je možné sa v praxi stretnúť pomerne často, je **klamlivá reklama**. Reklama samotná predstavuje určitý spoločenský fenomén. Reklama má viaceré roviny regulácie, okrem roviny právnej, je to aj regulácia mimoprávna – etická. V rámci právnej regulácie je právnou úpravou reklamy ako aj klamlivej

reklamy obsiahnutá tak v právnych predpisoch súkromného práva ako aj verejného práva. To spôsobuje zbytočnú neprehľadnosť právnej úpravy, ktorá bola do veľkej miery zapríčinená nedôslednou transpozíciou smernice o klamlivej reklame, sčasti do Obchodného zákonníka (ako predpisu súkromného práva), a sčasti do zákona o reklame (verejnoprávny predpis). Predmetná kapitola obsahuje aj výber rozhodnutí Súdneho dvora EÚ týkajúcich sa klamlivej reklamy, s dôrazom na riešenie atribútu klamlivosti.

Ďalšou z foriem nekalosúťažného konania je **klamlivé označenie tovaru a služieb** (kapitola VII). Autor zdôrazňuje skutočnosť, že označenie tovarov a služieb umožňujú chrániť aj osobitné právne predpisy, akými sú napríklad zákon o ochranných známkach alebo zákon o označovaní pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov. Existujú preto dva rozličné hmotnoprávne tituly ochrany: prostriedky ochrany proti nekalej súťaži alebo prostriedky ochrany, ktoré ponúkajú osobitné právne predpisy z oblasti priemyselného vlastníctva. Ďalej sa autor v kapitole venuje bližšej analýze definičných znakov, ktorých naplnenie je nevyhnutné pre kvalifikáciu označovania tovarov alebo služieb ako formy nekalosúťažného konania. Súčasťou kapitoly sú aj texty pojednávajúce o označeniach „Vinohradnícka oblasť Tokaj“ či označenie „Cognac“.

Spracovanie skutkovej podstaty nekalej súťaže, ktorou je **vyvolanie nebezpečenstva zámenny**, nachádzame v kapitole VIII. Podmienkou naplnenia uvedenej skutkovej podstaty je objektívna spôsobilosť zámenu spôsobiť, k samotnej realizácii zámenny nemusí vôbec dôjsť. Hlavným parametrom pri posudzovaní zameniteľnosti je mienka zákaznickej verejnosti (priemerného spotrebiteľa). Autor sa v kapitole postupne venuje skúmaniu jednotlivých čiastkových skutkových podstát vyvolania nebezpečenstva zámenny, pričom ani v tomto prípade nezabúda svoj právny rozbor podporiť výberom rozhodnutí zo súdnej praxe.

Snaha využiť povest' získanú iným súťažiteľom vo svoj vlastný prospech predstavuje prípad nekalosúťažného konania označeného ako **parazitovanie na povesti** (kapitola IX). Základným pojmovým znakom je v tomto prípade existencia povesti určitého súťažiteľa; ergo bez existencie vybudovanej povesti niet na čom parazitovať. Dôležitá v tomto smere je informácia, že pre naplnenie pojmového znaku parazitovania na povesti nie je potrebné, aby poškodený a parazitujúci súťažiteľ pôsobili na jednom relevantnom trhu výrobkov alebo služieb. Relevantné trhy môžu byť úplne odlišné. Za osobitnú zmienku stojí aj skutočnosť, že parazitovanie musí naplňovať znaky úmyselného konania a je založené na subjektívnej zodpovednosti. Preto pokiaľ by v praxi došlo k nezavinenému parazitovaniu, toto by mohlo byť postihnuteľné ako nekalosúťažné konania, avšak iba prostredníctvom aplikácie generálnej klauzuly.

Podplácanie reprezentuje negatívny jav, ktorý je však v našej spoločnosti prítomný, a to tak vo verejnej sfére ako aj medzi podnikateľmi. Podplácaniu ako jednej z foriem nekalosúťažného konania je venovaná kapitola X. V prípade podplácania rozoznávame medzi podplácaním aktívnym (pros-

pech je podplácanej osobe ponúknutý, sľúbený, poskytnutý; táto forma podplácania sa zvykne tiež označovať ako *úplatkárstvo*) a pasívnym (iniciatíva v tomto prípade vychádza od osoby podplácanej). V rámci uvedenej skutkovej podstaty zákonodarca tiež rozlišuje priame podplácanie (subjekt konaná osobne) a nepriame podplácanie (subjekt koná prostredníctvom prostredníka). Podplácanie je rovnako predmetom ochrany prostredníctvom nástrojov trestného práva (§§ 328 – 336 Trestného zákona). V Trestnom zákone je označené pojmom *korupcia*.

Výklad ku skutkovej podstate **zľahčovania** autor zaradil do XI. kapitoly. Ústredným pojmom je zľahčujúci údaj, ktorý sa musí týkať pomerov, výrobkov alebo výkonov poškodeného súťažiteľa. Ujmu poškodenému súťažiteľovi dokáže privodiť tak uvádzanie a šírenie nepravdivých údajov, ale aj pravdivých údajov, to za predpokladu, že nedošlo k naplneniu zákonných výnimiek, ktorými sú oprávnená obrana a porovnávacia reklama. Významná pozornosť v rámci kapitoly je venovaná práve porovnávacej reklame, analýze jednotlivých podmienok pre legálne využívanie uvedeného reklamného nástroja ako aj vybranými prípadmi z judikatúry Súdneho dvora EÚ v tejto oblasti.

Obchodné tajomstvo a jeho ochrana je obsahom XII. kapitoly publikácie. Aby sme určité know-how mohli považovať za obchodné tajomstvo, musí spĺňať zákonom vymedzené kritéria (§17 až § 20 Obchodný zákonník). Podmienkou pre možnosť využitia nástrojov ochrany proti nekalej súťaži navyše bude, aby dané obchodné tajomstvo bolo využiteľné v súťaži.

Poslednou v rade pomenovaných foriem nekalej súťaže je **ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia**. Ohľadne jej úpravy zaznieva v publikácii určitá kritika; osobitné rozoznávanie takejto skutkovej podstaty sa z pohľadu autora javí byť ako nadbytočné. V rámci súkromnoprávných vzťahov sa ako riešenie ponúka možnosť využitia generálnej klauzuly; a v ostatných prípadoch by úloha chrániť tieto záujmy (zdravie a životné prostredie) mala prioritne spadať do právomoci štátnych orgánov.

Ako jednu z nosných kapitol publikácie možno označiť kapitolu XIV, ktorá je venovaná **právnym prostriedkom ochrany proti nekalej súťaži**. Publikácia rozlišuje medzi právnymi prostriedkami ochrany, ktoré ponúka súkromné právo, ako aj právo verejné, t. j. v tomto prípade trestné právo a administratívne právo. V rámci prostriedkov súkromnoprávnej ochrany ďalej dochádza k teoretickému rozčleneniu týchto právnych prostriedkov ochrany do dvoch základných kategórií (na základe funkčného kritéria), a síce, ide o právne prostriedky ochrany zabraňovacie a kompenzačné. Osobitnú pozornosť autor venuje problematike náhrady nemajetkovej ujmy a jej komparácie s inštitútom náhrady škody. Neopomína ani čiastkovú tému týkajúcu sa vyhodnotenia otázky premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy. V kapitole možno nájsť aj spracovanie súvisiacich tém z oblasti procesného práva, napríklad poukaz na koncentračnú zásadu v súdnych konaniach (dôkazy musia účastníci označiť do skončenia prvého pojednávania) ako aj osobitnú kauzálnu

príslušnosť súdov v sporoch týkajúcej sa nekalej súťaže, ktorá je určitým výrazom snahy zákonodarcu o dosiahnutie špecializácie súdnictva v tejto oblasti. Rovnako aj pre túto kapitolu publikácie v plnom rozsahu platí, že teoretické spracovanie vybranej problematiky je podporené a vhodne doplnené viacerými príkladmi z rozhodovacej praxe súdov.

Monografia je ukončená záverom, ktorý si autor ponechal predovšetkým ako priestor venovaný autorovým úvahám nad prijatím vhodných legislatívnych zmien de lege ferenda, ktoré vychádzajú z autorovho poznania praxe v oblasti súťažného práva.

Monografia *Právo proti nekalej súťaži* nepochybne prispieje k obohateniu trhu knižných publikácií v oblasti súťažného práva, a nielen na Slovensku. Za veľký prínos tejto publikácie treba jednoznačne označiť množstvo súdnych rozhodnutí, nielen však z prostredia slovenských súdov, ale aj súdov Českej republiky ako takisto aj Súdneho dvora EÚ. Poznanie súdnej judikatúry je pre poznanie práva proti nekalej súťaži takpovediac kľúčové. Sme presvedčení, že monografia bude prínosom a môže vhodne poslúžiť ako pomôcka sudcom, advokátom ako aj širokej odbornej verejnosti.

JUDr. Viliam Janáč
advokát

Život advokáta

*Na jeseň v r. 1941 vydalo pražské vydavateľstvo Novina český preklad knihy **La vita dell'avvocato** (Život advokáta), ktorej autormi sú talianski advokáti, bratia Pierluigi a Ettore Érizzo. Knihu preložil Václav Čep a poznámkami doplnil advokát JUDr. Pavel Forman. Autori sa v nej rozhodli hovoriť o každodennom živote, každodennej práci, námahe, každodennej radosi a horkosti všetkých nás advokátov, či sme veľkí alebo malí, neznámi alebo slávni, bohatí alebo chudobní, pretože sme všetci rovnakí, keď si oblečieme talár. Hovoriť o živote advokáta autori chceli preto, aby sa tak upevnili zväzky solidarity, ktoré majú spájať všetkých, ktorí sa venujú tomuto vznešenému povolaniu. Pretože čistota a úprimnosť tejto knihy, poetika, ale i hĺbka jej myšlienok nepominuli ani s odstupom času, tu je niekoľko postrehov a vyznaní autorov.*

O povolaní advokáta

Máme radi povolanie advokáta, pretože je krásne, pretože je vznešené, pretože nám dáva príležitosť potichu konať dobro častejšie, než by človek povedal, pretože umožňuje skutočne pomôcť tomu, kto to potrebuje, pretože vie pochopiť bolesti, ktoré ľudia skrývajú, tešiť sa, viesť a chrániť. Pritom niet rozdielu medzi úbohým, skromným advokátom, ktorý prijíma vo svojej tesnej miestnosti uplakanú ženičku a medzi Majstrom, ktorý dospel k vrcholu svojej profesionálnej kariéry. Obaja sa chvejú rovnakým rozčúlením, keď klient zverí do ich rúk ochranu svojho pokladu, ktorý je rovnaký u boháča aj u chudáka. Postavenie oboch advokátov je teraz úplne rovnaké, obaja budú môcť rovnakými prostriedkami a rovnakými slovami vykonať to dielo porozumenia a rady, ktoré je najvyššou možnosťou a najčistejšou radosťou, ktorú nám prináša naše povolanie.

O dôvere klienta k vlastnému advokátovi a úspechu veci

Klient, ktorý neprejavuje dôveru svojmu advokátovi, pripravuje advokáta o istotu, ktorá je nevyhnutne potrebná pre dobré vedenie sporu. Ak klient spôsobuje advokátovi mravné rozpaky prameniace z pocitu nedokonalej dôvery, potom bude mať po svojom boku odborníka, ktorý bude síce konať

svoju povinnosť, ale ktorému bude chýbať nesmierny koeficient zápalu, záujmu a vášnivého zaujatia pre vec, všetky prednosti, ktoré vyrastajú u advokáta len z pocitu, že mu klient úplne verí a ktorý vo väčšine prípadov tvorí najdôležitejšiu zložku víťazstva. Nestačí však len dôvera k advokátovi. Klient musí mať aj vlastnú dôveru, k svojmu sporu a my advokáti sa nemôžeme stretnúť s väčšou oporou, než je táto sugescia, ktorú nám odovzdáva klient istý si sám sebou.

O uznaní práce advokáta klientom

Ak advokát vyslovuje nejaký svoj názor, stojí ho to nie len minútu sústredenia, vyžiadalo si to predtým dlhé bádanie a neľahké štúdium. Ako odhadnúť cenu našej práce? Podľa výsledkov, ktoré sme dosiahli? My nemáme výsledok v rukách a chceme odmenu za svoju prácu a nie za výrok sudcov – my nepredávame súdne výroky!

Dávame však podobne ako lekári svojmu klientovi omnoho viac, než len svoju hmotnú pomoc: berieme účasť na jeho úzkostiach, na jeho bolestiach a tým vzniká medzi nami akási duševná solidarita, ktorá znamená omnoho viac a siaha omnoho ďalej, než naše odborné prispenie. Skoro s každým prípadom, ktorý prejde našou kanceláriou, dávame klientovi kúsok našej duše a často oveľa viac ako len kúsok. Klient, kto-

rý nám odoprie po úvahe svoje uznanie, dopúšťa sa niečoho omnoho horšieho než človek, ktorý odoprie vyplatiť zaslúženú mzdu: nepoškodí tým len naše vrecko, uráža a poškodzuje tiež našu dušu a svedomie.

O neúprimnom klientovi

Neúprimnosť nášho klienta, ktorá býva často nevedomá, je najnebezpečnejším nepriateľom našej práce.

O klientovi – právnom samoukovi

Klient, ktorý sám najprv študuje svoj prípad, a potom prichádza k nám („Viete, ja som sa totiž vždy zaberá právom“), predstavuje vážnu pohromu. Ten si našiel podľa abecedného registra v zákonníku jediný paragraf, vtĺkol si do hlavy každé jeho písmenko ako verš koránu a ten mu tam ostal zle pochopený a zle strávený, oddelený a odlúčený od celkových súvislostí ostatných noriem, ako kamienok pštrosovi v krku (...) Je zrejme, že takýto ľudia škodia sami sebe. Prekážajú nám v práci, zbavujú nás slobody konania a teda aj objektívnosti.

O bezplatnej pomoci

Nie je pravým a poriadnym advokátom ten človek, ktorý by odoprel svoju pomoc, pretože by a priori vedel, že mu klient nebude môcť zaplatiť. (...) Advokát, ktorý by dobrovoľne neprispel svojou radou bez nároku na odmenu človeku, ktorý nie je schopný za ňu zaplatiť, nie je hodný obliecť si talár advokáta.

Obhajoba ex offio

Obhajoba ex offio je jeden z najušľachtilejších a najčistejších prívlastkov nášho povolania. Nie je to bremeno; je to pocta.

My však strhávaní rýchlym rytmom svojej práce a úplne nás zamestnávajúcimi úlohami, ktoré nám zverujú naši klienti, venujeme, žiaľ, niekedy tejto našej úlohe pozornosť len veľmi krátku dobu: sme síce plní dobrej vôle, je to však ale iba na povrchu: naša pomoc je potom dokonalá forma s nepatrným obsahom.

Je pravdou, že väzeň nedá často svojmu advokátovi ani chvíľu pokoja, chcel by ho vidieť každý deň a pritom nemá pre advokáta skoro nikdy nič dôležité. Avšak naopak, advokát by mal mať pre neho každý deň niečo. Aspoň nejaké to slovo útechy. Či nie je jednou z našich hlavných povinností pomáhať, dodávať odvahu?

O čestných a nečestných klientoch

Čestný klient ide so svojou čestnou vecou – vo svojom vlastnom záujme – k čestnému advokátovi. Klient schopný všetkého, ktorého záležitosť by neprijal žiadny advokát, ktorému záleží na jeho cti, sa obráti nevyhnutne na advokáta, ktorý má dosť pružné svedomie na to, aby sa s ním mohol zaoberať.

O advokátskom tajomstve

Tajomstvo, ktorým sme viazaní, je jedným z prívlastkov nášho povolania, je to zároveň právo i záväzok, neobmedzujú

ho žiadne pevné hranice, neplatia naň žiadne hrozby, je to právo, ktorého ocenenie a použitie patrí iba nášmu svedomiu.

Advokát má právo odmietnuť svedectvo, keď sa domnieva, že je viazaný tajomstvom svojho povolania a on sám je jediným sudcom a jediným strážcom tohto svojho práva na mlčanie (...) Iba naše svedomie smie rozhodovať o tom, či chceme mlčať alebo hovoriť - v tom spočíva hlavná ušľachtilá črta nášho povolania: zákon nás postavil nad zákon; rozkázal sudcovi úctivo sa skloniť pred prejavom nášho svedomia. (...) V tejto čestnej výsade tkvie hlavný základ slobody obhajoby.

O prehratých sporoch

Keď dostaneme od súdu nepriaznivý rozsudok, skoro vždy chladnokrvne prehlásime, že sudca ničomu neporozumel. Sudca však často porozumel veľmi dobre: pochopil aj to, o čom sme sa my klamlivo domnievali, že to nič neznamená, pretože sme sa až príliš vcítili do sporu svojho klienta; všimli si aj to, o čom sme my dúfali, že to ostane nespozorované.

O povinnostiach advokáta

Advokát nie je a nikdy nesmie byť iba vykonávateľom rozkazov svojho klienta. Podobné chápanie by znížilo vznešenosť nášho povolania. Advokát musí svojou radou viesť klienta a usmerňovať jeho hľadiská.

Advokát musí často použiť proti klientom celú svoju autoritu, ak ich chce presvedčiť, aby nepôsobili zbytočné zlo.

Advokát, ktorý prijal obhajobu nejakého človeka, nemá právo byť jeho sudcom. Keď sa jeho svedomie búri, môže obranu odmietnuť: ja si myslím, že má priam povinnosť ju odmietnuť, pretože je to jednak v záujme jeho cti a jednak i v záujme klienta majúceho právo na to, aby ho neobhajoval advokát, ktorý jeho sporu neverí.

Advokáti bývajú často ľudia bojovní, ktorí sú pripravení nasadiť aj svoju vlastnú kožu: bojovný advokát je už svojou povahou vždy pripravený najšť bystrý a neočakávaný dôkaz, ktorý protivník neočakáva.

Veľmi zriedkavo sa nedá v nejakom prípade „nič robiť“: aj ten najzúfalejší spor skrýva v sebe neraz pri pozornom skúmaní nečakané možnosti obrany.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2013

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez ..... 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez ..... 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
82 x 125 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
172 x 125 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
82 x 258 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
172 x 258 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 600 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

Mgr. Marek Benedík

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 1. 11. 2013

Uzávierka redakčnej časti: 15. 11. 2013

Toto číslo vyšlo 30. 11. 2013

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť

V prípade, ak klient advokáta podá trestné oznámenie na iného i keď bývalého klienta advokáta, je advokát viazaný povinnosťou mlčanlivosti a nie je preto oprávnený orgánom činným v trestnom konaní podávať akékoľvek informácie o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb.

Rozhodnutie disciplinárnej komisie ČAK z 19. septembra 2003,
sp. zn. K 22/03¹

Dotknuté ustanovenia

- § 17 a §21 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 23 ods. 1² zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2³ Advokátskeho poriadku SAK zo dňa 19. 6. 2010

Disciplinárne obvinený advokát bol uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

dňa 14. 11. 2002 uviedol pred vyšetrovateľom v rámci podania vysvetlenia skutočností, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb svojmu bývalému klientovi E. M. a klientovi L. B.,

teda

porušil povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb a nedodrжал pravidlá profesionálnej etiky,

čím porušil

§ 21 ods. 1 a § 17 zákona o advokácii⁴ v spojení s čl. 4 ods. 1⁵ Pravidiel profesionálnej etiky advokátov ČR.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške 12 000 Kč.

Z odôvodnenia

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania zistil skutkový stav popísaný vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo vyjadrení k disciplinárnej žalobe uviedol, že dňa 14. 11. 2002 ho po predchádzajúcom dohovore navštívil vyšetrovateľ a požiadal ho o vyjadrenie k veci, v ktorej p. E. M. podal na p. L. B. trestné oznámenie s tým, že priznal, že vypovedal o skutočnostiach tak, ako sa odohrali a zároveň predložil kópiu svojho vyjadrenia bez podpisu vyšetrovateľa. Ďalej uviedol, že toto vyjadrenie pred orgánmi činnými v trestnom konaní obsahovalo pravdivé skutočnosti a nebolo cielene namierené proti osobe E. M., pričom najprv zvažoval odmietnutie výpovede, avšak nakoniec svedectvo poskytol v záujme objektívneho zhodnotenia celého prípadu.

Disciplinárny senát vyhodnotil toto konanie disciplinárne obvineného ako porušenie povinnosti advokáta podľa § 21 ods. 1 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky.

Povinnosť mlčanlivosti je jednou zo základných a zásadných povinností advokáta a tak tomu bolo aj v minulosti. Je preto nepredstaviteľné, aby advokát podával vysvetlenia akýmkoľvek štátnym orgánom o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri poskytovaní právnych služieb a už vôbec nie orgánom činným v trestnom konaní. Takýto postup je v úplnom rozpore so zákonom stanovenou povinnosťou mlčanlivosti.

Pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení senát prihliadol k tomu, že disciplinárne obvinený nebol dosiaľ disciplinárne stíhaný ako aj k jeho postojom k veci v snahe vysvetliť celú záležitosť. Disciplinárny senát mal za to, že až počas pojednávania senátu si disciplinárne obvinený uvedomil, že ani so súhlasom súčasných klientov nie je možné vypovedať pred orgánmi činnými v trestnom konaní proti bývalému klientovi, a to v snahe o zistenie objektívnej pravdy. Takýto postup je úplne neprijateľný, i keď disciplinárne obvinený nesledoval zlý úmysel, ale bol motivovaný snahou riešiť celú situáciu

tak, aby sa prípad objektívne vyriešil. Táto snaha, ako si disciplinárne obvinený dodatočne uvedomil, nemôže byť v kolízii s jeho povinnosťou mlčanlivosti. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že takto by v budúcnosti nepostupoval, a teda k naplneniu účelu disciplinárneho konania došlo aj tým, že disciplinárne obvinený si uvedomil, aké povinnosti mu zákon o advokácii ukladá. Disciplinárne obvinený zároveň nad svojím konaním prejavil ľútosť a vzhľadom na to a na jeho doterajšiu bezúhonnosť, osobné, rodinné a majetkové pomery ako aj na skutočnosť, že toto pochybenie nemalo žiadne nepriaznivé dôsledky, disciplinárny senát rozhodol o uložení pokuty na dolnej hranici zákonnej sadzby podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 Preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokacie – Sbíрка kárných rozhodnutí České advokátní komory 2002 – 2003 (zvláštní číslo/červen 2004)**. Česká advokátní komora, Praha 2004, s. 82 – 84

2 **§ 23 ods. 1 slovenského zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advoká-

cie, ak osobitný predpis na úseku predchádzania a odhaľovania legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu neustanovuje inak.“

3 **§ 2 ods. 2 Advokátskeho poriadku SAK:**

„Advokát je povinný dodržiavať pravidlá korektnej súťaže a dbať na dôstojnosť advokátskeho stavu.“

4 **§ 21 ods. 1 českého zákona o advokácii:**

„Advokát je povinný zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s poskytovaním právnych služieb.“

§ 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

5 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala

Mgr. Tatiana Frištková
advokátska koncipientka